

YENİ ÇAĞ

1 (247)
Ocak
1985

Komünist ve işçi partilerinin teori ve enformasyon dergisi

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
● Uluslararası «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin çalışmalarını değerlendirme toplantısıyla ilgili bildiri	3
<i>Pavel Auersperg, Agamemnon Stavrou</i> 1985'e basarken: Karar kılma zamanı	5
<i>Mahdi Habib</i> Güçlükleri aşabilme yeteneği	17
<i>Efstratios Korakas, Sergiou Tatais</i> Çelik irade	24
<i>Halid Hammami, Rustem Sevortyan</i> Öncü partinin doğuşu	31
● Burjuva tutuculuğu: Her alanda gericilik	35
<i>Ales Adamoviç</i> Tehlike işareti, umut ışığı	50
<i>Albano Nunes</i> Ulusal bağımsızlık ve barış birbirinden ayrılmaz	62
<i>Orel Viciani</i> Demokrasi ve devrimci süreç	70
● Günümüz dünyasında gençlik	80
	1

● «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 1984 yılında ele aldığı temel konular	89
---	----

ÖZEL SAYFALAR

● Altı sol partinin duyurusu	102
● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 4–6 Aralık 1984 günlerinde düzenlediği toplantıda yaptığı konuşma	105
● Emektar komünistlerin bildirisi	111
● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın «TKP'nin Sesi» radyosunda yaptığı yeni yıl konuşması	117

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 7 Aralık 1984

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Praha 6, Thakurova 3
	İSVEÇ	Czechoslovakia

Uluslararası «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin çalışmalarını değerlendirme toplantısıyla ilgili bildiri

4-6 Aralık 1984 günlerinde, Prag'da, komünist ve işçi partilerinin uluslararası dergisi olan «Barış ve Sosyalizm Sorunları»nın çalışmalarını değerlendirme toplantısı yapıldı. Toplantıya 91 partiden delegeler katıldı: ABD Komünist Partisi, Afganistan Demokratik Halk Partisi, Alman Komünist Partisi, Almanya Sosyalist Birlik Partisi, Angola Emek Partisi (MPLA), Arjantin Komünist Partisi, Avustralya Sosyalist Partisi, Avusturya Komünist Partisi, Bahreyn Ulusal Kurtuluş Cephesi, Bangladeş Komünist Partisi, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, Belçika Komünist Partisi, Benin Halk Devrim Partisi, Bolivya Komünist Partisi, Brezilya Komünist Partisi, Bulgaristan Komünist Partisi, Büyük Britanya Komünist Partisi, Cezayir Sosyalist Öncü Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi, Danimarka Komünist Partisi, Dominik Komünist Partisi, Ekvador Komünist Partisi, Endonezya Komünist Partisi, Etyopya İşçi Partisi, Fas İlerleme ve Sosyalizm Partisi, Filipin Komünist Partisi, Filistin Komünist Partisi, Finlandiya Komünist Partisi, Guadelup Komünist Partisi, Guatemala Emek Partisi, Güney Afrika Komünist Partisi, Guyana İlerici Halk Partisi, Haiti Komünistleri Birleşik Partisi, Hindistan Komünist Partisi, Honduras Komünist Partisi, Irak Komünist Partisi, İran Halk Partisi, İrlanda Komünist Partisi, İspanya Komünist Partisi, İsrail Komünist Partisi, İsveç Sol Komünistler Partisi, İsviçre Emek Partisi, İtalyan Komünist Partisi, Jamayka İşçi Partisi, Japonya Komünist Partisi, Kampuçya Devrimci Halk Partisi, Kanada Komünist Partisi, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL), Kolombiya Komünist Partisi, Kongo Emek Partisi, Kore Emek Partisi, Kosta Rika Öncü Halk Partisi, Küba Komünist Partisi, Laos Devrimci Halk Partisi, Lübnan Komünist Partisi, Lüksemburg Komünist Partisi, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi, Madagaskar Bağımsızlık Kongre Partisi, Malta Komünist Partisi, Martinik Komünist Partisi, Meksika Birleşik Sosyalist Partisi, Mısır Komü-

nist Partisi, Moğolistan Devrimci Halk Partisi, Nepal Komünist Partisi, Narveç Komünist Partisi, Pakistan Komünist Partisi, Panama Halk Partisi, Paraguay Komünist Partisi, Peru Komünist Partisi, Polonya Birleşik İşçi Partisi, Portekiz Komünist Partisi, Romanya Komünist Partisi, Salvador Komünist Partisi, San Marino Komünist Partisi, Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Sri Lanka Komünist Partisi, Sudan Komünist Partisi, Suriye Komünist Partisi, Suudi Arabistan Komünist Partisi, Şili Komünist Partisi, Tunus Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Uruguay Komünist Partisi, Ürdün Komünist Partisi, Venezüela Komünist Partisi, Vietnam Komünist Partisi, Yemen Sosyalist Partisi, Yeni Zelanda Sosyalist Partisi, Yunanistan Komünist Partisi ve adlarının açıklanmamasını rica eden daha iki parti. Toplantıya katılanlara derginin Kasım 1981 ile Kasım 1984 arasındaki dönemde çalışmalarını özetleyen Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi raporu sunuldu.

Toplantıya katılanlar derginin çalışmalarını değerlendirdiler, kolektif yayın organlarının daha da iyileştirilmesi için eleştiriler yaptılar ve somut öneriler getirdiler. Görüşmelerde barışın korunması ve halkların güvenliğinin güçlendirilmesi, emperyalizmin saldırgan politikasına karşı konulması, komünistlerin çok yönlü savaşım deneyiminin geniş olarak yayılması sorunlarına özel bir dikkat ayrıldı.

Kardeş partilerin temsilcileri «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisini yayınlayan enternasyonal kolektifin barış, demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyalizm ülkülerinin yayılmasına ve yerleşmesine, tüm ilerici güçlerin birlik ve dayanışmasının güçlenmesine yardımcı olarak, sürekli hak eşitliği ve işbirliği, her partinin çıkarlarına saygı gösterilmesi ruhunda çalışması için dile getirilen isteklerin derginin Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi tarafından dikkate alınmasını tavsiye ettiler.

Toplantı içtenlikli, yapıcı nitelikte ve arkadaşlık havası içinde geçti.

1985'e basarken: Karar kılma zamanı

Pavel Auersperg

*Çekoslovakya Komünist Partisi MK üyesi,
«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Sorumlu Sekreteri*

Agamemnon Stavrou

*Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL) MK üyesi,
derginin Yazı Kurulu üyesi*

Eski bir geleneğe uyarak, yeni yılın başlaması dolayısıyla geçmiş üzerinde düşünmeye, bugünü değerlendirmeye ve geleceğe bakmaya çalışalım. Üstelik yeni yıl, üzerinde düşünülmesi için yeterli malzeme sağlıyor. Önümüzdeki yıl, antifaşist koalisyon halklarının kanı ve özverisiyle emperyalizmin en gerici güçleri Hitler Almanya'sı ve militarist Japonya üzerinde elde ettiği utkunun, gezegenimizi yeni sosyal ilerleme ve ulusal kurtuluş yörüngesine oturtan utkunun 40. yıldönümü ışığında geçecek.

Geçen oniki ayın deneyimi nice düşüncelere kaynak olabilir. Bu oniki ay 1970'li yılların sonu – 1980'li yılların ilk yarısındaki temel eğilimlerin bir noktada toplandığı dönem oldu. Dünya arenasında oluşan güçler orantısı insanlığın «büyük savaş»sız kırk yıl yaşamasını sağlamış ve emperyalizmin Asya, Afrika ve Latin Amerika halklarına karşı «küçük savaş»lardaki olanaklarını sınırlamış olmakla birlikte olayların gidişatı şu uyarıyı dayatıyor: Dünya, tarihinin en tehlikeli dönemine girmiştir.

ASKERSEL ÜSTÜNLÜK HAYALI

Tüm geçen yıl boyunca politik barometrenin ibresi gezegenimizin üzerine çökelilecek öldürücü «nükleer kış» (!) fırtınasına işaret ederek hızla düştü. Bölgesel çatışmaların merkezlerindeki sarsıntıları hissetmek için son derece duyarlı sismograflar gerekmiyordu. Alışlagelmiş Amerikan seçimleri kavgasında politik güçlerin çizgilerindeki titreşim pusulanın ibresini oynatmadı. Bu ibre uluslararası durumdaki istikrarsızlığın kaynağı olarak Washington'u gösteriyor.

Bu bağlamda, ABD yönetiminin askersel politikasını ele alalım. Geçen yılın Ocak ayında yayınlanan 119 Nolu Devlet Başkanı Direktifi «silahsız bırakıcı» ilk vuruş için nükleer silahı kullanmaya Washington'un hazır

(!)* Ünlü bilim adamlarının kanısına göre, birikmiş bulunan nükleer silahların küçük bir bölümünün kullanılması halinde bile, iklimde global değişimlere yolaçan radyasyon dengesi onarılmaz ölçüde bozulacaktır: Atmosferin üst tabakalarında ısı hızla yükselecek, yeryüzünde ise ısıda – 50 C düşüş olacak ve sonuç olarak yaşamın her biçimi yok olacak.

olduğunu ortaya koydu. Bu konum uyarınca ABD egemen çevreleri şimdiki, stratejik denge, hele hele silahsızlanma üzerinde hiç de kafa yormuyorlar. Onlar, Cumhuriyetçilerin seçim platformunda dile getirildiği gibi, «ülkemizin her potansiyel düşmandan daha güçlü olacağı» durumu sağlamaya devam etmeyi» düşünüyorlar.

Washington'un Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika, Kuzey Atlantik Paketi ile Varşova Antlaşması Örgütü arasında dünya çapında oluşan yaklaşık askersel güç dengesini bozma çabaları geçen yıl boyunca değişik düzeylerde sürdü. Batı Avrupa'nın yalnız sosyalist ülkelere değil, aynı zamanda Yakındoğu ve Kuzey Afrika bölgelerine, tüm Akdeniz bölgesine de karşı olan ilk vuruş silahları için bir atış alanına çevrilmesine sistemli bir biçimde devam edildi. Washington, dünyamız çevresindeki uzay boşluğunu silahlandırma hazırlıkları için yoğun çabalar harcadı. Bu hazırlıklar geniş kapsamlı roketsavar savunma sistemlerine ilişkin programların geliştirilmesini de içeriyor.

Reagan'ın «savunma konsepti» olarak tanımlanmaya çalışılan «uzay konsepti», aslında saldırgan bir stratejinin ayrılmaz bir parçasıdır. Planlanmış olduğu sistemle Washington, ceza olarak bir karşı vuruştan tamamiyle kurtularak, ilk vuruşu yapma olanağını elde etmek istiyor. Bu arada, bu cezayı uzaya önceden yerleştirilmiş roketler, lazer silahları ve daha başka araçlarla «nötralize etmeyi» düşünüyor. Bu ise kalkan ve mızrak, zırh ile mermi arasında yüzyıllardır süregelen yarışmanın uzaya yayılması, silahlanma yarışında nitel bakımdan yepyeni bir turun başlangıcı olacaktır. Birleşik Amerika'da emekçi yığınlar gelince, «yıldızlar savaşı»na hazırlıklar onlardan «Amerikan kalesi» üzerinde roket şemsiyesi yaratma hayalleriyle sürdürülen nükleer çılgınlık için yeni özverilere katlanmalarını istiyor.

Washington NATO'lu ortaklarını kendi bayrağı altında toplama yönündeki yoğun çabalarını sürdürdü. Bu arada ağırlık onları, birincisi, askersel harcamaları artık yılda yüzde 7 oranında artırmaya ve ikincisi, Amerikanın stratejik amaçlarını onaylamaya zorlama girişimlerine veriliyordu. ABD'nin en sıkı bağlaşıklarının egemen çevreleri bu rotaya «anlayış» gösterdiler.

Britanya muhafazakarlarının olağan konferansında adaya Amerikan kanatlı roketlerini yerleştirme çizgisinin sürdürülmesi vurgulandı ve Britanya'nın denizaltı filosunun Amerikan «Trident-2» roketleriyle donatılması onaylandı. Sonuç olarak Londra'nın askersel harcamaları on yıl önce 3,6 milyar sterlin iken 1984-85 mali yılında 17 milyar sterline çıktı.

Geçen yılın ortalarında Batı Avrupa Birliği Konseyi geleneksel silah üretimiyle ilgili olarak Federal Almanya Cumhuriyeti için geçerli tüm sınırlamaları kaldırdı. Federal Almanya hükümeti bundan yararlanarak silahlı kuvvetlerinin 2.000 yılına kadarki gelişme programını hazırladı.

Bu program, örneğin, ordunun «yeni kuşak» silahlarla donatılmasını öngörüyor ve yaklaşık 1 trilyon mark harcanmasını gerektiriyor.

Emperyalizmin savaş hazırlıklarının hızını artıran güç, onun dünyanın devrimci yoldan yenilenmesi sürecini durdurmaya, ardından da tarihin çarkını tersine çevirmeye yönelik dinmek bilmeyen hevesidir. Bu serüveni rotanın sivri ucu en başta Sovyetler Birliği ve bağlaşıklarına, kapitalizmle bağlarını kesen ve toplumsal yaşamı sosyalizm ilkeleri temelinde yenibaştan düzenleme doğrultusunu seçen halklara karşı yöneliktir. Emperyalizmin genel stratejisinde gelişmekte olan ülkelere baskı uygulamaları giderek artan bir ağırlık kazanıyor. Nikaragua ve Salvador, Yakındoğu ve Karayipler, Afganistan ve Angola, Kamboçya ve Çad. Washington ve bağlaşıkları bu ülke ve halklara darbeler indirdiler. Düzmece «Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti»ni meşrulaştırıp, Kıbrıs'ın bölünmüşlüğüne tamamlama denemeleri aktifleştirildi.

Geçen yıl ilerici eğilimlere karşı savaşımın «moda» olmuş bir gerekçesi, «uluslararası terörizme» karşı Reagan'ın ilan ettiği seferdi. Ama, Washington'un uçak kaçırma ya da masum rehinelere katledilmesi olaylarına gerçekten de son verilmesini istediğine safça inanların sayısı giderek azalıyor. ABD Dışişleri Bakanı George Shultz'un açıklamalarında teröristlerin amacının «ulusal eşitsizliğin intikamını almak» ve «sosyal ve politik devrimler» örgütlemek olduğunu öne sürmesi, Beyaz Saray'ın asıl hedefinin devrimci ve demokratik hareketler olduğunu ortaya konuyor. ABD egemen çevreleri akıl almaz madrabazlıklarla kendi haydutluklarını haklı göstermeye çabalıyorlar.

Reagan ve yandaşları askersel üstünlük peşinde koşuşun diplomatik güvencelerini sağlamada bir hayli başarılı oldular. Onlar bir tür rekor bile kırdılar: Reagan'ın Beyaz Saray'daki birinci Devlet Başkanlığı döneminde Birleşik Amerika Sovyetler Birliği ile ve öteki sosyalist ülkelerle silahlanma yarışını sınırlayıcı bir tek anlaşma imzalamadı. Bu konudaki tüm görüşmeleri baltaladı. Washington askersel gücünü artırmak için stratejik saldırı ve savunma silahlarına ilişkin yaşamsal önemdeki anlaşmalar da dahil, daha önce varılan anlaşmaları açıkça çiğnemeye başladı. Reagan Avrupa'da savaş sonrasında oluşan gerçekleri politik planda kuşku altına koydu. Böylesi bir tutum FAC ve Japonya'da intikamcı eğilimlerin canlanmasına etkiye bulundu.

Reagan seçmenlere Washington'da «yeni yurtseverlik» adı verilen gemelenmez şovenizm iğnesi yaparak ve «gelecekte refah» vaadederek Beyaz Saray'ın anahtarını yeniden ele geçirmeyi başardı. Bunda onun seçimler öncesindeki açıklamalarında yeralan barışseverlik motifi de önemli rol oynadı. Reagan'ın ikinci görev döneminin nasıl geçeceği konusunda tahminlere girmeyeceğiz. Ancak, oy sayımından hemen sonra ABD'nin savaş makinesinin, barışsever Nikaragua'yı açıkça tehdit ederek son sürat harekete geçirilmesi kuşkuları artıyor.

Olgular, yadsınmaz biz biçimde şunu gösteriyor: Geçen yıl insanlığın termonükleer savaşın sınırına daha da yaklaşmış olmasının sorumluluğu, tamamıyla emperyalizme, en başta ABD emperyalizmine aittir. Eylül 1984'de Brüksel Mahkemesi de bu sonuca vardı. Brüksel Mahkemesinin çalışmalarına gelişmiş kapitalist devletlerden ve gelişmekte olan ülkelerden etkin toplum adamları ve politikacılar, ünlü hukukçular ve askersel uzmanlar katıldı. ABD'nin dış politikasının tüm yönlerini ele aldıktan sonra Mahkeme oybirliği ile şu saptamayı yaptı: «Reagan yönetimi dünyadaki dış politika eylemlerinde devletler hukunun yerine kuvveti getirmiştir ve böylece uluslararası barış ve güvenlik için ciddi bir tehlike yaratmıştır». BMO'nün Tüzüğü uyarınca Brüksel Mahkemesi ABD'ye karşı yaptırım önlemleri uygulanmasının meşruluğunu kanıtladı.

ABD ve öteki kapitalist ülkelerde gelişen süreçleri değerlendirirken sınıfsal açıdan yaklaşan komünistler askersel hazırlıkların ülke içinde ve dünya arenasındaki emperyalist baskı politikasının yoğun bir ifadesi olduğu gerçeğinden hareket ediyorlar. V. İ. Lenin'in belirttiği gibi, «emperyalizm hem iç ve hem de dış politikada aynı biçimde demokrasinin ak satılmasına, gericiliğe yöneliyor». (2)

BARIŞIN TEMELLERİ SAĞLAMDIR

Uluslararası durumdaki yadsınmaz tehlikelere karşın bu iki yıl arasında karamsarlığı haklı gösterecek, boyun eğip yıkımı beklemeyi haklı gösterecek hiçbir gerekçe yoktur ve olamaz da. Emperyalizmin yolaçtığı politika ve askersel istikrarsızlık geri dönmez nitelikte değildir. Dünyada 1960'lı yılların sonunda – 1970'li yılların başında «soğuk savaş»tan gerginliğin yumuşamasına geçişi tarihsel kaçınılmazlıkla belirleyen nesnel süreçler devam etmektedir. Kabaran militarist dalganın önündeki başlıca set, sosyalist ülkeler topluluğudur. Sonul amaçlarının aynı olmasına, gelişmekte ve derinleşmekte olan ekonomik bütünleşmeye, sosyalizmin güvenliğinin sağlanması ve dünya barışının korunmasına hizmet eden askersel-politik aygıt Varşova Antlaşması Örgütü'ne dayanarak bu ülkeler dış politika hatlarını saptıyor ve onun gerçekleştirilmesi için aktif çaba harcıyorlar.

Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerin 1984 Haziranında yapılan en üst düzeydeki ekonomik danışma toplantısına katılan temsilciler savaş tehlikesinin artması karşısındaki derin kaygılarını dile getirerek şunları belirttiler: «Bugün yeryüzünde barışı korumaktan, nükleer yıkımı önlemekten daha önemli bir görev yoktur. Silahlanma yarışını durdurmak, silahların azaltılmasına geçmek, askersel-stratejik dengeyi giderek daha alt düzeylerde korumak, birincil önem taşımaktadır». (3)

(2) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 30, s. 93.

(3) «Pravda», 16 Haziran 1984.

Savaş tehlikesine karşı savaşıma topluluk üyesi her ülke katkıda bulunuyor. Çekoslovakya'nın konumunu ÇKP MK Genel Sekreteri ve Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti Devlet Başkanı G. Husak yoldaş tüm açıklığıyla dile getirdi. G. Husak yoldaş şunları yazdı: «Sosyalist Çekoslovakya kardeş ülkeler topluluğunun bundan böyle de politik, ekonomik ve savunma gücünün artması için elinden gelen her çabayı harcayacaktır. Emperyalizmin en saldırgan, militarist çevrelerinin tutumu nedeniyle uluslararası durumun olağanüstü gerginleştiği günümüzde, bizim ortak çabalarımız, gezegenimizde barışçı yaşam koşullarının korunmasına, uluslararası gerginliğin azaltılmasına, silahsızlanmaya ve toplumsal düzenleri ne olursa olsun, tüm devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarını öngören politikaya yeniden dönülmesine yöneliktir.»⁽⁴⁾

Sovyetler Birliği, barışın korunmasında özel bir rol oynuyor. Çok büyük ekonomik ve askersel potansiyele sahip olan Sovyetler Birliği dikkatini topyekûn yıkımı önlemenin etkin yollarını arama üzerinde yoğunlaştırıyor. Sovyet yönetiminin formüle ettiği nükleer silahlara sahip devletlerin aralarındaki ilişki kuralları tam da bu amaca hizmet etmektedir. Bu kuralların özünü SBKP MK Genel Sekreteri K. U. Çernenko 1984 Martında açıkladı.⁽⁵⁾

Barışsever kamuoyunun «nükleer çağda barış yasası» olarak nitelediği Sovyet girişimi, birbirleriyle sıkı bağ içinde olan iki görevin gerçekleştirilmesine yöneliktir. Birincisi, topyekûn yıkım makinesinin kontrol düşmesini güvenilir bir biçimde bloke etmektir. İkincisi, nükleer silahların tam olarak yokedilinceye dek adım adım azaltılması için koşulları yaratmaktır. Her iki amaca ulaşmanın da zorunlu koşulu, eşitlik ve eşit güvenliğin sağlanmasıdır.⁽⁶⁾

Sosyalist ülkelerin yaşamsal önemdeki bu alanla ilgili girişimleri nükleer savaş tehlikesini ortadan kaldırmanın dengeli bir programını oluşturuyor. Bu programın ana yönleri şunlardır:

- Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika arasında, görüşmelerin başladığı günden itibaren uzay silahlarının denemesi ve yerleştirilmesi konusunda karşılıklı moratoryum uygulanması koşuluyla, uydusavar sistemlerden tamamiyle vazgeçilmesi de içinde, uzayın silahlandırılmasını önleyen anlaşma imzalanması;
- nükleer devletlerin elindeki tüm nükleer silahların nicel ve nitel bakımdan dondurulması, ardından adım adım azaltılması;
- nükleer silah denemelerinin tam ve genel yasaklanmasını öngören anlaşmaların hazırlanmasının tamamlanması;

⁽⁴⁾ «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», 1984, sayı 8, 17.

⁽⁵⁾ Bak: «Pravda», 3 Mart 1984.

⁽⁶⁾ Ayrıntılı bilgi için bak: «Nükleer çağda barış yasası. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ», 1984, s. 6.

– Washington'un nükleer silah kullanacak ilk devlet olmama yönünde Sovyetler Birliği'nin üzerine aldığı yükümlülük örneğini izlemesi.

Varşova Antlaşması Örgütü üyesi devletlerin barış taarruzu silahlanma yarışının durdurulması, uluslararası güvenliğin güçlenmesi uğrunda tüm savaşım cephesini kapsıyor. Bu ülkelerin rotası, çözümlenmesi uluslararası havanın köklü bir biçimde istikrarlı kılınmasına yardım edecek olan bir dizi sorunlar toplamını içeren 1983 Prag Deklarasyonu'nda son derece somut bir biçimde ifade edilmiştir ⁽⁷⁾ Deklarasyonda yeralan önerilere sıkı sıkıya bağlı kalan sosyalist ülkeler, ABD ve bağlaşıklarıyla karşılıklı kabul edilebilir bir uzlaşma sağlayabilmek için askersel-politik durumdaki gelişmeleri hesaba katarak bu önerilerin biçimini değiştiriyor ve ilavelerle tamamlıyorlar.

Sosyalist topluluk ülkelerinde komünist ve işçi partileri dış politika hatlarını çizirken, uluslararası gelişmeyi belirleyen etmenlerin bilimsel değerlendirilmesinden hareket ediyorlar. Bu etmenlerin en önemlilerine değinelim.

Barışı savunma ve uluslararası ilişkilere değişik toplumsal sistemlere sahip devletler arasında barış içinde yanyana yaşama ilkelerini yerleştirmek politikasının güvenilir temeli, sosyalizmin büyüyen ekonomik ve artan bilimsel teknik potansiyelidir. Sosyalist ülkelerde halk ekonomileri hızla gelişmeye 1984 yılında da devam ederek, halkın genlik düzeyinde istikrarlı bir artış sağlamış ve aynı zamanda bu ülkelerin savunma yeteneklerinin güçlenmesi için de güçlü bir temel olmuştur.

Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika, Varşova Antlaşması Örgütü ile NATO arasında *askersel-stratejik denge*nin korunması, çözümleyici önemdedir. ⁽⁸⁾ 1984 yılında kardeş sosyalist ülkeler bu bağlamda zor ama kaçınılmaz kararlar almak zorunda kaldılar. Amerikan nükleer ilk vuruş roketlerinin Avrupa'ya yerleştirilmeye başlanması ve bunun yanı sıra Birleşik Amerika'nın hızla yeni tipten ve yeni türden saldırı silahları, bu arada karaya, denize ve havaya kanumlandırılacak uzun menzilli kanatlı roketler yaratmaya girişmesi, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkeleri gerekli karşı önlemleri almak zorunda bıraktı.

Çekoslovakya Sosyalist Cumhuriyeti ve Demokratik Alman Cumhuriyeti hükümetleri SSCB hükümeti ile görüş birliğine vararak kendi topraklarına artırılmış menzile sahip Sovyet operatif-taktik roket sistemleri yerleştirme, ardından da bunların DAC'ndeki sayısını artırma kararı aldı-

⁽⁷⁾ Ayrıntılı bilgi için bak: P. Auersperg, S. Tsukasov, Sosyalizm barış taarruzunda. (Barış ve Sosyalizm Sorunları) – «Yeni Çağ», 1983, s. 3.

⁽⁸⁾ Ayrıntılı bilgi için bak: O. Bikov. 1980'li yıllarda askersel-stratejik denge, «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1983, s. 11, J. Reusch «Çaydırma» doktrininin tehlikeli biçimleri, BSS, 1984, s. 1, Y. Z. Prohazka. Nükleer roketler Avrupa'da. İki karşı çizgi, BSS, 1984, s. 7.

lar. SSCB Savunma Bakanlığı Ağustos 1984'de, uzun menzilli ve karaya konumlandırılan Sovyet roketlerinin başarıyla denendiğini, Ekim ayı başında da benzeri roketlerin stratejik bombardıman uçaklarına ve denizaltılara yerleştirilmeye başlandığını duyurdu. Sonuç olarak, yaklaşık altı ay sonra nükleer denge sağlanmaya başladı. ⁽⁹⁾

Dünya barışının korunması ve kendi güvenliklerinin sağlanması için askersel-stratejik dengenin korunmasına yaşamsal önem veren Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkeler gelecekte de bu doğrultuya bağlı kalmak niyetindedirler. K. U. Çernenko, «1941 Haziranı bir daha tekrarlanmayacaktır. Her saldırgan gecikmesiz cezasını alacaktır» ⁽¹⁰⁾ diyor. Bu uyarı, dünya halklarının Hitler Almanyası ve militarist Japonya üzerinde, Sovyetler Birliği'nin çözümleyici katkısı ile sağlanan utkunun 40. yıldönümünü kutlamaya hazırlandığı günümüzde özel bir ağırlık kazanıyor.

Bazen, sosyalist ülkelerin stratejik dengenin bozulmasına izin vermesinin askersel açıdan «gereksiz» olduğu, SSCB'nin sözde zaten «her düşmanı birkaç kez yokedebilecek» durumda olduğu için bu yönde attığı adımların yalnızca korkunç nükleer silah yığınaklarını daha da artırdığı yolunda iddialar duyuluyor. Ne yazık ki, kimi içten barış ve silahsızlanma yandaşlarınca bile paylaşılan bu tür savları ele alırken, her şeyden önce Sovyet nükleer roket potansiyelinin sosyalist ülkelere *saldırı* olanağını önlemekle, yeni bir dünya savaşı başlatılması olanağını önlemekle yükümlü olduğu görüşünden hareket etmek gerekir. Sovyetler Birliği'nin, Sovyet silahlı kuvvetlerinin uğrayacağı ani bir saldırıda alacağı yara ne ölçüde olursa olsun, karşı vuruşun kaçınılmaz olacağına her olası saldırıyı ikna edecek nükleer başlık ve onların taşıyıcı araçlar potansiyelini yaratma gereğini, işte tam da bu belirliyor.

Roketlerin yerleştirildiği ve bunların atış emrinin verildiği topraklara yıkıcı karşı vuruş potansiyel olanağını korumak için, global stratejik dengenin tam bir nitel ve nicel değerlendirmesini yapmak ve bu dengedeki her değişikliğe hemen yanıt vermek gerekir. Batı Avrupa'ya «Pershing-2» ve «Cruise»lerin yerleştirilmesinin sonuçları, bunun bir örneğidir. Washington kendi roketlerinin isabet gücünü artırıp uçuş süresini hızla azaltarak, ilkesel olarak yepyeni bir askersel durum yarattı, güçler orantısının nitel bakımdan emperyalizm yararına değişmesi tehlikesini doğurdu. Bundan sonra artık Varşova Antlaşması Örgütü'nün önünde tek yol vardı. Bu da, beliren tehdide karşı ölçüleri ve niteliği bakımından *tamamıyla eşit* karşı önlemleri almaktı.

Bir daha yineliyim: SSCB ve bağlaşıklarının stratejik dengeyi korumak için aldığı önlemler zorunlu nitelikteydi. Varşova Antlaşması Örgütü üyesi

⁽⁹⁾ 1960'lı yıllarda ABD'nin üstünlüğünü ortadan kaldırmak için on yıldan fazla bir zaman gerekmişti.

⁽¹⁰⁾ «Pravda», 30 Nisan 1984.

devletler, örneğin, durum değerlendirmesinde bir hata ya da teknik bir arıza yüzünden nükleer bir çatışma olasılığının artmış olması dolayısıyla beliren tehlikelerin tamamıyla bilincindedirler.

Taraflar arasında eşitliğin ve eşit güvenliğin korunması, karşı karşıya duran nükleer potansiyel düzeylerinin yükseliş eğiliminin geri dönmez olduğu anlamına hiç te gelmiyor. Sosyalist topluluk ülkeleri bu tür silahların hemen dondurulmasından, ardından da bunların azaltılmasından, atomsuz bölgeler oluşturulmasından vb. yana ardıcıl bir tutum alıyorlar. Bu ülkeler söz konusu sorunların masa başında görüşmeler yoluyla çözümü önünde aşılabilir engeller olduğuna inanmıyor. Nükleer ve uzay silahlarına ilişkin tüm sorunlar toplamıyla ilgili karşılıklı kabul edilebilir anlaşmalar sağlamak amacıyla ABD ile yapılacak yeni görüşmeler konusunda SSCB'nin aldığı tutum bunun bir göstergesidir.

Bağılantısızlar hareketi, barış ve halklar arasında işbirliği savaşımında büyük bir gücü oluşturuyor. Bu harekete katılan ülkeler arasında geçen yıl yapılan çok sayıdaki ikili ve çok taraflı görüşme ve toplantılar, onların politikalarında antiemperyalist tutumun giderek daha belirleyici olduğunu gösterdi.

Barış taraftarlarının toplumsal hareketleri militarist planların önünde güçlü bir engeldir. Bu hareketler geçen yıl daha da yükseldi. Dünya çapında bir çatışma hazırlıklarına yönelik serüveni planlar sermaye ülkelerindeki egemen sınıfların birçok gerçekçi temsilcilerinin bile protestosuna yolaçıyor. Ölüme hastalık demek ne kadar saçmaysa, nükleer çatışmaya savaş demenin de o kadar saçma olduğu görüşü saygınlık kazanıyor. «Atom vebası» insanlığın başına gelen son salgın olabilir.

Değişik sosyal sistemlere sahip devletler arasında barış içinde yanyana yaşamının temellerini güçlendirme olanağını belirleyen nesnel etmenler arasında, *devletlerarası ticari ve bilimsel-teknik değişim gereksinimi* de yer alıyor. Daha Lenin'in belirttiği gibi, «her düşman hükümet ya da sınıfın istek, irade ve kararlarından daha büyük bir güç vardır. Bu güç onları ... bizimle temasa zorlayan dünya çapındaki genel ekonomik ilişkilerdir. ⁽¹¹⁾ Bilimsel-teknik devrimin hızla geliştiği koşullarda bu eğilim giderek artan bir güçle kendini gösteriyor. Sosyalist ülkelerin kapitalist devletlerle ekonomik ve bilimsel-teknik ilişkileri barış içinde yanyana yaşama politikasının maddi temelini oluşturuyor.

Emperyalistlerarası çelişkiler de aynı ölçüde nesnel bir nitelik taşıyor. Geçen yılın sonbaharında NATO'nun 35. yıldönümü dolayısıyla yapılan blokun Konsey toplantısında çalınan «utku marşı», Atlantik orkestrasındaki ses uyumsuzluğunu gizleyemedi. Örneğin, Danimarka, Yunanistan ve Hollanda Avrupa'ya yeni Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi konusu da içinde, birçok uluslararası politikaya ilişkin sorunda Birleşik Amerika'-

dan giderek daha sıkça farklı tutum alıyor. NATO üyesi birçok ülkenin hükümetleri Washington'un konumlarını koşulsuz desteklemeye yanaşmıyor, uluslararası gerginliğin yumuşatılmasından yana, blokun «eylem alanı»nın genişletilmesine karşı şu ya da bu biçimde tutum alıyor.

Bugünkü tüyler ürpertici durumda bile, savaş karşıtı güçlerin nükleer manyakların elini kolunu bağlayabilecek, dünyamızı yumşama ve tüm halklar arasında işbirliği yoluna geri döndürebilecek durumda olduğu kanısını güçlendiren etmenler işte bunlardır. Bizim tarihsel iyimserliğimizin kökleri bunda yatmaktadır.

EN AKTİF GÜÇ

İnsanlığın karşı karşıya bulunduğu tehlikeyi analiz eden komünist ve işçi partileri şu uyarıda bulunuyor: Tarihin hangi yoldan gideceği, günümüzde belirleniyor. Onların kanısına göre, 20. yüzyılın son çeyreğinde, değişik sosyal-ekonomik sistemlere bağlı devletler arasında barış içinde yanyana yaşama ve karşılıklı yarar temelinde işbirliği politikasından başka kabul edilebilir bir alternatif yoktur.

Geçen yıl dergimizde yayınlanan kardeş partilerin kongre belgeleri ve bu partilerin yöneticilerinin yazıları, son olarak da, Aralık 1984'de, derginin çalışmalarını değerlendirme toplantısı gösteriyor ki, uluslararası komünist hareketi, artan nükleer savaş tehlikesine yüksek bir sorumluluk duygusuyla yaşıyor. İşçi sınıfının öncü müfrezesi, insanın insan tarafından ezilmesi ve sömürülmesine karşı, özgürlük ve bağımsızlık için kararlı savaşçılar olarak komünistler, insanların yaşama hakkını da savunuyorlar. Çalışmalarının en büyük anlamını onlar, bunda görüyorlar.

Komünist ve işçi partileri arasında proleter enternasyonalizmi ilkelerine dayalı işbirliği bugün her zamankinden daha büyük bir önem taşıyor. Tüm emekçilerin politik ve devrimci öncüsünün güçlenmesi, savaş tehlikesine başarıyla karşı koymanın güvencesidir. Kardeş partiler arasında işbirliğinin derinleşmesiyle, onların ulusal görevlerini, insanlığı atom cehenneminden kurtarmak gibi son derece insancıl enternasyonalist görevle sıkıca birleştirmesiyle de bu güvence artmaktadır. Komünistler, burjuva kampından yükselen gezegenimizdeki sosyal statükonun korunmasını kabul etme çağrılarını kararlılıkla redderek, sosyal ilerleme ve ulusal kurtuluş savaşçılarıyla dayanışmayı eylemlerle etkinleştirmeyi, tarihsel misyonları olarak görüyorlar.

Geçen yıl komünistlerin yaptığı ikili ve çok taraflı görüşmeler sırasında, barışı koruma davasında ortak görevleri belirleme eğilimi açıkça gözlemlendi. «Ortak Pazar» ülkeleri komünist partileri yöneticilerinin günümüzdeki politik durumla ilgili görüşmelerinde, Arap ülkeleri komünist ve

(11) V. I. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 44, s. 304–305.

işçi partileri temsilcilerinin toplantısında ve Güney Amerika komünist partilerinin danışma toplantısında bu eğilim ağırlıktaydı.

Barışın karşısındaki tehlikenin dünya çapında olması, buna yanıtın da dünya çapında olmasını gerektiriyor. Bu da, savaş karşıtı savaşıma tüm barışsever güçleri çekmenin çözümleyici önem kazandığını ortaya koyuyor. Komünistler açısından, ortak çıkışlarda bulunma olanağının tek ölçütü, barış yararına, nükleer savaş hazırlığına karşı eyleme hazır olmaktır. Kuşkusuz, burada komünistler kendi ideolojilerini feda etmiyor, kapitalist sömürüye karşı savaşımdan vazgeçmiyorlar.

İşçi sınıfının savaş karşıtı etkinliklerinin aktifleştirilmesine çözümleyici önem veren kardeş partiler, onun eylem birliğinin güçlenmesi için elden gelen çabayı harcıyorlar. İkinci Dünya Savaşı öncesinin yılları, emekçi örgütlerinin bölünmüşlüğüne, hele hele aralarındaki kavgaların ne kadar zararlı olduğunu gösterdi. Önümüzdeki yaz 50. yılını kutlayacak olduğumuz Kominterin'in 7. Kongresi'nin kararlarında bu görüş net bir biçimde görülüyor. Bu Kongre'de, antiemperyalist ve barışsever güçlerin halk cephesini yaratmaya yönelik olarak saptanan hedefler şimdi de günceldir.

Komünist ve işçi partileri geçen yıl boyunca sosyalist ve sosyal-demokrat partilerle aktif politik diyalog kurmak için enerjik çabalarda bulundular. Sosyalist ve sosyal-demokrat partilerin birçoğunun savaş ve barış konularındaki konumları sosyalist ülkelerin önerileriyle giderek daha belirgin bir biçimde yakınlaşmaktadır. Sosyalist Enternasyonal'in bugünkü dış politika rotası, sonuna dek ardıcıl olmamakla birlikte, böylesi işbirliğine uygun düşüyor. Savaş tehlikesine karşı savaşıma işçi sınıfını daha geniş çapta çekme olanakları, emekçilerin durumu ile silahlanma yarışının durdurulması arasındaki bağın Dünya Sendikalar Federasyonu üyesi olmayan sendikalar da içinde, sendikal örgütler tarafından daha yaygın anlaşılmasını sağlıyor.

Komünistlerin nükleer yıkımı önleme savaşımındaki özel sorumluluğu şu olgudan kaynaklanıyor: Barışseverler hareketinin eşit haklı üyeleri olarak onlar, savaş tehlikesinin kaynaklarının ve bu tehlikeyi ortadan kaldırma yollarının doğru belirlenmesine yardım eden ardıcıl antiemperyalist konumlarda yer alıyorlar. Askersel-politik durumdaki gerginliğin savaş karşıtı güçleri ciddi sorunlarla karşı karşıya getirdiği günümüz koşullarında bunun önemi daha da arttı. Bu sorunlar hangileridir?

Birincisi, şimdiye kadar geçmişte hiç bir zaman uluslararası kamuoyu nükleer savaşa ve silahlanma yarışına karşı böylesine kesin bir tutum almamıştır. Kuşkusuz, bu olumlu bir olgudur. Bu olgu, barışseverler hareketinde sosyal ve politik güçler yelpazesinin hızla genişlemesini sağladı. Bu harekette sosyal-demokratlar, liberaller, muhafazakarlar, çevreyi koruma taraftarları ve dinsel gruplar komünistlerle omuz omuza yer alıyorlar. Dünya Barış Konseyi'nde birleşen barış taraftarlarının yanı sıra, savaş karşıtı başka örgütler de eylem gösteriyorlar. Gençlerin ve kadınların

oynadiğı rol hızla büyüyor. Ama bütün bunlar hareket içine istemlerin ve konumların saptanması bakımından yeni, bazen birbirine uymayan unsurların girmesine yolaçtı.

İkincisi, emperyalist devletlerin egemen çevreleri, barış hareketini parçalamak ya da militaristlerin politikası için tehlikesiz bir kanala akıtmak amacıyla barışsever güçler üzerinde baskıları artırdı. Bu nedenle burjuva propagandası kamuoyuna yanlış görüşleri dayatmaya çalışıyor. Örneğin, askersel-stratejik dengenin önemi yadsınıyor ve Washington'un askersel üstünlük sağlamaya yönelik girişimleri karşısında Varşova Antlaşması Örgütü ülkelerinin aldığı karşı önlemlerin yararı konusunda kuşku yarattıyor. Barışsever güçler silahlı silahlı sorunlarıyla uğraşmaktansa, sosyalist ülkelerde «liberalleşme»yi sağlamak için çaba harcamaya çağırılıyor.

Üçüncüsü, emperyalist devletlerin, en başta ABD'nin yöneticileri «barış» maskesinin ardına daha sık gizlenir oldular. Bu doğrultuda onlar, kendilerine üstünlük sağlayacak olan, ama karşı taraf için kabulü olanaksız olan öneriler ileri sürüyor ve her yola başvurarak, bunların reklamını yapıyorlar. Bunun yanı sıra, sosyalist dış politikayı karalamak amacıyla her türden sahteciliğe başvuruyorlar.

Dördüncüsü, halk yığınlarına, olgulara karşı, savaş ve barış sorunlarının «sokakta» değil, yalnızca «hükümet koridorları»nda çözüldüğü görüşünü aşılama ve böylece de savaş karşıtı eylemlerin yararlığı konusunda kuşku yarattı.

Beşincisi, Asya, Afrika ve Latin Amerika devletlerinin sosyal-ekonomik gelişmesiyle silahlı silahlı arasında bağıntı bulunduğunu kanıtlamak için çabalar harcanıyor. Bu arada, emperyalizmin özgürlüksever halkları ezmek için yarattığı bölgesel çatışmaların suçu, komünistlerin üstüne yıkılmak isteniyor.

Ne ki, emperyalizmin bu çabaları boşa çıktı. Eğer geçen yıldan kimi sonuçlar çıkaracak olursak, kuşkusuz, başlıca sonuç, ideolojik ve politik görüşlerinde, şu ya da bu sorunun çözümüne yaklaşımlarında varolan farklara karşı, barışsever güçler savaşımı sürdürüyor, eylem birliği için çalışıyorlar. Batı Avrupa'ya Amerikan ilk vurduğu silahlarının yerleştirilmesine bağlanmasından sonra karamsarlığa kapılmayan savaş karşıtı hareket eylemlerini aktifleştiriyor, «savaş partisi»ne karşı yığınsal çıkışlara giriyor.

Komünistler emperyalistlerin saldırı planlarına karşı savaşanların ön sıralarında yer alıyorlar. Onlar barışsever güçlere, kapitalist devletlerin militarist çevrelerine karşı koyabilecek bir politik etmen durumuna gelmeleri için yardım ediyorlar. Hareketin yığınsallığı ile onun birliğini, barışçı taarruzun genişliği ile çabaların ana doğrultular üzerinde yoğunlaştırılmasını, tüm yurtseverlerin eşitlik ve bağımsızlığı ile birbirlerinin

görüşlerine hoşgörü gösterilmesini ardıcıl bir biçimde uyumlaştırmayı komünistler bu amaca ulaşmanın önkoşulu sayıyorlar.

1985 yılı başına doğru oluşmuş bulunan durum, yalnız iki şık ortaya koyuyor. Ya barışsever güçler bugün, tam da bugün, emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin son derece tehlikeli planlarını suya düşürmeyi başaracak, ya da nükleer yıkım tehlikesi daha da reel bir biçim alacaktır. Gerçek ikilem işte budur ve herkes bunun bilincine tamamiyle varmış olarak seçimini yapmak zorundadır. Militarist serüvencilerden mi, yoksa barış savaşçılarından mı yana olacak? Komünistlere gelince, onlar Lenin'-in şu öğüdünü yerine getirmeyi kutsal bir görev biliyorlar: «Biz işçilere ve köylülere barış için her şeyi yapacağımıza söz veriyoruz. Ve biz bunu yerine getireceğiz». ⁽¹²⁾

(21) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 36, s. 343.

Güçlükleri aşabilme yeteneği

Mahdi Habib

Suudi Arabistan Komünist Partisi (SAKP) Merkez Komitesi

Genel Sekreteri

Partimizin, geçen yılın yaz sonunda yapılan 2. Kongresi, Parti Tüzüğü'nde belirlenen süreden çok daha sonra toplandı. (!) Bunun nedenleri, derin gizliliğin yarattığı çalışma güçlükleriyle ve egemen çevrelerin, özellikle 1979–1983 döneminde komünistlere ve diğer ilerici güçlere karşı giriştikleri geniş baskı kampanyası sonucu iç politik alanda oluşan son derece karmaşık durumla bağlıdır. Kongrenin toplanması, partinin yönetim organlarının olduğu gibi, gündemin saptanması, delegelerin görüşüne sunulan belgelerin tartışılması ve zenginleştirilmesi çalışmalarına katılan temel örgütlerin de uzun bir dönem içinde yürüttükleri direngen çabaları sonucu ancak olanaklı oldu.

Parti forumunun, baskıcı Suudi Arabistan rejiminin ekonomide durumun kötüleştiği, işçi sınıfının yaşam düzeyinin düştüğü koşullarda ülkenin ilerici-yurtsever hareketini çökertmek için son yıllardaki ağır saldırılarından sonra toplanması, partimizin güçlüklerle karşı koyabilme ve bunları aşabilme yeteneğinin açık bir kanıtıdır. Güçlükleri, irade ve eylem birliğiyle, yüksek ideolojik-politik ve örgütsel birlikle aşabilmek. Parti, bunu ardıcıl bir biçimde izlediği ve izlemeye devam ettiği Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkelerine borçludur. SAKP, varlığı ve faaliyetinin, halkın ve ülkemiz işçi sınıfının ulusal ve sosyal savaşının devamı ve aynı zamanda niteliksel yeni bir aşaması, nesnel ve öznel koşulların dikte ettiği bir zorunluluk, toplumsal gelişmenin günümüzdeki tarihsel aşamasının bir gereksinimi olduğunu kantılamıştır. Bu, emekçilerin baskı ve sömürden yalnızca örgütlenerek ve sıralarını pekiştirerek kurtulabilecekleri inancının somut bir ifadesidir. İşçi sınıfının öncüsü ve çıkarlarının savunucusu olan Komünist Partisi'nin güçlendirilmesi, genel olarak ilerici-yurtsever hareketin güçlenmesine hizmet ediyor, onun üstlendiği ulusal ve uluslararası görevlerin yerine getirilmesi için önkoşullar yaratıyor.

SAKP'nin 2. Kongresi, uluslararası durumun gerginleştiği, emperyalizmin, siyonizmin ve gericiliğin Arap ulusal kurtuluş hareketine karşı, onun bütün kollarına yokedici bir darbe indirmek, Arap halklarını boyun eğmeye zorlamak amacıyla saldırılarının arttığı bir ortamda yapıldı. ABD emperyalist çevrelerinin ve NATO blokunun, temelinde hegemonyacı, halkların içişlerine karışma amaçlarının, onların yazgısının belirleyicisi, zenginliklerinin sahibi olma girişimlerinin, çatışmayı keskinleştirme, uluslararası ilişkilerde yumuşama ortamına her yönüne başvurarak son verme isteminin yattığı saldırgan, militarist stratejisi burada yansımaları buluyor.

(!) Suudi Arabistan Komünist Partisi Tüzüğüne göre, partinin kongreleri her beş yılda bir toplanır. Birinci Kongre 1975'te yapılmıştır. (Not Red.)

Kışkırtıcı, saldırgan, serüvenci bir politika izleyen ABD emperyalizmi, Basra körfezi bölgesinde ve Arap yarımadasında gerginliği tırmandırıyor. Washington, İran-İrak arasındaki yıkıcı savaşı körüklüyor, bu savaşı, yerli gerici yöneticilerin hiçbir biçimde engel olmadıkları bölgede askersel varlığını güçlendirmek için bir gerekçe olarak kullanıyor. ABD'nin ve NATO üyesi diğer devletlerin Basra Körfezi bölgesindeki gelişmelere yönelik açık müdahalesi, sarsılan saygınlığı yeniden sağlama, Lübnan'da ve genel olarak Yakındoğu'da Suriye'nin, Arap ülkelerinde ve tüm dünyadaki özgürlük ve ilerleme savaşçılarının desteğinde birlikte eylem gösteren Lübnan ulusal kurtuluş güçleri ve Filistin Direniş Hareketi'nin bunları uğrattığı ağır yenilginin kayıplarını giderme çabalarının bir sonucudur. Washington, işgalci eylemlerine paralel olarak, ülkemizi ve Basra Körfezi'ndeki diğer ülkeleri, yurtsever güçlere ve rejimlere (özellikle YDHC'ne, Etyopya ve Afganistan'a) karşı komplolar gerçekleştirmek, güney kanatta Sovyetler Birliği'ne karşı ek bir tehlike yaratmak için üs ve ileri karakol durumuna getirirken, Suudi Arabistan'a orta menzilli «Pershing» füzelerini yerleştirme hazırlıkları yapıyor.

Sonuç olarak bölgede ve tüm dünyada ciddi bir tehlike oluşmuştur. Bu durumun oluşmasında Suudi Arabistan'daki gerici rejimlerin ve Basra Körfezi Devletlerinin İşbirliği Konseyi üyesi diğer devletlerin büyük payı vardır (2). Bunlar, emperyalizmin saldırgan tasarılarının gerçekleşmesine koşulsuz katılıyor, bizim ve diğer Arap halkları için yaşamsal önemi olan sorunlara, özellikle Filistin sorununa düşmanca bir yaklaşım gösteriyorlar. Kuşkusuz, bu rejimler ile ABD emperyalizmi arasında kimi zaman ikinci dereceli çelişkiler ortaya çıkıyor, ancak bunlar, özgürlük, ilerleme ve sosyalizm güçlerine karşı gaddarca bir nefret temeline dayanan ortak stratejik çerçevede çözümleniyor.

Bununla birlikte, günümüzde Arap dünyasındaki ve uluslararası alandaki durum, devrimci gelişmenin yükselişiyle, Sovyetler Birliği'nin öncülük ettiği bu güçlerin, başında Amerika Birleşik Devletleri'nin bulunduğu dünya emperyalizminin akılsızca bir silahlanma yarışı dayatan ve insanlığı nükleer yok olma tehlikesiyle karşı karşıya getiren yıkıcı politikasına karşı koymanın aktifleşmesiyle niteleniyor. Barışsever güçlerin etkinliği güçleniyor, emperyalist baskıya karşı barış ve sosyalizm savaşının ortak kanalına akan savaş karşıtı hareket, tüm değişik biçimleriyle güçlü bir akıma dönüşüyor.

Partimizin tüm faaliyeti, Arap halklarının ve bunların ilerici güçlerinin emperyalizmin, siyonizmin ve gericiliğin saldırılarını geri püskürtme, İsrail'in 1967 saldırısı sonucu işgal ettiği toprakların kurtarılması ve Filistin halkının kendi yazgısını özgürce belirleme ve anavatan topraklarında kendi ulusal devletini kurma hakkı da dahil yasal ulusal hak-

(2) Konseye, Suudi Arabistan, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri, Bahreyn, Katar ve Umman katılıyor. (Not Red.)

larını sağlanması için savaşımla sıkı ilişki içinde geliyor. SAKP, Arap ülkelerindeki diğer komünist ve işçi partileriyle işbirliği içinde, günümüz aşamasında Suriye'nin, onun yurtsever çizgisinin ve ayrılıkçı teslimiyetçi düzenleme projelerini kesinlikle reddeden çizgisinin başlıca dayanak noktası olduğu bölgede antiemperyalist güçlerin direncini ardıcıl bir biçimde güçlendirmeye çalışıyor. Biz Suriye, Filistin savaşçıları ve Lübnan ulusal-yurtsever güçleri arasında birliğin güçlendirilmesini, Filistin Kurtuluş Örgütü içinde teslimiyetçiliğin her biçimini reddeden yurtsever, antiemperyalist ve antisyonist temelde birliğin yeniden sağlanmasını ve pekiştirilmesini zorunlu görüyor ve bu doğrultudaki tüm yapıcı girişimleri destekliyoruz.

Komünistlerin, Sovyetler Birliği'ni, Lenin'in yüce partisini her türden saldırılara karşı savunmayı programsal görevlerinden biri, Tüzük yükümlülüğü sayan SAKP, Arap-Sovyet dostluğunun kararlı bir savunucusu olarak eylem yürütüyor. Biz, SSCB'nin, diğer sosyalist topluluk devletlerinin uluslararası gerginliğin azalmasını sağlanması ve yumuşamanın yerleşmesini, dünya barışının temellerinin güçlenmesini amaçlayan değişik biçimlerdeki amaca yönelik girişimlerine büyük değer biçiyor ve bu arada Ortadoğu bunalımının adil, barışçı çözümüne, Basra Körfezi'nin, Kızıl deniz ve Hind Okyanusu'nun barış, bölgesine dönüşmesine ilişkin önerilerini destekliyoruz.

SAKP'nin 2. Kongresi'nin önemi, işte bu ilkesel saptamaları onaylamış ve bunları açık biçimde ifade edilmiş parti politikasına geçirmiş olmasındadır.

Geride kalan dönemde Suudi Arabistan toplumu yaşamının değişik alanlarında önemli gelişmeler, hızlı, kesin ve oldukça da çetışkili değişiklikler oldu. Ülkedeki yeni gelişmelerin bilimsel ve ardıcıl sınıfsal açıdan çözölmesi, 2. Kongre belgelerinde, her şeyden önce Merkez Komitesi'nin politik ve örgütsel sorunlarla ilgili raporlarında, yeniden gözden geçirilen parti programında yapıldı. SAKP Programında yapılan önemli değişiklikler ve düzeltmeler, ülkede nesnel durumu daha tam ve doğru bir biçimde yansıtmaya, komünistleri, yığınların kendi hak ve çıkarları için verilen savaşımaya daha başarılı katılımını sağlanmaya ve emekçi yığınları arasında birliğı güçlendirmeye yardımcı olan yönelimle donatma amacı güdüyor.

Kongre, Suudi Arabistan'ın 70'li yılların başlarında sosyal farkların derinleşmesine, sınıfsal çelişkilerin keskinleşmesine eşlik eden kapitalist gelişme yolunda hızlı tempolarla ilerlemeye başladığını kaydetti. Herşeyden önce burjuva toplumsal ilişkiler sisteminin oluşmasının ve bunun sebep olduğu sosyal-sınıfsal ayrışma sürecinin tamamlanmamışlığında kendini gösteren Suudi Arabistan toplumunun yapısı, eskiden olduğu gibi geçici niteliğini korumakta olsa da, geride kalan on yıl içinde uzlaşmaz sosyal sınıf ve katmanların çizgilerinin çok daha açık ve canlı bir

biçimde ortaya çıktığı görüldü. Bugün Suudi Arabistan halkının önünde, ulusal-demokratik devrimin amaçlarının tam olarak gerçekleştirilmesiyle bağlı olarak ulusal kurtuluş aşamasını tamamlama görevi duruyor. Buradan hareketle Parti Programı, günümüz aşamasının ana çelişkisini, yani bir yanda dünya ve en başta Amerikan emperyalizmi ile sıkıca bağlanan sömürücü sınıflar bloku (derebeyler, büyük toprak sahipleri, yerli burjuvazinin asalak katmanları), öte yanda işçiler, köylüler, göçebe yığınlar, devrimci aydınlar, küçük burjuvazi ve ulusal burjuvazinin etkin katmanları arasındaki çelişkiyi uzlaşmaz temel çelişki olarak saptamıştır. ⁽³⁾

Sömürücüler blokunda baş rol, yasama, yürütme ve adli organları (her şeyden önce kralın kişiliğini basamak yaparak) eline geçiren Suudi hanedanına bağlı feodal ve yarı feodallara aittir. Bilindiği gibi, Suudi Arabistan ne Anayasa ne de her hangi bir seçimli temsil organı tanınmayan mutlak monarşi ülkesidir. Burjuva bürokratik ve teknokratik öğelerin ülkenin yönetimine, özellikle de ekonomik alana çekilmesi eğilimleri, feodal burjuva blokundaki ortakları birleştiren bağları güçlendirdiğini kanıtıyor.

Egemen rejimin gerici, halk düşmanı politikası, Suudi Arabistan'ın dünya emperyalizmine ve en başta da ABD'ye çok yönlü bağımlılığını deriştiriyor, onun geri kalmışlığını donduruyor. Ülkede herşeyden önce ulusal gelirin % 70'ini ve ihracat gelirlerinin de % 99'unu sağlayan petrol üretimine dayanan biçimsiz, bozuk, tek yönlü gelişmiş bir ekonomi oluşur. Ekonominin diğer dalları düşüş içindedir, ağır sanayi pratik pratik olarak yoktur, hafif sanayi önemli denebilecek bir rol oynamıyor, tarımda, eskiden olduğu gibi, feodal ve yarı-feodal ilişkiler üstünlüğünü koruyor.

Doğal zenginliklerin azgınca sömürülmesinden sağlanan dev mali gelirler halk yığınlarının çıkarlarına değil aç gözlü emperyalist tekellerin ve bir avuç yerli feodal ve kapitalistlerin istemlerini karşılamak için kullanılıyor. Ülke ekonomisini dünya kapitalist sisteminin ihtiyaçlarının hizmetine verme çizgisi izleyen egemen çevreler özel işletmeciliğin gelişmesini (en başta ticaret, hizmetler alanı vb. üretim dışı alanlarda) teşvik ediyor, yerli burjuvazinin asalak kesimlerine destek sağlıyorlar. Devlet sektörünün rolü azalıyor, ona bağlı işletmelerin hisse senetleri ülke içinde ve Basra körfezi devletlerinde satılıyor. Suudi Arabistan ekonomisi, iç pazarı ulusal gelirin genel hacminin % 40'ından fazlasını bile kapsamadığı için geriye kalan gelirler yabancı (Amerikan ve Avrupa) bankalara yatırılıyor, büyük sanayi projelerinin gerçekleşmesi için kapitalist devletlere gönderiliyor. Bu, onların içinde bulundukları bunalımların keskinliğini yumaşatıyor. Bu gelirler aynı zamanda, ulusal savunmanın ⁽⁴⁾

⁽³⁾ Bak: SAKP'nin 2. Kongresi'nde yapılan değişikliklerle birlikte parti Programı ve Tüzüğü. S. 9-10 (Arapça).

⁽⁴⁾ Başında şu veriler yer alıyor: Suudi Arabistan 1975'ten beri sayısı 50 binin biraz üstünde olan ordunun donatımı için yaklaşık 100 milyar

reel gereksinimlerini birkaç kez aşan inanılmayacak ölçüde dışardan silah alımına, ulusal kurtuluş hareketlerine, ilerici-yurtsever rejimlere karşı yıkıcı eylemleri finanse etmek, en başta Arap dünyasındaki gerici hükümetlere yardım yapmak için kullanılıyor. Bunun sonucu olarak da ekonomi, dünya kapitalist pazarının elverişsiz konjonktürel dalgalanmalarının ve uluslararası petrol şirketleriyle uyum içinde halk düşmanı rejimin çizgisine büyük yardımlarda bulunan petrol gelirlerindeki düşüşü daha da hızlandıran durgunluk ve bunalım durumunda bulunuyor. Ve gelenek olarak da bu durumdan çıkış yolu hâlâ halk yığınlarının yaşamsal gereksinimleri ve çıkarları zararına aranıyor. Büyük zenginliklere sahip olan ve yeni silahlar elde etmek, ya da daha büyük saygınlık kazanma amaçlı projelerin gerçekleşmesi için astronomik rakamlara ulaşan harcamaların yapıldığı ülkemizde, çoğunlukla köylü ve göçebe olan halk, bugüne kadar insana yaraşır konut, su ve elektrik, sağlık hizmeti, eğitim gibi en doğal haklardan yoksundur. Bu gereksinimlere ayrılan yatırımlar da giderek azalıyor. Ekonomik durumun kötlüleştiği koşullarda fiyatlar sürekli artıyor, işçilerin, öteki emekçi katmanların ve evsizbarksız kalan yığınların reel gelirleri düşüyor, iflas eden küçük ve orta işletmecilerin sayısı artıyor. Kapitalistler yatırımları kısıyor, şu veya bu projenin gerçekleşmesini engelliyor, yığınsal işten atmalara başvuruyorlar.

Bütün bunlar ABD emperyalist çevreleriyle en sıkı bir biçimde bağlanan ve demokratik özgürlüklere, muhalefetin en küçük bir çıkışına karşı son derece uzlaşmasız tutum takınan Suudiler hanedanı kanadını oluşturan Fahd'ın erke gelmesinden sonra morarşi rejiminin ayrılmaz bir çizgisi olan terörün ve baskıların artmasına eşlik ediyor. Ayakta tutulması için her yıl devlet bütçesinin yarısının harcandığı son derece şişirilmiş bürokratik-baskıcı aygıt, tepedeki egemen güçlerin dayanağıdır. Ülkede zorbalık ve baskı sürüyor. Söz, görüş, toplantı vb. özgürlüklerin izine bile rastlanmıyor, insanlar herhangi bir politik ya da sedikal eyleme katıldıkları için hiçbir sorgu yapılmadan, mahkeme önüne çıkarılmadan, ya da savunma hakkı tanınmadan hapse atılıyor, en sinsi fiziksel ve moral işkencelere tabi tutuluyorlar. Kırbaçlama, kol, bacak kesme, taşıyarak öldürme, başını kesme gibi insanlık dışı cezalara herhalde gezegenimizin başka bir yerinde başvurulmuyordur.

İslam dini üzerinde spekülasyon yapan Suudi Arabistan rejimi, halk

dolar harcama yapmıştır. Onun 1982'de askeri bütçesi 24,4 milyar dolar gibi eşi görülmemiş bir rakam oluşturuyor. Bu bakımdan o, Fransa, İngiltere, Japonya gibi gelişmiş kapitalist devletleri geride bırakarak, dünyada beşinci sıraya çıkmıştır. Askeri harcamalar, onun gayri safi ulusal gelirinin % 20'sini oluşturuyor. 1981-1982 yıllarında ABD'nin silah ihracatının üçte biri Fransa'nın da beşte biri Suudi Arabistan'ın payına düşüyordu. İngiliz, İtalyan, İspanyol ve Japon müteahhitleri de onunla büyük anlaşmalar imzalamışlardır. Bak: K. Jafar Fahds *Luxury War machine South*, Oktober, 1984. S. 16. (Not Red.)

yığınlarını baskı altında tutmak, ulusal zenginliklerin yağma edilmesini maskeleyerek, özgürlük ve ilerleme ilkelerine karşı düşmanlık tohumları saçmak, bölgesel, toplumlar arası düşmanlıkları körüklemek için bir araç olarak kullanıyor. Ayrımcılığa ve baskıya, şiiler, zeydiler, ismaililer (2) de hedef oluyor. Bunlara dini görevlerini yerine getirme olanağı tanınmıyor, birçok devlet işletmelerinde iş verilmiyor ve genel olarak bunlar ikinci sınıf insan muamelesi görüyorlar. Egemen güçler, «iyiliği teşvik etme ve suçu cezalandırma» kanalıyla Suudilerin kişisel yaşamına hiç çekinmeden karışıyor, onlara zorla belli moral, yaşam ve hareket normları dayatıyorlar.

Monarşi rejiminin gerici, halk düşmanı politikası, mutlak baskıcı biçimleri, yığınların artan hoşnutsuzluğu ve karşı koyuşu ile yüzyüze geliyor. 1953, 1956, 1967, 1979 yıllarında olduğu gibi, halk yığınlarının çıkışlarına önayak ve yöneticisi olma rolünü üzerine alan genç Suudi Arabistan proletaryası, bu savaşımın başında yer alıyor.

Kasım 1979 olayları, Doğu bölgelerindeki ayaklanma ve Mekke'nin en büyük camisinin işgal edilmesi, hızlanan devrimci mayalanmaların bir göstergesidir. Bu, ülkemizin tüm tarihi boyunca mutlakiyet rejimine ve onun patronu Amerikan emperyalizmine karşı yapılan en büyük ve güçlü eylemdi. Ayaklanan yığınlar savaşımın barışçı ve barışçı olmayan değişik biçimlerini kullandılar, varolan politik ve sosyal-ekonomik durumun kesin olarak kabul edilmez olduğunu gösterdiler. Egemen güçler bu çıkışlara ağır saldırılarla yanıt verdiler, onlarca kişi öldü, yaralandı, yüzlercesi hapse atıldı.

Ocak 1980'de, El Katif kentinde yığinsal bir barış gösterisi yapıldı. Gösteriye katılanlar, terör kurbanlarıyla dayanışmalarını dile getirdiler, tutukluların serbest bırakılmasını istediler. Suudi Arabistan yöneticileri, halkın kabaran nefret dalgası karşısında yeniden teröre başvurular. 1982 yılı ortalarına doğru, komünistler de içinde ilerici, yurtsever güçlere karşı geniş bir baskı ve koğuşturma kampanyası başlatıldı. İnsanlar tutuklanıyor, zindana atılıyor ve insanlık dışı muamelelere, işkencelere tabi tutuluyorlardı. Partimiz bu kampanyayı, saldırıların sivri ucunu Arap halklarına ve Yakındoğu ülkelerine, komünistlere, bölgedeki tüm ilerici güçlere karşı yönelten emperyalizmin, siyonizmin ve gericiğin komplolarının ana halkası olarak değerlendirdi.

Ancak baskılar, politik tutukluların serbest bırakılmasını sağlamak amacıyla yönetime baskı yapan ulusal-yurtsever hareket çevresinde giderek daha sıkı birleşen emekçilerin, halk yığınlarının savaşkan ruhunu yokedemedi. SAKP yönetimi, oluşan durumda, gericiğin başvurduğu saldırıları geri püskürtmeyi örgütleyerek, onun sonuçlarını sınırlama ve

(2) Suudi Arabistan'da egemen olan Vahhabi sünnilikinden farklı olan müslüman akımların taraftarları. (Not Red.)

ortadan kaldırma yönünde önlemler olarak yüksek uyanıklılık, aktiflik ve kararlılık gösterdi. Bütün dünyada, hapishane hücrelerinde yığitlik ve direngenlik gösteren *Suudi Arabistan yurtseverleriyle*, bizim yoldaşlarımızla yükselen dayanışma kampanyasının büyük önemi oldu. Ve rejimin elebaşları tükürdüğünü yalamak zorunda kaldılar. Haziran 1983'te zindanlarda çürütülen insanlar özgürlüğüne kavuştu. Bu, ülkedeki ilerici-yurtsever güçlerin büyük bir başarısıdır ve biz bu başarıyı ulusal yaşamda köklü tarihsel dönüşümlerin başlangıcı olarak görüyoruz.

SAKP'nin Programında şöyle deniyor: «İşçi sınıfının, emekçi yığınlarının yükselen savaşı, ülkemizin payına düşen tüm felaketlerin baş suçlusu olan otokratik monarşi rejiminin bunalımlarının derinleşmesine, onun yıkılması olanaklarının yaratılmasına yol açıyor. Bu, kendi açısından ülkenin çıkarlarının dikte ettiği ve halkın özgürlüğe, demokrasiye ve sosyal ilerlemeye yönelik çabalarına yanıt veren zorunlu görevi oluşturuyor.»⁽⁶⁾ Komünistlerin kanısına göre, bu görevin çözümü ile ilgili yükümlülüğü, erkteki sömürücü blokun baskı boyunduruğunda tutmaya çalıştığı ve Suudilerin ezici çoğunluğunun çıkarlarını dile getiren ulusal-demokratik cephenin üzerine alması gerekiyor. Biz böyle bir cephenin kurulmasını güncel bir zorunluluk, başarının belirleyici önkoşulu olarak görüyoruz. Bizim için bu, geçici taktik bir belgi değil, kesin stratejik bir çizgidir; başarıya ancak bu çizgi izlenerek ulaşılabilir.

SAKP, ulusal-demokratik cepheyi politik partilerin, sendikaların ve diğer toplumsal örgütlerin, aynı zamanda bağımsız eylemcilerin, ulusal-yurtsever program temelinde, katılanların örgütsel, ideolojik-politik bağımsızlıklarını koruma koşuluyla, sağlanan birliği olarak görüyor. Bunlar arasında ikinci dereceli sorunlar, varolan çelişkiler, yurtsever birlik çerçevesinin dışına çıkmadıkça, çok doğaldır.

Partimiz, ulusal-demokratik cephenin eylemlerine gereken katkıyı yapmaya hazırdır. Onun en gaddar, gerici ve tembel bir rejime karşı savaşımlı sürdürme ve yükseltme yeteneği, her şeyden önce işçi sınıfının, diğer emekçilerin iradesine dayanması, onların özlem ve istemlerini dile getirmesi koşuluna bağlıdır. Bununla birlikte biz, partinin gücü ve onun daha da güçlenmesinin yalnızca özne faktörlere değil, aynı zamanda dünya devrimci sürecinin gücüne ve boyutlarına bağlı olduğunu biliyoruz. Bu bağlamda, partinin gücü, onun enternasyonalizminden, uluslararası komünist ve işçi hareketinin bir parçası olmasından kaynaklanıyor. SAKP, tam ulusal kurtuluşa kavuşma, ulusal-demokratik devrimi gerçekleştirme görevlerini çözerken, insanın insan tarafından sömürsüne, sınıf egemenliğine ve baskının her türüne son verme, sosyalist ve komünist toplumu kurma gibi yeryüzündeki tüm komünistler için sonul ve ortak olan amaçları hiçbir zaman gözardı etmiyoruz.

⁽⁶⁾ *Suudi Arabistan Komünist Partisi Program ve Tüzüğü* . . . s.22.

Çelik irade

Yunanistan Komünist Partisi birçok çetin sınavdan geçmiştir, Yunanistan Komünist Partisi'nin iki emektarının bize Atina'da aktardığı aşağıdaki anılar zindanlarda, sürgünde, toplama kamplarında ve ölüm hücrelerinde gericiliğe karşı savaşan komünistlerin cesaretini ve özverisini gösteriyor. Bu, eşitsiz bir savaştı, Partinin neferleri ülkelerinin özgürlüğünü ve onurunu savunurken ülkelerinden ve ilkelerinden milim ayrılmadılar.

BİNLERDEN İKİ KİŞİ

Avra Partsalidu Komünist Gençlik Örgütü'ne katıldığında 17, kendisini hapiste bulduğunda ise yalnızca 19 yaşındaydı; sonra bu genç kıza ömür boyu hapis cezası verdiler. Toplam yirmi yılı cezaevlerinde ve sürgünde geçirdi. Yunanistan işçi sınıfının öncüsünün yürüttüğü tüm savaşımara katıldı. Özellikle de kadın hareketindeki çalışmalara ağırlık verdi. 1946'da Yunanistan Komünist Partisi MK aday üyeliğine, 1953'de MK üyeliğine seçildi. 1982'de yapılan 11. Kongre ona Parti Emektarı (bugün bu onunla birlikte savaşta kendini kanıtlamış ve sınanmış dört başka YKP üyesi tarafından paylaşılmaktadır) ünvanını verdi. Bugün 76 yaşında olan Avra Partsalidu partinin ideolojik cephesinde sorumlu bir görev üstlenmiştir.

Kendisine sorular yönelttiğimiz öteki kişi 84 yaşındaki Kostas Vasalos'dur. Parti üyeleri ona saygı ve sevgiyle Kostas Amca diye hitap ederler. O, «Kızıl Ada» Lesbos'u temsilen ikinci bir dört yıllık dönem için yeniden parlamentoya seçildi. Yaklaşık 60 yıl önce onu YKP saflarına katılmaya iten, zorluklarla dolu bir yaşam ile ordudan atılmasına neden olan sendikal çalışmalardı. O, 1927'den beri profesyonel devrimciydi. Yıllarca illegal çalışma yürüttü ve yaşamının 26 yılını (bu arada aralıksız 18 yılını) toplama kamplarında, hapiste ve sürgünde geçirdi.

Vasalos'un iki kardeşi faşist işgalcilere ve yerli gericilere karşı savaşırken can verdiler. Biri 1944 Mayıs'da Atina'daki Kesaryani bölgesindeki idam yerinde naziler tarafından kurşuna dizildi. Öteki, 1949'da gericiğin tutsağı iken yaşamını yitirdi. Kostas aynı yazgıdan bir mucize eseri olarak kurtuldu. Üç kez idama mahkum edildi, beş yıl boyunca her an idam edilmesini bekledi. Uluslararası dayanışma sonucu rejim, idam cezasını ömür boyu hapis cezasına dönüştürmek zorunda kaldı.

Avra Partsalidu ve Kostas Vasalos, yaşamlarını özgürlük, barış ve toplumsal ilerleme savaşımına adanmış binlerce Yunan komünisti arasında yer almaktadır. İleri yaşlarına karşın, her ikisinin de yürekleri ve kafaları gepgençtir. Dippediri ve yorulmak bilmeden partinin onlara verdiği genç komünistleri eğitme görevini coşkuyla yerine getiriyorlar.

HAPISHANE BİR OKULDUR

«Şurası açıktır ki,» diye söze başladı Vasalos, «Komünist Partisi kurulduğu günden, yani 1919'den 1974 Eylülüne, yani Kara Albaylar diktatörlüğünün devrilmesine ve resmen tanınan bir güç olmasına kadar ya derin gizlilik koşullarında ya da en fazla yarı legal olarak çalışmak zorunda kalmıştır. Biçimsel olarak yasaklanmadığı durumlarda bile Yunanistan Komünist Partisi koğuşturulmuştur. Komünistler sürekli hapis ve uzak adalara sürgün ile tehdit edilmişlerdir.

Gerilere gidelim. 1929'da Venizelos hükümeti 'özel nitelikli suç' adı altında bir yasa çıkarmıştı. Bu yasa ile herhangi bir komünist faaliyete giren ya da Yunanistan Komünist Partisi ile ilgili bir gazeteye yazı yazan herhangi biri üç yıla kadar hapis ya da beş yıla kadar sürgün cezası ile cezalandırılırdı. Bunu kara ünlü «375 ve 509 nolu olağanüstü hal» yasaları da içinde, öteki yasalar izledi. Bu iki yasa iç savaş yıllarında (1946–1949) yaygın biçimde uygulanmıştır. Bunlara dayanılarak faşist işgalcilere karşı savaşan Ulusal Kurtuluş Cephesi üyeleri derhal idam edilirdi. Bu durumda Yunanistan Komünist Partisi için legal çalışma ile illegal çalışmanın birbirine bağlanması ve dışardaki komünistlerle içerdekiler arasında sürekli bağ bulunması çok önemliydi.

Yalnızca yaşlı değil, aynı zamanda çeyrek yüzyıldan fazla bir zamanı hapiste ve sürgünde geçiren bir komüniste rastladığınızda, buralarda yaşamının nasıl geçtiğini, ona ulusal tarihimizdeki en karanlık günlerde bile güç ve güven veren şeyin ne olduğunu merak etmeden duramazsınız.»

«Komünistler» diye devam etti Vasalos, «hapiste ya da sürgündeki yaşamlarını ve çalışmalarını, partinin çalıştığı koşullara uyarlarlar. Elbette parti yarı-legalken bile biz politik tutuklulara kısıtlamalar uygulanırdı. Ama yine de bu dönemlerde cezaevlerinde ve sürgünde kurallar çok fazla sıkı olmazdı ve biz de parti çalışmasını daha etkin, daha iyi örgütleyebildik.

Tüm politik tutuklular ve sürgünler, ister komünist, olsunlar, isterse komünist olmasınlar, komünler (kollektif yaşam grupları) oluşturulardı. Komünler, yönetim organlarının seçildiği ve kendi faaliyetlerini gözden geçiren toplantılar yaparlardı. Tabii gardiyanlar tarafından basılmamak için güvenlik önlemleri alınırdı.

Sürgündeyken her zaman resmi karalamaların ve baskıların yaygınlaştırdığı kuşkuları ve antikomünist önyargıları dağıtmak için yerli halk ile içten ilişkiler kurmak için elimizden geleni yapardık. Onları rahatsız etmek bir yana, politik sürgünler arasında doktorların, avukatların, öğretmenlerin, tarım uzmanlarının ve zanaatçıların da bulunmasından yararlanarak, tam tersine onlara en iyi biçimde yardım edebilmek için çalışırdık.

Tutuklular, zamanlarını somut çalışmalarla değerlendirmeye bakardı. Fiziksel çalışmaya (ısınmak için odun kırmak, yemek hazırlamak, su rezervini doldurmak) ek olarak her olanaktan kendimizi eğitmek için yararlanırdık. Her birimizin eğitim, ideolojik ve politik hazırlığına göre felsefe, ekonomi politik, sendikal hareket, gizli çalışmayı örgütlenme sorunları vb. üzerine çalışma grupları oluştururduk.

Bu dersler yalnızca özgürlüğümüzü yeniden kazanmamıza yardımcı olacak bilgilenmemize yardım etmekle kalmadı. Herkesin öğrenmesini, en başta da düşüncelerini duru bir biçimde ifade etmesini, sonra da sosyal sorunların özünü yakalamasını öğrenmesini istiyorduk. Bu çok zorunluydu, çünkü tutukluların birçoğu topluluk önünde konuşmaktan çekinen köylüler ya da işçilerdi. Giderek utanıp sıkılmayı üzerlerinden atıyorlardı. Bir toplantıda ya da derste konuşmadan önce birçoğu yakındaki bir kayanın üzerine tırmanıp konuşmalarını tıpkı ünlü eski Yunan hatibi Demosthenes gibi prova ederlerdi ...»

«Hapishaneye ve sürgün yerlerine okul ya da üniversite derdik,» diye devam etti Avra Partsalidu. «Ben Marksist-Leninist teorinin temellerini orada öğrendim. Birçok insan buralarda okuma-yazma öğrenmiştir. Metaksas diktatörlüğü ⁽¹⁾ zamanında Girit ile Afrika arasında yer alan Gavdos adasına sürüldüğümü anımsıyorum. Buraya kitapların ulaşmasının ne denli zor olduğunu tahmin ederseniz. Ama bizim bir geleneğimiz vardı. Cezaevi koşulları çok sıkı olmadığı zamanlarda birçok politik tutuklu adaya gelirken bir sürü kitap getirir, ayrılırken de sonradan gelenlerin kullanması için kitapları gömerlerdi.»

Partsalidu çok önemli başka bir noktayı, parti ile bağlarının hiçbir zaman kopmadığını vurguladı. Komünist tutuklular parti yaşamı, partinin savaşımı, partinin kongreleri, MK Plenumları hakkında enformasyon alırlar ve bunların onayladıkları belgeleri incelerlerdi.

Kostas Vasalos, komünistlerin tutuklular arasında parti grupları oluşturduklarını ve bunu iç savaşın en çetin yıllarında bile sürdürdüklerini anımsattı. Sürgündekilerin yaşamını örgütlemek için daha büyük olanaklar olduğunu eklemeye gerek yok. Cezaevlerinde ise sorun daha zordu. İçerdekiler, en kesin gizlilik kurallarına uymak zorundaydılar, çünkü yetkililer ne zaman bir parti grubunu ya da komünist yayını ele geçirse, suçlular hemen askeri mahkemeye verilir. Mahkemenin aldığı idam cezası derhal infaz edilirdi. Akronafplis cezaevinde böyle oldu. Parti grupları oluşturmakla suçlanan birçok komünist kurşuna dizildi.

Tutukluların yaşamının bir başka önemli yanı cezaevinin öteki bölümleriyle ilişkiler kurmaktır. Bu amaçla spor yapmaya, mutfakta çalışmaya izin verilen zamandan, hatta pazar günlerindeki dini ayinlerden yararlanılırdı. Örgüt, tutuklunun varlığını koruması için tek araçtır.

(1) 4 Ağustos 1936'da kuruldu. (Not Red.)

UĞURLAMA HALAYI

Vasalas sözlerini şöyle sürdürdü: «İnfazların özellikle sık yapıldığı yıllarda ⁽²⁾ ölüm mahkum edilenlerin her an çağırılmayı beklediklerinde eğitime eskisi kadar zaman ayıramazdık. Böylesi dönemlerde çalışmalar, kendilerine infazı soğukkanlılıkla karşılamada yardımcı olmak için idama mahkum edilenler arasında yoğunlaştırılırdı. Onların partiye olan inancını pekiştirmek ve ölümü cesaretle karşılayarak ortak devrimci davamıza olağanüstü katkıda bulunduklarını göstermek için vargücümüzle çalışırdık. Sınavı kaybeden birkaç yüreksizin dışında tümü büyük bir direngenlik gösterdiler. İdama mahkum edilenlerin alelacele karaladıkları notlar cesaretin ve daha iyi bir geleceğe olan inancın değerli belgeleridir. ⁽³⁾»

Son savaşlarına giden komünistlerden ayrılmak, özellikle çetin bir sınavdı. Onların adları infazdan bir gün önce okunurdu. Eğer hapisane avlusu kapalı değilse herkes hükümlüye güç ve direnç vermek için uğurlama törenine gelirdi. Yunan halk dansları yapılır, devrimci marşlar söylenirdi. Ama eğer koşuşlardan çıkmamıza izin vermezlerse, uğurlamayı koşuşlarda marş söyleyerek gerçekleştirdik. Sabah saat altıda hükümlü götürülmek için alındığında o «hoşça kalın kardeşler» diye bağırdı. O zaman tüm hapisane harekete geçer, belgiler haykırılır, kavgaya çağrılar yapılırdı. Bu, içerdekileri daha da bilirdi.»

Partsalidu şunları ekledi: «Cellatlarıyla karşı karşıya gelen komünistler, cesaretlerini halkımızın geleneklerinden alırlardı. 1821'de Yunanlılar Türk boyunduruğuna karşı ayaklandıklarında erkekler gibi kadınlar da kendilerini feda eden yiğitçe eylemler yapmışlardı. Ulusal Direniş yıllarında birçok gelenek oluştu. Tüm bunlar benimle birlikte yatan ve ölüm giden kadınların başlarını dik tutmaları için güç kaynağı olmuştur.»

«Atina'daki Averof cezaevinin asfalt avlusundaki tek bitki biz tutuklulara direngenliği, güzelliği ve direnişi simgeleyen bir hurma ağacıydı. İdama giden kadının *ilkönce bu ağacın etrafında halay çekmesi, ardından da geride bıraktıklarıyla birlikte türkü söyleyerek uzaklaşması* gelenek olmuştur. Böylesi bir ölüm, şerefli ölüm sayılırdı.»

İdama mahkum edilen kadınların söyledikleri bir türkünden birkaç dize:

«Oy benim halkım, sana ve Yunanistan'a
Feda olsun her an her şeyimiz.
Bizden biri canından olduğunda
Safaları sıklaştırırsın, ama gözyaşı dökmeyiz.
Bugün de dünkü gibi halk için özgürlük istiyoruz.
Şehit düşenin yaşamı, bunun uğrunda bir kurbandır.»

⁽²⁾ Burada sözkonusu olan her şeyden önce iç savaş yıllarıdır (1946–1949). (Not Red.)

⁽³⁾ Tutukluların küçük kağıt parçalarına yazıp idama götürülürken hapisane arabasından attığı birçok not bugüne kadar saklanmıştı.

Partsalidu bize şunları da anlattı: «Tutukluların ayrıca sorguya ve işkenceye de hazırlanmaları için özel çalışmalar yapılıyordu. İşkencecilerin elinden geçenler, arkadaşlarına, Asfalia⁽⁴⁾ merkezinde nasıl davranmaları gerektiğini önerirlerdi. Onları çalışmaları ya da yoldaşları hakkında ihanet etmemeleri ve dimdik durmaları konusunda uyarırlardı. Uyanıklığın büyük önemi vardı, çünkü sorgulama yapan subaylar çoğu kez iyiliksever pozu takınır ve tutukludan herhangi birisine tehlike «uyarı»sında bulunmak için gizli mesaj iletmeyi teklif ederlerdi.

Düşmanlarımız işkencede çözülen bir tutukluya bir itirafname ya da politik inancından geri döndüğünü içeren pişmanlık belgesi imzaladığında, Yunanistan Komünist Partisi'ni mahkum edip onu hayinlelerin partisi ilan ettiğinde salıverme vaadlerinde bulunurlardı. Bu teklifi kabul eden bir tutuklu, ister ömür boyu hapis, isterse idam cezasına çarptırılmış olsun, ertesi gün salıverilirdi. Düşmanlarımız bu yolla tutukluların onuru ayaklar altına almaya, itirafları basında yayınlayarak kendi amaçları için kullanmaya çalışırlardı. Komünistler bu türden köpekleştirme yöntemlerine karşı savaştılar.»

BİR DESTAN YİĞİDİ

«Partiye ve emekçi halka sadık kalan kamünistlerin nelere göğüs gerdiklerini anlatmak mümkün değil» diye devam etti Vasalos. «Böylelerinin gücü, direngenliği ve özverisi bizim aramızda destanlaşmıştı. Size Manolis Siganas'tan, Giritli bir doktordan söz etmek istiyorum. Manolis, nazi işgali döneminde yakalandı, en korkunç işkencelerden geçti ve düşmanlarını bile hayran bırakan bir cesaret gösterdi.

Olay, 1944 Haziranında Atina'da geçti. Manolis, partinin verdiği görevle birisiyle buluşmaya giderken devriye gezen Alman askerlerinin dikkatini çekiyor. Göğsünden yaralanıyor, ama kaçmayı başarıyor. Ama kısa bir süre sonra işbirlikçilerin içine düşüyor, onlar da Manolis'i işgalcilere teslim ediyorlar.

Birkaç gün sonra Manolis, içinde büyük bir masa olan bir odaya alınıyor ve masaya yatırılıyor. Dört asker onu zorla yatırırken, hemşireler yüzüne eter maskesi takıyorlar. Anastezinin etkisi azalınca hemşireler onu çeşitli dillerde ev adresi, güvenli evler, arkadaşlarının adları üzerine soru yağmuruna tutuyorlar. Manolis, bu yöntemin tekrarlanması durumunda iradesi dışında partinin gizli silah deposunun adresi de içinde olmak üzere önemli bilgiler verebileceğini kavriyor. Bu ise örgüte büyük darbe olacak ve yoldaşlarının elini kolunu bağlayacaktır. Dahası, herkes Manolis'in «bülbül» kesildiğini duyacaktır. Tehlikenin büyüklüğünü kavrayan Siganos, kendini öldürmeye karar veriyor.

(4) Devlet güvenlik örgütü. (Not Red.)

Kısa bir süre sonra bunun olanağı da doğuyor. Çünkü parti sempatzanı olan muhafızlardan birisi Manolis'e kenarı kırık bir konserve kutusu getiriyor. Manolis kutuyu betona sürte sürte biliyor ve gece bastırana kadar yeteri kadar keskinleştiriyor. Gece yarısı herkes uyurken bileklerini kesiyor. Ama «bıçağı» kısıdır ve atardamara kadar yetiştiriyor. O zaman Manolis parmağıyla atardamarını dışarı çekiyor ve kesiyor. Sonra ise fişkıran kanın çıkardığı sesi gizlemek için elini battaniyeyle sarıyor. Sabaha karşı onu kan içinde, kendinden geçmiş durumda buluyorlar.

Parti sempatzanı muhafız partiye Siganos'un öldüğünü haber vermiştir. İki gün sonra YKP Atina II Komitesi «özgürlük savaşımında faşist boyunduruktan kurtulmak için savaşımdayken» yoldaş için kısa bir toplantı yapıyor. Kurtarılmış bölgelerde yayınlanan Rizospastis'in 20 Ağustos 1944 sayısı onu anan bir yazı yayınlıyor.

Ama Siganos ölmemişti. Hapishane doktoru ilkyardımlı yapmış, Siganos küçük bir hücreye konmuştu. Daha sonra Manolis Siganos, evzones'lerin (5) hüccresinin kapısına üşüşüklerini anlattı. Bir komünistin cesareti karşısında hayran kalmışlardı. Sonunda Manolis Siganos bir hastaneye kaldırılmış ve oradan da kısa bir süre sonra kaçmıştı.

DAYANIŞMANIN GÜCÜ

İki parti emektarının belirttikleri gibi, politik tutukluların bir başka faaliyeti de rejimin komünistleri dış dünyadan yalıtılma çabalarıyla savaşmak olmuştur.

Vasalos şöyle dedi: «Dışardakilerle ilişkide kalmak için elimizden geleni yaptık. Bunu birçok yolla gerçekleştiriyorduk, en başta da ziyaretçilerimiz, yani en yakınlarımız aracılığıyla. Bu kanalı kullanarak partiye cezaevindeki durum hakkında bilgi veriyor, gelecek infazlar konusunda uyarıda bulunuyorduk. Bu, dayanışma hareketinin bize yardımcı olmasını sağlıyor, hatta politik tutuklunun idamını önleyebiliyordu.

Yunanistan ve uluslararası komuoyunun dikkatini idamlara çekmek için olağanüstü durumlarda açlık grevlerine başvururduk. 1948'de iki kez açlık grevine çıktığımızı anımsıyorum. Her ikisi de iki hafta sürdü. İkinci açlık grevi sırasında ölenler oldu, çünkü hapishane yetkilileri, grevi, tutukluları burunlarından sütle besleyerek kırmaya çalıştılar. «Besleyici»nin en küçük bir dikkatsizliği sonucu süt ciğerlere gidiyor ve tutuklu boğuluyordu. İkinci açlık grevi sırasında ben Kefalonya adasındaydım ve beş tutuklu bu yolla öldürüldüler. Ama amacımıza ulaştık. Ülkede ve yurtdışında protesto hareketi yükseldi ve infazlara bir yıl ara verdiler.

Her koşulda, en ilkel biçimlerde bile olsa, tutukluların birliğini güçlen-

(5) İşgalcilerle işbirliği yapan, ulusal kıyafet giyen seçme süvari birliği mensupları. (Not Red.)

dirmeye, eylemlerini koordine etmeye ve her yolla dışarı ile ilişkiyi sürdürmeye çalışırdık.»

Partsalidu şunları ekledi: «Kendilerini tutukevinde ya da sürgün kamp- larında bulan Yunanistan komünistleri uluslararası dayanışmanın her biçimini derin bir şükranla karşılardı. Onlar da kendi paylarına dünya devrimci ve komünist hareketinin, bu arada Yunanistan'daki hareketin önemli günlemelerini (1 Mayıs, 7 Kasım, partinin kuruluş yıldönümü olan 17 Kasım) ve ulusal bayramları kutlardı. Türk sultasına karşı ayaklan- manın yıldönümü olan 25 Mart, faşist İtalyan birliklerinin saldırısına halkın yanıtı olan Ohi! (hayır!) günü olan 28 Ekim bunlar arasındaydı. Bu eylemler tutukluların partinin ülkülerine olan inancını pekiştiriyor, onlara moral veriyordu.»

Her iki emektar da en çetin şeyin uzun süreli hücre hapsine dayanmak olduğunu vurguladılar. Kimileri idam cezasını büyük bir cesaretle karşı- lar, fakat uzatılmış hücre hapsi süresince, idam cezasından daha eziyetli olan bu sürede yıkılırlardı. Herşey bir yana, kimileri 20 yaşındayken ken- dilerini hapiste buldular ve yaşamlarının en iyi yıllarını demir parmak- lıklar ardında geçirdikten sonra, ancak 40 yaşlarında dışarı çıkabildiler. Eğer komünizm ülkülerine sarsılmaz inançları olmasaydı, binlerce Yunan komünistinin geçtiği bu çetin sınavları kazanmak mümkün olamazdı.

Avra Partsalidu ve Kostas Vasalos'u yaşadıkları acılar, zorluklar ve işkenceler yıkamadı. Onlar, dayandılar. Birçok yoldaşları savaşta şehit düştüler ve onların yerini yeni yeni savaşçılar aldılar. Nazım Hikmet'in halkın mutluluğu için canlarını verenlerin duygularını dile getiren şu ünlü sözleri aynı zamanda onlara atfedilmiştir: Nerede olursan ol ... İster Kızıl Meydan'da bayraklar ve şarkılar arasında ... ya da ... Bir hapisane hücresinde kurşuna dizilme tehlikesi altında ... Eğer bir ko- münist gibi çalıştıysan, bir komünist gibi düşündüysen, bir komünist gibi sevdiysen, bir komünist gibi savaştıysan ve bir komünist gibi yaşadıysan, yirminci yüzyılda senden daha mutlu olan kişi yoktur.

Efstratios Korakas
Yunanistan Komünist Partisi
MK aday üyesi
Sergiou Tatais
Gazeteci

Öncü partinin doğuşu

Dergimiz bundan önceki sayılarında Etyopya İşçi Partisi'nin kuruluşu, Etyopya devrimcilerinin partinin Birinci Kuruluş Kongresi'ne hazırlıkları üstüne yazılar yayınladı. (1) Kongreye katılan konuklar arasında Suriye, Komünist Partisi Merkez Komitesi Politik Büro üyesi ve dergi Yazı Kurulu üyesi Halid Hammami ve dergimizde görevli Rustem Sevortyan da bulunuyorlardı. Aşağıda onların Kongreye ilgili izlenimleri yer alıyor.

Etyopya İşçi Partisi'nin (EİP) birinci forumunun başlamasına birkaç saat kalmıştı. Bir grup yabancı gazeteci ve foto muhabiri kongreye ilgili son hazırlıkları izliyorlardı. Sahnenin iki yanında iki levha vardı. Soldakinde «Kılavuzumuz Marksizm-Leninizm» sağdakinde «Etyopya İşçi Partisi'nin Kuruluş Kongresi, 1–5 Pagume 1976» yazılıydı. KOPTE takviminin 13 ayından en kısası olan Pagume'de (6–10 Eylül 1984) gerçekten tarihsel boyutta olay oldu. Marksist-Leninist parti doğdu. Etyopya artık 10 yıldır KOPTE takvimine, her Etyopya'lı yurtseverin haklı olarak gurur duyacağı, ülkenin zengin kültürel mirasına saygı için belirlenmiş olan bu takvime göre yaşıyor. Mengistu Haile Mariam Etyopya Emekçiler Partisi Örgütlenme Komisyonu (KOPTE) (2) Merkez Komitesi raporunu kongreye sunarken yaptığı konuşmada ülkenin uzak geçmişini ele aldı ve eski Etyopya devletinin kurulmasını analize etti. O, konuşmasında Etyopya toplumunun yüzyıllar boyunca sürdürdüğü yaşamın geniş bir tablosunu çizdi. Alaşağı edilen imparator Haile Selassie'nin yönetimi sırasında «ülkenin dünyanın en geri kalmış feodal rejimlerinden» biri olduğunu belirtti.

Raporda emekçi yığınların Etyopya tarihinde verdikleri savaşımın belirleyici rolüne ayrılan bölüm önemli yer tutuyordu. Bu ana fikrin açık biçimde ortaya konması için Addis Abeba'da «Delaçin» (Utkumuz) sergisi açılmıştı. Serginin giriş kapısında elinde bir meşale bulunan işçi ve elinde orak tutan köylünün resimleri yer alıyordu. Sergideki 2.500'den fazla resimde yakın geçmişe kadar varlığını sürdüren monarşik rejimin uygulamaları ve yeni gelişmeler sergileniyordu. Sendikalar konfederasyonu binası önünde toplanmış kalabalık işçiler satılmış sendika yöneticilerini yuh alıyor, ücretlerin artırılmasını, çalışma hakkının gerçekleştirilmesini istiyorlar. Sergiyi ziyaret edenlerden birçoğu meşhur bir resmin önünde duruyorlar. Haile Selassie'nin sarayı önünde gösterişsiz gri renkli bir «Volkswagen» arabası biraz önce alaşağı edilen Negus Negeste'yi (krallar kralını) alıp götürmek için bekliyor. Bu sergide Etyopya yurtseverlerinin, Etyopya emekçileri oğullarının yönetiminde gerçekleşti-

(1) Bak: «Barış ve Sosyalizm Sorunları», 1984, s. 8, 9, 11.

(2) KOPTE 1979'da kuruldu. Başında Mengistu Haile Mariam bulunuyordu. Etyopya toplumunun ideolojik-politik öncüsü rolünü oynadı. KOPTE'ye Etyopya'da Marksist-Leninist partinin kurulması için hazırlık çalışmalarını yapma görevi verilmişti. (Not Red.)

rilen devrimden sonra yığınların büyük bir coşku ve atılımla yaptıkları çalışmaları gösteren resimler yer alıyor. O zamanlar halkın yüz yıllar boyunca biriken enerjisi sokaklara dökülmüştü. Halkın özverili çalışması ve yürekli savaşımları sayesinde ülkenin bağımsızlığı korunabildi. Ülkesinde kıyıcı baskı rejimini alaşağı eden Etyopya halkı bugün yeni toplumu kuruyor.

Emperyalist basın Etyopya devrimine karaçalmak için elinden geleni yaptı. Devrimci «totaliter», «askersel» devrim olarak niteledi. Bunların gerçekte uzaktan yakından hiç bir ilişkisi yoktur. Ordudaki yurtsever çevreler Geçici Askersel Konsey başta olmak üzere daha başlangıçtan itibaren ezilen, sömürülen kesimler adına ve onlarla birlikte hareket ediyorlardı. Genç rejim buna dayanarak kendini savunabildi, ayakta kalabildi ve güçlendi.

Öncü partinin kurulmasıyla devrim yeni bir aşamaya girdi. Kongrede kabul edilen belgeler (ana rapor, Parti Programı ve Parti Tüzüğü) şunu gösteriyor: Kurulan parti işçi sınıfının konumlarında yer alıyor ve onun adına konuşuyor. Partide maddi üretim alanında çalışan işçilerin en iyi temsilcileri ve aynı zamanda köylüler, askerler ve ilerici aydınlar yer alıyor. Parti Etyopya toplumunun yönetici gücü olarak eylem gösteriyor. O, ülkedeki tüm politik sistemin çekirdeğini oluşturacaktır.

Kongreye katılan delegelerin sosyal yapısı da çok ilginçti. 1742 delegeden beşte biri işçiydi, yüzde 11,8'i köylüydü, yüzde 68,9'u da silahlı kuvvetlerin, aydınların ve devlet memurlarının temsilcileriydi. Burada şunu da belirtelim ki, bundan üç küsur yıl önce KOPTE'nin saflarındaki işçilerin oranı yüzde 2,9'du, köylüler ise daha da azdı, sadece yüzde 1,2 idi. Ne var ki kısa bir sürede işçi ve köylülerin komisyonun çalışmalarına katılma oranı birkaç kat arttı. Ve daha sonra kurulacak partinin sıralarına başlıca emekçi sınıfın en ilerici öğelerini çekme eğilimi güçlendi. Kongrede şu belirtildi: Sosyalizmin temellerini kurmak için savaşımında parti işçi sınıfının öncülük rolünü sürekli güçlendirecektir.

Emekçi halkın delegelerinin konuşmalarını dinlerken, bu ülkede 10 yıl önce işçinin adam yerine koyulmadığını, köylünün ise ürününün dörte üçünü toprak kirası olarak verdiğini düşündük. İşçi ve köylülerin kongrede yaptıkları konuşmalar ilginçti. Konuşmalarda onların becerikliliği ve sağduyuya sahipliği açıkça kendini gösteriyordu. Örneğin, Bale bölgesinden bir konuşmacı partinin halk denetimini güçlendirme yönünde aldığı önlemleri selamladı ve bunun «emekçilerin politik önderliğini» sağlamak için taşıdığı önemi vurguladı. Arsi bölgesinden bir köylü konuşmasında üretim kooperatifleri ve tarımda yapılacak değişikliklerle ilgili planlar üzerinde durdu. Bugün köylü emekçilerin en ilerici kesiminin bilinç düzeyi böyle. Tüm köylülerin durumu kökten değişmiştir. Onların temsilcileri toplum ve devlet işlerine katılıyorlar, görüşlerini iktidar partisinin en yüksek forumunda serbestçe ve açık olarak dile getiriyorlar.

Başkentten yeşil bir pitoreks bölgesinde okaliptüs ormanında Etyopya Köylüler Birliği binası bulunuyor. Henüz daha kongredeki tartışmaların etkisi altında bulunan birlik başkanı Abdella Sonessa yabancı gazetecilere Etyopya köylülerinin parti hakkında neler düşündüklerini, köylülerin işçi sınıfıyla bağlarının nasıl olduğunu anlatıyordu. Tabandan gelen ve kaniyla canıyla emekçi bir köylü olan Abdella yoldaş şimdi köylülerin çıkarlarını dile getiriyor, onları savunuyordu. Bundan ötürü bir Batılı gazetecinin köylüler ile partinin, köy ile kentin toplumsal yaşamının iki ayrı ucunda yer aldığını söylemesi hoşuna gitmiyordu. Bu gazetecinin söylediklerine yanıt olarak o şu verileri aktardı: Etyopya Köylüler Birliği Merkez Komitesi 45 kişiden oluşuyor. Bunlardan 44'ü parti üyesi. Etyopya İşçi Partisi Merkez Komitesi'nde ise ilerici köylüleri Etyopya Köylüler Birliği başkanı da dahil 20 kişi temsil ediyor. Abdella Sonessa partinin amaçlarıyla köylülerin çıkarlarının özdeş olduğunu, işçi-köylü bağlaşıklığının gerekli olduğunu bir kez daha vurguladı. Bu bağlaşıklık yeni toplumun sağlamlığının, halkın temel çıkarlarının gerçekleştirilmesinin güvencesidir.

Şimdi yeniden kongrenin yapıldığı salona dönelim. Salonun başındaki sahnede sıra sıra Afrika ve Asya ilerici devletlerinin yöneticileri, sosyalist ve kapitalist ülkeler komünist partileri temsilcileri, devrimci işçi ve ulusal kurtuluş hareketi yöneticileri yer alıyordu. EİP Kurucu Kongresi'ne 75 ülkeden delegasyon katılıyordu. Onların bu kongreye katılmaları Etyopya halkının yeni toplumu kurmak, sosyalist Etyopya'ya karşı komplolar düzenleyen emperyalizmin ve bağlaşıklarının planlarını suya düşürmek için Etyopya halkının verdiği savaşımın dayanışmanın açık ifadesiydi.

Yabancı konuklar konuşmalarında ardıcıl olarak barış davasını, demokrasiyi ve sosyal ilerlemeyi savunan bu büyük Afrika ülkesinin halkların kurtuluş savaşına yaptığı büyük katkısı belirttiler, ülkenin uluslararası saygınlığının arttığını vurguladılar. Kongre selamlamaları çok kez orijinal, renkli, canlı biçimlerde oldu. Söz olan Zambiya Cumhurbaşkanı Kenneth David Kaunda, Angola, Mozambik ve Tanzaniya Cumhurbaşkanlarına Suahili dilinde Etyopya devrimine şan ve şöhrat kazandıran belgeleri hep birlikte söylemelerini önerdi. Şarkılar, ateşli, coşturucu sloganlar sık sık salonu çınlatıyordu. Bu, konuşmacılar ile yaklaşık 2.000'i bulan delegelerin birliğine tanıklık ediyordu.

Etyopya'da devrime gösterilen dayanışmaya büyük değer biçiyorlar. 1977 yılında devrim dış saldırganların ve iç karşı-devrimcilerin saldırılarıyla karşı karşıya geldiği zaman yığınlar arasında «Yaşasın Proleter Enternasyonalizmi!» belgisi çok büyük yaygınlık kazanmıştı. Bu belgeyi şimdi de binaların giriş kapılarının başlarında görmek olanaklıdır. Saldırganlara karşı devrimci orduyla omuz omuza çarpışan Kübalı enternasyonalist askerlerin gösterdikleri kahramanlıklar, komşu Demokratik Yemen'in tüm Arap gericiliğinin Somali rejimini destekliyerek, devrime

karşı saldırıya geçtiği o önemli günlerdeki kardeşçe dayanışması halkın belleğinde canlıdır. Etyopyalılar Sovyetler Birliği'nin, tüm sosyalist ülkeler topluluğunun gösterdiği desteğe olağanüstü büyük önem veriyorlar. Burada yıllardır süren kuraklığın neden olduğu ağır durumun giderilmesi için sosyalist ülkelerin gösterdiği yardıma büyük değer biçiyorlar. Parti, halkı bu doğal afetin sonuçlarının ortadan kaldırılmasına seferber ediyor.

... Kongrenin son dakikaları yaşanıyordu. Etyopya İşçi Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri seçilen Mengistu Haile Mariam kürsüye geldi. Yaptığı coşkulu kapanış konuşmasında yurtseverlerin geçtikleri yolu gözler önüne seriyordu. 1974 tarihsel olaylarına katılanlardan ve bunları başlatanlardan biri olan Mengistu Haile Mariam bu yolu en ufak ayrıntılarına kadar biliyordu. Devrimin lideri asker arkadaşlarının halkın öfkesini çürümüş monarşiyi alaşağı etmeye yönelttiklerini anlattı. Erk o zaman bir sırça köşke dönmüştü. Onu yıkmak kolaydı. Ama neyle değiştirmeliydi?

Etyopya'lı devrimciler Marksist-Leninist partileri Etyopya İşçi Partisi'ni kurarak, sosyalist gelişme yasallıklarına ve halkın devletin yönetimine bilinçli olarak katılımına dayanan Demokratik Halk Cumhuriyetin'i kurma çizgisini uyguluyorlar.

Sınıfsal kardeşlik bağlarıyla birbirine kaynaşmış olan delegelerin birden ayağa kalkarak gür sesle söyledikleri «Enternasyonal» marşı Etyopya İşçi Partisi'nin Kurucu Kongresi'nin sona erdiğini ilan ediyordu.

Burjuva tutuculuğu: Her alanda gericilik

Derginin gelişmiş kapitalist ülkelerdeki sınıf savaşımı sorunlarıyla ilgili komisyonu, çağdaş burjuva tutuculuğunun özü ve etkisinin boyutları üstüne bir görüş değiş-tokuşu örgütledi. Tartışmalara Avusturya Komünist Partisi'nden Bruno Furch, Büyük Britanya Komünist Partisi'nden Bert Ramelson, Alman Komünist Partisi'nden Johannes von Heiseler, Portekiz Komünist Partisi'nden Domingos Lopes, ABD Komünist Partisi'nden John Pittman, SSCB Bilimler Akademisine bağlı Uluslararası İşçi Hareketi Enstitüsü bölüm yönetmeni, Tarih Bilimleri Doktoru, Profesör A. A. Galkin katıldılar. Tartışma sonuçlarını genelleştiren geniş bir özeti aşağıda yayınıyoruz.

1980'li yılların başlangıcında kapitalist dünyanın yaşamında tutucu politik güçlerin aktifleşme eğilimi açıkça kendini gösterdi. Bu eğilim, NATO'nun önde gelen ülkelerinde, en başta da ABD'de, aynı zamanda Büyük Britanya ve Federal Almanya Cumhuriyeti (FAC)'nde bu güçlerin erke gelmesiyle çok daha belirgin bir biçimde ortaya çıktı. Geniş bir ideolojik, felsefi ve politik akım olarak çağdaş burjuva tutuculuğu toplum yaşamının değişik alanlarını etkiliyor. En başta emperyalist çevrelerin, büyük sermayenin çıkarlarını yansıtan bu akımın idelerinin pratik olarak gerçekleşmesi ise, V. İ. Lenin'in sözleri ile ifade edersek, «her alanda gericilik» (!) demektir.

Tartışmaya katılanlar, tutuculuğun belli bir aktifleşme gösterdiğine işaret ederken, bunun günümüz kapitalist dünyasındaki çok sayıdaki eğilimden sadece birisi olduğunu da vurguladılar. Bu eğilimin karşısında güçlü demokratik akımların, etkili politik güçlerin bulunduğunu belirttiler. Toplumsal gelişmenin nesnel süreçleri tutuculuğun etkisini daraltıcı reel koşulları da beraberinde taşıyor ve bu da önemli ölçüde tutuculuk karşıtı güçlerin birlikte karşı koyuşunun örgütlenmesine bağlı kalıyor. Yaşam, sağcıların topluma kendi egemenliklerini dayatma girişimlerinde yenilgiye uğradıklarının birçok örneğini veriyor. Ancak, tekelci burjuvazinin en gerici, en saldırgan militarist çevrelerinin çağdaş tutuculuğun (yeni tutuculuk, aşırı tutuculuk ve sağcı tutuculuk) bayrağı altında politik ve ideolojik saldırılarını da küçümsemek gerekiyor.

«Sağa rota kırma» ayrı ayrı ülkelerde, somut duruma göre değişik biçimlerde oluyor. Kimilerinde (Büyük Britanya, FAC, Danimarka, Norveç, Belçika) bu, sosyal-demokrat ya da burjuva liberal hükümetlerin yerine değişik düzeydeki tutucu nüanslı burjuva hükümetlerinin gelmesi şeklinde oldu. Kimilerinde ise (Fransa, Avusturya, İsveç), sağcı burjuva çevreleri politik erki ele geçirmek amacıyla saldırılarını tırmandırıyorlar. Kimi durumlarda da, daha yumuşak bir biçimde olsa bile, özü itibarıyla

(!) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 30, s. 164.

yeni-tutuculuk politikası erkteki sosyal-demokrat partiler eliyle uygulanıyor.

Amerika Birleşik Devletleri'nde politik yaşamın merkezinin giderek sağa kayması 1970'li yılların ikinci yarısı ve 1980'li yılların ilk yarısının karakteristik özelliğini oluşturdu. Amerikan burjuvazisinin en aşırı, sağcı, tutucu çevrelerini temsil eden Ronald Reagan'ın 1980'de ABD Cumhurbaşkanlığı makamına seçilişi ve Washington'un politikası öteki kapitalist devletleri belirli ölçüde etkiledi. Başka bir deyişle ABD, peşisıra kapitalist dünyayı tutuculuk doğrultusuna sürükleyen bir lokomotif oldu. Reagan'ın, Kasım 1984'te dört yıl için yeniden Cumhurbaşkanı olarak seçilişi, sadece Amerikan tekeli sermayesinin şimdi de tutucu yönetim yöntemlerini tercih ettiğini ortaya koydu.

Tartışmalara katılanlar, Büyük Britanya ve FAC'de sağcı burjuva hükümetlerinin erke gelmiş olmalarına karşın bu ülkelerde tutucu eğilimin ABD'ne oranla, kendini pek o kadar kesin ve belirgin gösteremediğini belirttiler. Britanya muhafazakarlarının 1979 seçimlerinde başarı elde etmelerine İşçi Partisi'ndeki bölünme önemli ölçüde yardım etti ve muhafazakarlar oyların yarısını bile alamadıkları halde parlamentoda çoğunluk elde ettiler. Seçim sistemindeki çoğunluk yöntemi de burada etkili oldu. Margaret Thatcher hükümetinin ekonomik ve sosyal alanlardaki başarısızlığı muhafazakarların 1983 seçimlerinde gene yüzde 50'in altında oy almalarına neden oldu. Buna karşın, adaletsiz seçim sistemi, muhafazakarların parlamentodaki konumlarını biraz daha güçlendirmelerine yardım etti.

FAC'da, sağ sosyal-demokrat liderlerin, iktidarda bulundukları dönemde, birçok açıdan tutucu olan bir politika izlemeleri ve bu yüzden de halk arasında önemli ölçüde destek yitirmeleri tutuculuğa yeniden dönüşü kolaylaştırdı. Hür Demokrat Parti-FDP'nin muhalefet cephesine geçmesi HDB/HSB blokunun erki ele geçirmesine olanak sağladı. 1983 seçimlerinde bu blok konumunu daha da sağlamlaştıracak.

Fransa'da, 1984 yazında Avrupa Parlamentosu için yapılan seçimlerin sonuçları, katılım oranı düşük de olsa, aşırı sağcı, faşistlere yakınlığıyla bilinen partiler de içinde, sağcı güçlerin aktifleştüğünü ikircimsiz kanıtladı. İtalya'da onlarca yıl boyunca ülkenin politik yaşamında üstünlüğü ellerinde bulunduran geleneksel tutucu güçlerin birçok nedenle yitirmiş oldukları eski etkinliği, bir bakıma şimdi neofaşist parti telafi ediyor. Avusturya'da tutucu eğilimlerdeki artış son parlamento seçimlerinin sonuçlarını etkiledi ve bunun sonucu olarak Avusturya Halk Partisi iktidardaki Avusturya Sosyalist Partisi'ni geriledi.

Görece yakın bir geçmişte aşırı gerici, faşist rejimlerden kurtulmuş bulunan İspanya, Yunanistan, Portekiz gibi ülkelerde ise tutuculuk daha zayıf bir canlanma gösteriyor. Bu ülkelerde faşist diktatörlüklerin açtığı

yaralar henüz kapanmış değildir ve aşırırcılar-faşistler ile tutucu görüşlerin geleneksel taşıyıcıları arasında varolan sıkı işbirliğine ilişkin anılar henüz tazedir. Bununla birlikte bu ülkelerde de tutucu ögeler, yitirilen konumların hiç olmazsa bir kısmını yeniden ele geçirebilmek umuduyla güçlerini takviye etmeye çalışıyorlar.

Tartışmaya katılanlar, işçi hareketinin burjuvazinin politik stratejisinindeki bu değişikliği asla gözardı edemeyeceği, çünkü bu değişikliklerin emekçilerin durumunu ve onların kendi çıkarları için yürüttükleri savaşımın koşullarını önemli ölçüde etkilediği görüşünde birleştiler.

SAĞCILARIN GÖRÜŞ AÇISI

Yerel farklılıklar ve ulusal özellikler tekelci burjuvazinin sağ kanadının görüş açısındaki genel temeli ve içeriği asla değiştirmiyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerdeki tutucu çevrelerin temsilcileri bir bütün olarak benzer görüşleri savunuyor ve yayıyorlar.

Ekonomik alanda, tekelci-devlet düzenlemeleri ve sosyal manevralarda başvurulan Keynes'ci yöntemlere dayalı reformist gelişme modelinin yerine, özel sermaye üzerindeki her türlü devlet denetiminin kaldırılmasını, serbest piyasa ilişkilerinin, özel sektörün her bakımdan özendirilmesini, sosyal harcamaların kısıtlanmasını öngören monetarist (sıkı para) modelin getirilmesi söz konusu oluyor. Bu model sermayeye vergi indirimleri ve öteki kolaylıkların sağlanmasını, askersel harcamaların önemli ölçüde artırılmasını öngörüyor. Reagan yönetiminin, Thatcher hükümetinin, Kohl kabinesinin ekonomik programları «serbest piyasa ekonomisi»ne dönüş şeklinde reklam ediliyor, oysa bunlar sadece önceleri tekellere getirilmiş bulunan kimi kısıtlamaları kaldırmaktan öteye gitmiyor.

Sosyal alanda, sosyal ödünlerin sağlanmasına yönelik ve oldukça esnek olan liberal-reformist doğrultu, şimdi yerini emekçilerin zararına olan açık bir «sıkı tasarruf» (kemer sıkma) yönelimine bırakmış bulunuyor. Sözde «genel refahı» sağlayacağı ileri sürülen «sosyal ekonomi»ye ilişkin önceki tasarımların yerini şimdi, her türlü duygusallıktan arındırılmış «ekonomik gerçekçilik» taraftarlarının savları alıyor. Buna göre, birçok kapitalist ülkede halkın gereksinimleri için harcamalarda azaltılma yapılması, sosyal alanlara ilişkin programların kısıtlanması, yoksullarla zenginler arasındaki uçurumun daha da derinleştirilmesi gerekiyor. Reformistlerin, sözümona «sosyal uyumluluk» sloganlarının yerini şimdi, eşitsizliğin ebedi olduğuna, bunun bir kader olduğuna ilişkin iddialar alıyor ve bunlar M. Thatcher'ın «eşitsizlik hakkı»na ilişkin sözlerinde biçimlenmiş formülünü buluyor. Benzer modeller çerçevesinde tutucu güçler, gelişmiş kapitalist ülkelerde işçi sınıfının ve tüm emekçilerin onlarca yıl önce çetin sınıf savaşları sonucunda elde ettikleri kazanımları toptan geri almak için peşpeşe girişimlerde bulunuyorlar.

İşsizlik karşısında duyulan korkudan yararlanan tutucular emekçilerin haklarına karşı, onların sendikal ve politik örgütlerine karşı açık ve amansız bir saldırıyı başlatmış bulunuyorlar. Hava alanlarında greve giden hava trafik kontrolörleri sendikasının 1981'de ABD başkanının doğrudan direktifi üzerine dağıtılması, Britanya işçi hareketi tarihinin en uzun grevini yapan kömür işçilerine karşı polisin baskısı ve benzeri saldırılar, emekçilere gözdağı verme, onların halk düşmanı politikaya karşı koyuşlarını kırma yönündeki yeltenişlerin çarpıcı örneklerini oluşturuyor. Burjuva demokrasisinin «kuralları»nı bile hiçe sayma hazırlıklarına, yönetim mekanizmasının gereken ölçüde etkili olamamasının bir nedeni olarak «demokrasi fazlalığı» ileri sürülüp, bu gerekçe altında burjuva demokrasisini daha da sınırlama girişimleri eşlik ediyor.

Tutucu çevrelerin, özellikle erkteki tutucuların şovenizmi, içi kof yurt-severliği, militarist histeriyi körükleyerek emekçilerin dikkatlerini iç huzursuzluklardan başka yerlere çekmek için çabaladıkları göze çarpıyor. ABD'de Reagan yönetimi, her an silaha başvurabilecek bir «güçlü Amerika» tezini yüzüstü propaganda edip putlaştırmaya çalışıyor ve Grenada'da olduğu gibi, bunu pratikte uyguluyor. Britanya tutucuları Falkland adaları etrafında Arjantin ile meydana gelen askersel çatışmada «zafer» konusunda adeta sefahat alemini andıran bir propaganda kampanyası örgütlediler. Bu kampanya ile körüklenen şovenizm dalgası, böyle bir ortamda yapılan parlamento seçimlerini tutucuların kazanmasına yardım etti. FAC'da, erkteki HDB/HSB bloku FDP'nin desteğiyle intikamcılığı açıkça körüklüyor ve intikamcı kuruluşları destekliyor. Yığınları, afyonlama yönündeki tüm bu çabaların öz ve içeriğini ise her zaman azgın antikomünizm ve antisovyetizm oluşturuyor.

Dış politikada, geçmişe oranla bugün çok daha açık bir şekilde güç kullanmaya ve güçle tehdide ağırlık verilmiş bulunuyor. «Allahsız komünizm» aforoz ediliyor, komünizme karşı «haçlı seferi» ilan ediliyor, Sovyetler Birliği ile ve bir bütün olarak dünya sosyalizmi ile çatışmayı sertleştirme rotası izleniyor. Bağımsız, egemen devletlerin içişlerine karışma neredeyse Allah'ın emrettiği bir «ahlaksal borcu» yerine getirme olarak ilan ediliyor. Bu, askersel üstünlük sağlayabilmek ve kendi iradesini öteki ülkelere ve halklara dayatabilmek amacıyla boyutları ve yapılan harcamalar bakımından şimdiye dek görülmedik büyüklükteki «Amerika'nın yeniden silahlandırılması» programının gerçekleştirilmekte olduğu ABD'de en açık biçimde kendini gösteriyor. Washington'un bu serüvence doğrultusunu NATO'nun öteki üyelerinden kimileri ikircim ve çekincelerle, kimileri de, en başta Büyük Britanya ve FAC körü körüne, kendi militarist programlarıyla izliyorlar.

Tartışmaya katılanların belirttiğine göre, uluslararası güncel sorunların çözümüne ilişkin yaklaşımlar «politik gerçekçilik» denilen tutucu ekolün reçetelerine göre hazırlanıyor. İnsanlar arasında «iktidar ve güç»

için savaşımın güya kaçınılmaz ve ebedi olduğu yolundaki uyduruk tezdenden yola çıkan bu ekol, dünyadaki tüm süreçleri Sovyetler Birliği ile ABD'nin «iki kutuplu» karşıtlığına indirgeyerek, askersel gücün tırmandırılmasını bu karşıtlığın tek biçimi olarak ilan ediyor. Tek sözle, emperyalizme özgü ve onun «doğa»sından kaynaklanan saldırganlık, ayrıca askersel-endüstri komplekslerin giderek artan etkinliği çok daha belirgin ve kaba biçimlerde kendini gösteriyor. İç politikada tutucu eğilimlerin güçlenmesi dışta saldırgan bir doğrultunun uygulanmasını esinlendiriyor, bu da tutucu görüşlerin yaygınlaşmasına olanak sağlıyor.

Bir bütün olarak çağdaş tutuculuk, sosyal ilerlemeye ve onun taşıyıcıları olan tüm demokratik güçlere ve ilerici partilere, en başta da komünistlere kin besleyen antikomünist, antidemokratik ve antiliberal bir akımdır.

Toplantıda, çağdaş tutuculuğun politikası ve ideolojisi üstüne yapılan değerlendirme, gelişmiş kapitalist ülkelerde bu akımı temsil eden politik çevrelere özgü ortak çizgileri içeriyor. Bununla birlikte, tartışmaya katılanlar şunu da vurguladılar: Tutuculuğun yekvücut olmadığını, «sert çizgi» taraftarlarının zaman zaman kendi saflarında bile tepkilerle karşılaştıklarını gözden uzak tutmamak gerekiyor. Büyük Britanya'da, örneğin, «Demir Leydi» diye adlandırılan M. Thatcher, tutucu konumundaki politikanın esnek olmayışından kaynaklanan olumsuz etkiler karşısında kaygı duyan bakanlardan arınmak için, kendi kabinesini birkaç kez yeniden düzenlemek zorunda kaldı. Öteyandan ABD'de, Reagan yönetiminin iç ve dış politikasında çatışma doğrultusunun ağırlıkta olmasına karşın tekelsel burjuvazinin en azılı kesimini temsil eden «yeni sağcılar» bunu yeterli görmüyorlar ve eleştiriyorlar. FAC'da, intikamcı istemleri destekleyen hristiyan demokratların yanısıra, yeni Amerikan nükleer füzelerinin yerleştirilmesine karşı çıkan, sayıca az da olsa, tutucu elemanlar da vardır. Genellikle, çeşitli ülkelerde erkte olanlar da dahil, tutucular arasında başka bir toplumsal sistemle, yani sosyalizmle barış içinde yan yana yaşama konusunda da farklı tutum ve yaklaşımlar vardır. Bu ayırım, tartışmaya katılanların kanısına göre, çağdaş tutuculuğun değerlendirilmesi sırasında dikkate alınmalıdır.

OLGUNUN KÖKENLERİ

Görüş değiş tokuşu sırasında, tekelsel burjuvazinin günümüzde tutuculuğun ideoloji ve pratiğine yeniden başvurmasını gerekli kılan nedenler üzerinde de duruldu. Tarihsel planda bu, her zaman sömürücü toplumun bunalımlı gelişmesinin keskinleştiği dönemlerde olmuştur.

1930'lu yıllarda, «büyük bunalım»dan sonra tekelsel sermaye, geleneksel tutuculuğun kullanılmasında çok daha ileri gitti. Demokrasiye ve sosyalizme karşı savaşta bütün umutlar faşizme bağlandı. Tutuculukla

elbette özdeş olmamakla birlikte, faşizm, tutuculuğun önemli öğelerini oluşturan sosyal ilerlemeye kin besleme, güçlü iktidar ve bunu askersel güce dayandırma, toplumu hiyerarşi ilkesine göre yeniden düzenleme, emekçi yığınları («plebisleri») hor görme, toplum ilişkilerini insanlığın ezici çoğunluğunun çıkarları doğrultusunda düzenlemeyi amaçlayan sosyal hareketlere, en başta da komünizme, Marksizm ülkülerine kin ve nefreti körükleme görüşlerini kendi içinde toplamıştır.

İkinci Dünya Şavaşı'ndan sonra burjuvazinin ideolojik silahlığında neo-liberalizm ve burjuva reformizmi ağır basıyordu. Bu da faşizmin askersel ve politik bakımdan ezilmiş olmasından ileri geliyordu, çünkü faşizmin yenilgisi, sadece faşist ideolojinin değil, genel olarak nazizmin doğrudan ya da dolaylı olarak bağlaştığı rolünde olan tutucu görüş ve akımların da her yerde ve çok daha uzaklara giden iflasını belgelemişti. Tutuculuğun zayıflamasıyla tekelci sermayenin daha etkin fraksiyonlarında, politik erk biçimi olarak, öncelikle burjuva parlamentarizminin kullanılması eğilimi ağır basmıştı.

Aynı zamanda, kapitalist sistemin global boyutlardaki istikrarsızlığı karşısında egemen sınıf, en başta onun en gerici, harpçi çevreleri kendi egemenliklerini ayakta tutabilmek ve sağlamlaştırmak için tutuculuğu bir yedek araç olarak gördü ve bu aracı her zaman kullanıma hazır durumda tuttu.

Tarihsel deneyime dayanarak, tartışmaya katılanlar, çağdaş tutuculuğun canlanmasının neden 1970'li yılların ikinci yarısında olduğunu ortaya koydular. Kapitalizmin tüm çelişkileri işte bu dönemde hızla keskinleşti. Ekonomik gelişmenin göreceli bir istikrar içinde geçtiği yılların yerini istikrarsızlığın sürekli arttığı bir dönem aldı. 1974–1975'teki devresel bunalım, 1929–1933 yıllarının o «büyük bunalım»ından sonra en derin bunalım niteliğini aldı. Bu bunalımı izleyen üretimdeki canlanma ise son derece sönüktü ve en önemlisi de çok kısa süreliydi. Yeni, 1980–1983 bunalımı ise çok daha uzun süreliydi ve bu bunalımın etkileri hâlâ birçok ülkede hissediliyor.

Ekonomik durumun kötüleşmesi kapitalist toplumun tüm çelişkilerinin çok daha keskinleşmesine yol açtı. Egemen sınıfın, önceleri başvurduğu sosyal manevra politikasının maddi temelleri daha da daraldı. Üstelik, yeni teknik ve teknoloji için yapılan büyük yatırımlar ek kaynakların seferber edilmesini gerektirdi. Kârlarından tek kuruş ödün vermek istemeyen ve askersel harcamalarda kısıtlamalara gitmeyen gerici tekelci çevreler, kaynak sağlamanın tek yolunu, emekçilerin yıllarca süren savaşımaları sonucu oluşturulmuş bulunan sosyal güvenlik sisteminin bozulmasında gördüler. Burjuvazinin politik egemenliğini güvence altına alan ve daha fazla tercih edilen biçimlere ilişkin görüşlerin bile gözden geçirilmesine başlandı. Savaş sonrasını izleyen onyıllar boyunca burjuva-demokratik kurumların kullanılmasından ve yığınların dolaylı yollardan yönlendiril-

mesinden yana olanların konumları zayıfladı. Buna karşılık, «demokrasiyi kısıtlama» ve doğrudan politik zorlama ve baskı araçlarına başvurma yollarının etkisi giderek arttı.

Bütün bu süreçlerin yansıdığı zeminde, emperyalizmin uluslararası yumuşama koşullarında sosyalizmle yarışı barışçıl yollardan yürütme yeteneğinden yoksun olduğu iyice şu yüzüne çıktı. Ve yumuşama, sosyalizmi «zayıflatma» ve yıkma aracına dönüştüremediği için afazoz edildi. Aşırı sağcılar da içinde, tutucu güçlerin temsilcileri, emperyalist çevrelerin sosyalist dünya ve ulusal kurtuluş hareketine karşı baskıları yoğunlaştırma çabalarına en aktif desteği veriyorlar. ABD'de, Carter döneminde başlatılan global askersel üstünlük sağlama ve Sovyetler Birliği ile işbirliğini azaltma doğrultusu Reagan yönetiminin politikasına temel yapıldı. Washington'un, sosyalist ülkeler topluluğuna karşı «güç konumu»ndan hareket etme yolundaki hayali amaçlarına Batı Avrupa'daki tutucu akımların temsilcilerinin desteği, Avrupa'ya Amerikan nükleer füzelerinin yerleştirilmesine NATO üyesi kimi ülkelerin izin vermeleriyle kendini gösterdi. Bunun sonucu olarak da, nükleer çatışma tehlikesi ciddi bir biçimde arttı.

Tekelci burjuvazinin en gerici kesimleri, erk mekanizmasının araçlarını tamamen ele geçirmeye aday olmakla kalmayıp, önde gelen kapitalist devletlerin toplumsal-politik yaşamında askersel-endüstri komplekslerinin gitgide artan etkisinin de yardımıyla bunu başarmışlardır.

Tartışmaya katılanların kanısına göre, tutuculuk, tekelci kapitalizmin değişen stratejisinin gerçekleşmesine en uygun düşen ideolojik ve politik araç oldu. Egemen sınıfın yeni yönelimi değişik ülkelerde, elbette değişik biçimlerde kendini gösteriyor. Ancak, bütün bu çeşitliliğe karşın şu da kesindir ki, *kapitalist dünyada ideoloji ve politikada tutuculuğun aktifleşmesi genel ve derin eğilimleri yansıtıyor. Bu da, kapitalizmin bunalımının derinleşmesinden kaynaklanıyor ve aynı zamanda bunalımın bir biçimi olarak kendini gösteriyor. Toplumu yönetmedeki burjuva-liberal ve burjuva-reformist yöntemlerin yerine tutucu yöntemler getirmekle egemen sınıf, bunalımlı gelişmeyi zayıflatacak bir araç bulmayı ve dolayısıyla da kendi erkini sağlamlaştırmayı umuyor.*

SOSYAL GELİŞMELER VE YİĞİN BİLİNCİ

Tartışmalarda, tutuculuğun kapitalist toplumun değişik kesimleri arasında etkisinin yaygınlaşmasını kolaylaştıran etmenler üzerinde önemle duruldu. Sağcı partiler, son yılların deneyimlerinin de gösterdiği gibi, seçimlerde emekçilerin, bu arada işçilerin de önemli bir bölümünün oylarını almayı başarabiliyorlar. Tartışmalara katılanlar, bu olguyu saptayarak, tutuculara belli bir desteğin sağlanmasına yolu açan bu süreçlerin karmaşık, çok yönlü olduğunu belirttiler. Bunalımın etkisiyle maddi durumun kötüleşmesi, sosyal istikrarsızlığın ve yarına güvensizliğin git-

gide artması yığınlar arasında hem sosyal protestonun yükselmesine hem de *tutucu görüşlerin yaygınlaşmasına neden oluyor*. Bir yandan sosyal istemler ve bunlar için savaşıma hazır olma durumu artarken, öte yandan emekçilerin bir kesiminde kötüye doğru gidiş karşısında duyulan korku, mevcut durumu koruma isteği ve ekonomik güçlüklerin üstesinden gelebilmek için güya tutucuların çok daha iyi olanaklara sahip olduklarına ilişkin inanç ağır basıyor. Bunalıma ve sermayenin saldırısına karşı tepkinin değişik olması en başta çeşitli toplumsal katmanların deneyim birikimi ve sınıf bilinci düzeyinin değişik olmasından ileri geliyor.

Görüş değiş tokuşuna katılanlar, başta işçi sınıfı olmak üzere, emekçi halkın en bilinçli çevrelerinin kendi hak ve çıkarları için savaşıma kararlı olduklarını belirtirken, aynı zamanda tutucu görüş ve tavırların yaygınlaşmasına yardım eden koşulları da ortaya çıkarmaya çalıştılar.

Savaş sonrasını izleyen onyıllar boyunca eski, yerleşmiş, geleneksel üretim yapıları hızla yıkılıyordu. Bir dizi gelişmiş kapitalist ülkede eski toplumsal konumlarını yitiren ve alışlagelmiş yaşam tarzlarını değiştirerek yeni koşullara uyum sağlamak zorunda kalan yığınsal sosyal gruplar oluştu. İşçi sınıfı için, saflarının: a) tarımda çalışanların sayısı azalarak bu alandan kopanlarla b) kol emeği gerektirmeyen alanlarda çalışan (küçük memur, teknik eleman, sıradan mühendis vb.) emekçi grubunun hızla büyümesiyle doldurulması belirleyici önemde oldu.

Bu süreçler, elbette, koşulların öznel olması nedeniyle çeşitli ülkelerde değişik biçimlerde oldu. Örneğin, ABD'de, geleneksel anlamdaki köylülüğün yerini çoktandır kapitalist tarım işletmeciliğinin almış olduğu bu ülkede, nüfusun sosyal yapısındaki gelişmeleri her şeyden önce yeni üretim dallarının oluşturulması ve hizmet sektörünün genişlemesi belirledi. Hizmet sektöründe ise emekçilerin sendikalarda örgütlülüğü zayıftır, sınıf bilincinin gelişme düzeyi düşüktür. Bu alanda çalışanlar çoğu kez daha az ücrete ve kötü sosyal koşullara razı olmak zorunda bırakılmışlardır. Nüfusun bu kesimleri, politik bakımdan geri bırakıldıkları için, tutuculuğun ideolojik etkisine çok daha açıktırlar.

Büyük Britanya'da, ekonomik yapılardaki yeni düzenlemelerin etkisiyle emekçiler arasında yeni katmanlar oluşmuştur. Bunların yarısı sendikalara henüz yeni girmiştir, sınıf savaşı deneyimleri yoktur. Bunlardan bir bölümünün tutuculara oy vermiş olması Thatcher hükümetinin politikasına onaydan çok, bundan önceki İşçi Partisi hükümetlerinin ekonomik bunalımın yükünü, vergi ve fiyat artışları yoluyla açıkça emekçilerin omuzlarına yüklemesine karşı bir tepki olarak değerlendiriliyor. FAC'de de benzer bir durum oluşmuştur. Üstelik, FAC'de tutucu görüşlerin bir kısım işçinin bilincine aşılmasında sosyal-demokratlar ve onlara bağlı sendikalar tarafından uygulanan sosyal partnerlik politikası belli bir rol oynamıştır. Daha genel planda denilebilir ki, sosyal partnerlik fikirleri, başka bir deyişle, sermaye ile uzlaşma uğruna sınıf savaşından vaz-

geçme, aslında burjuva görüşlerini işçi sınıfının bilincine aşılama biçimlerinden birini oluşturmuştur. Aynı şey, belli ölçülerde Avusturya için de geçerlidir, çünkü Avusturya'da iktidardaki Sosyalist Partisi de, sosyal partnerlik konseptini savunmaktadır. Birçok ülkede olduğu gibi, Avusturya'da da ücretli emek ordusu yıkıma uğrayan köylülerin katılımıyla büyümektedir ve bunlar geleneksel tutucu görüş ve tavırları beraberlerinde getirerek işçi sınıfı içine taşımaktadırlar.

Sözü edilen grupların temsilcilerinin işçi sınıfıyla kaynaşması çelişkili biçimlerde olmuş ve olmaktadır. Eğer bunlar, savaşım geleneklerine sahip işçi kolektifleri içinde yer alırlarsa, böyle durumlar proletarya ideolojisinin ve savaşım yöntemlerinin benimsenmesini kolaylaştırmıştır. Bunun tersi durumlarda ise, memnuniyetsizlik, örgütsüz yığınlar arasında gerici politik görüşlerin yaygınlaşması temeli üzerinde yükselmiştir.

İşçi sınıfı saflarına yeni katmanların katılması işçi sınıfının sayıca büyümesi ve güçlenmesini sağlamakla birlikte, bunların ideolojik bütünleşmesi sosyal-ekonomik bütünleşmenin çok gerisinde kalmaktadır. Proleter savaşım yöntemlerini (grevlere katılmak, sendikalara üye olmak vb.) benimsemiş olsalar bile, bu katmanların pekçok temsilcisi eski, çoğu kez de tutucu görüş ve tavırların yükünü omuzlarından atamamışlardır.

1970'li yılların sonunda ve 1980'li yılların başlarında bilimsel-teknik yeniliklerin kapitalist uygulama biçimleri üretimin «geleceği olan» (geleşen) ve «geleceği olmayan» (ölen) diye bir nevi bölünmesine, yeni üretim merkezlerinin geleneksel sendikal örgütlerin ve sınıf savaşımının olmadığı «tenha» bölgelere kaydırılmasına yol açmıştır. «Geleceği olmayan» sektörlerin sert sosyal yöntemlerle yokedilmesi emekçilerde, doğal olarak, işyerlerini koruma eğilimlerini artırmıştır. Bu da, teknik ilerlemeye karşı tedirgenliği doğurmuş, tutucular da bunu spekülasyon malzemesi olarak kullanmışlardır.

Bununla birlikte, üretimdeki yapısal değişiklik süreci sınıf savaşımının keskinleşmesini de beraberinde getirmektedir ve bu savaşıma hem işini yitiren emekçiler hem de yeni üretimde çalışanlar katılmaktadır. Bu sonuncular, yani yeni üretim olanına atılanlar, sendikalarda örgütlenmenin avantajlarını ve öz çıkarlarını savunmada işçi dayanışmasının önemini hızla kavramaktadırlar. Bu çabalar sol partilerin, en başta komünist partilerin eylemleriyle birleştirildiği zaman, tutucu ideolojinin etkisini sınırlama ve engellemenin önkoşulları da yaratılmaktadır.

Tartışmaya katılanlar, geçmişte yığınların bilincine aşılanmış olan «sosyal devlet» kavramıyla tüm yurttaşlara yüksek bir yaşam düzeyi sağlamaya güya yetenekli olan bir «genel refah» devleti hayallerinin bunaltımının darbeleri altında dağılıp gittiğini belirttiler. Tekelci devlet düzenlemelerine ilişkin yöntemlerin geniş ölçüde kullanımına ve dolayısıyla da toplumsal yaşama devletin müdahale etme alanının genişletilmesine yönelik

politika, yukarıda belirtilen kavramlarla özdeş olduğu için, en başta bu politikanın iflasını getirmiştir. Bununla birlikte, bu politikayı uygulayan politik partilerin, en başta liberal ve sosyal-demokrat partilerin ve kimi yerlerde de merkezi reformist partilerin etki alanları daralmıştır.

Sınıfsal bakımdan olgun olan işçi kesimlerinin temsilcileri, politik durumdaki değişikliği kapitalizmin çelişkilerinin sertleşmesinin bir sonucu olarak değerlendiriyorlar. Bu, birçok emekçi için, burjuva propagandasının günümüzde kapitalizmin sınırları içinde «sosyal uyum» sağlanmasının olanaklı olduğuna ilişkin hayalleri aşılama çabalarını boşa çıkarmada ve daha ardıcıl sınıfsal konumlara geçmede itici bir etmen rolü oynamıştır.

Bununla birlikte, geçmişte önemli ölçüde bilinçlerini belirleyen «genel refah devleti» ve benzeri hayallerin çöküşüyle şimdi umutsuzluğa kapılan ayrı ayrı kimi işçi grupları pusulayı şaşırılmışlardır. Sermayenin artan sosyal-ekonomik ve ideolojik baskısı altında bulunan bu kesimler, «daha az beklentiler»e dayalı tezin belkide işyerlerinin korunmasını sağlayabileceği ve önceki yaşam düzeyinin tekrar geri gelmesi koşullarını yaratabileceği umuduyla, şimdiki kötü yaşam koşullarına boyun eğiyorlar.

Bu tür eğilimleri yansıtan Büyük Britanya sendikaları TUC'un sağ kanadını temsil eden kimi yöneticileri, örneğin, böyle bir tezi savunmaya kalkışıyorlar. 1983 yılı ortalarında hazırlanmış bulunan «yeni gerçekçilik» konsepti, emekçilere, kapitalist bunalımın bir gerçek olduğunu gözönünde bulundurarak, işverenlerle «diyaloga gitmeyi» önermektedir. Ancak bu görüş, işkollarındaki sendikaların sert tepkisiyle karşılaşmış, eninde sonunda gündemden indirilmiştir. FAC'de sendika liderleri, 1983 toplu sözleşmelerinde, sosyal partnerlik temelinde «akılcı ödüllere gitmek» gerekçesiyle, işçi ücretlerinin düşük tutulmasına razı olmuşlardır. Şimdiki dönemde «sosyal istemlerin sınırlandırılması»na tutucu güçler tarafından uygulanan sosyal yıkım politikasına bir kısım emekçinin oldukça «sabırlı» tutumu da olanak vermektedir.

Ne ki, halkın şu veya bu kesimlerinin yaşam düzeyinin düşmesine boyun eğmeleri hiçbir şekilde sürekli ve duragan olamaz. Bu durum, sadece sermayenin işçi sınıfının çıkarlarına karşı yeni yeni saldırılara geçmesine yaramaktadır. İşçilerin sınıf bilinçli kesimleri haklarını savunmada kararlı olduklarını göstermektedirler. Britanya madencilerinin aylardır süren grevi, bunun parlak bir örneğidir. Bu grev çalışma hakkını savunmak için, verimli olmadığı gerekçesiyle birçok maden ocağını kapatma girişimlerine karşı başladı, ancak gitgide politik bir nitelik aldı, Britanya emekçilerinin tutucuların tüm ekonomik politikasıyla açık çatışma biçimine dönüştü ve bu da, madencilerle ülke sınırlarını aşan çok geniş bir dayanışma hareketine yol açtı.

Tutucu ideolojinin işçi sınıfı üzerindeki etkisinin artmasını onun sömürücü

toplum içindeki nesnel durumu engellemektedir. Bunalım döneminde proletaryanın savaşkanlığının azalmasından çok, burjuvazinin önceleri verebildiği ödünlerin temeli daralmaktadır. Bu etmenin sınıf kavgasına yapabileceği etkinin boyutları, önemli ölçüde, sendikalar örgüt yönteminin konumlarına olduğu kadar, varlıkları iktidarının işçi hareketine karşı «sert çizgiyi» yürütme olanaklarına bağlıdır. Büyük Britanya'da kömür madeni işçilerinin iktidar yönetimiyle çatışması olağanüstü sert biçimler aldı. FAC'da, başlangıçta işsizliğe karşı kendilerini savunma niteliğindeki çıkışlar, giderek ücretler azaltılmaksızın 35 saatlik çalışma haftası için atak çıkışlara dönüştü. Bu hareketin genişlemesi karşısında, daha önce-leri kenarda kalan birçok sendikaların yönetimleri de bu harekete katılmak zorunda kaldılar.

Birçok Batı Avrupa ülkesinde Amerikan nükleer füzelerinin yerleştir-mesine karşı yürütülen savaşa geniş emekçi yığınlarının aktif katılımı aktif eylemler için büyük bir potansiyelin varlığını ortaya koydu. Bu sava-şın çoğu kez ve birçok yerde ABD ve NATO'nun militarist doğrultusuna, bunlar tarafından körüklenen silahlanma yarışına ve bununla bağlı olarak da gitgide artan nükleer savaş tehlikesine karşı güçlü hareketlere dönüştü. Bu, aynı zamanda dış politika alanında tutuculuğa karşı yürü-tülen bir karşı koyuş oluyor.

Görüş alış veriş toplantısına katılanlar, tutuculuğun kapitalizmde çeliş-kilerin keskinleşmesinin mutlaka kaçınılmaz bir politik sonucu olarak gö-rülmemesi gerektiğini vurguladılar. Güney-Batı Avrupa'da bir dizi ülkede bunalımdan çıkış için reformist modeller öneren sosyalist partiler ikti-darda bulunuyorlar. Bu ülkelerde emekçilerin çıkarları doğrultusunda kimi reformların yapılması sağcı güçlerin politikasına karşı işçi ve demokratik hareketin savaşımı sonucunda oldu. Portekiz'de gericiliğin sağcı sosyalist-ler eliyle giriştiği karşı saldırı yığınların, en başta da işçi sınıfının çetin direnciyle karşılaşılıyor. Demek ki, demokratik hareket tutuculuğun işçi ortamına sızmasını sınırlayabilir.

Tutuculuk, işçilerin kimi kesimleri üzerinde belirli bir etki sağlayabil-miş olsa da, bu alanda çözümleyici başarı elde etmiş değildir. Küçük bur-juvaziyi, memur ve aydınların değişik kesimlerini içine alan orta kat-manlar üzerinde tutuculuğun etkisine gelince, burada durum biraz baş-kadır. Onların önem verdiği değerler, görüşler, yönelimler ve politik tutumlar İkinci Dünya Savaşı sonrası yıllar içinde ciddi sınavlardan geçti. İşçi sınıfının durumuna oranla kendi durumlarının «üstün» olduğuna iliş-kin geleneksel kanı, gerçeğin sınavasında başarılı olamadı. Son on yılın bunalımları orta katmanların pekçok temsilcisini maddi kayıplara uğrattı, toplum içindeki eski konumlarını ve durumlarını epey sarstı, sosyal hare-ketliliklerini sınırladı. Ne ki, bu, onlarda kendi durumlarına ilişkin hayal-lerin tamamıyla yitip gitmesini getirmede. Tersine, kendilerini ayrıcalıklı sınıfla özdeş gibi gören bu katmanlardan kimi kesimler tutucu görüşlere

ve değerlere daha fazla ilgi gösterdi. Bu da, küçük burjuva psikolojisine özgü bir şeydir. Küçük burjuva çevrelerinde sendikalara ve grev savaşımına karşı düşmanlık gitgide arttı, sendikalar ve grev savaşları gerek ekonomik zorlukların ana nedenlerinden biri olarak, gerekse ekonomik iyileşmenin önünde başlıca engel olarak görülmeye başlandı.

Küçük memurlar, toplumsal yeniden üretim sistemindeki durumları ve tutucu görüşleri algılama bakımından işçilerden pek farklı değilken, orta memurlar bu görüşlerden çok daha fazla etkilenmektedirler. Bu grubun temsilcileri, psikolojik bakımdan kapitalist toplum sistemine çok daha yatkındırlar ve ayrıcalık, teknokratizm teorilerini paylaşma eğilimi içindedirler.

1970'li yılların ortalarında ve 1980'li yılların başlarındaki bunalımlı gelişmenin keskinleşmesi orta katmanların önemli bir kesimi tarafından, devletin toplumsal, en başta da sosyal-ekonomik işlevlerinin artırılmasına ilişkin önceki liberal-reformist doğrultunun yanlış olduğunun bir kanıtı olarak kabul edildi. Tutucu ideolojinin bu çevrelerce desteklenmesi de işte buradan geliyor.

Milliyetçiliğin alevlenmesi orta katmanların yaşam koşullarının gitgide kötüleşmesine karşı gösterdiği tepkinin öznel bir biçimine dönüştü. Gelişmiş kapitalist ülkelerde milliyetçiliğin sivri ucu, çoğu kez, yabancı işçilere yöneltildi. Bu salgına, ne yazık ki, emekçilerin bir kesimi de yakalandı. Yığınsal işsizlik koşullarında yabancı işçiler, iş bulma savaşımında neredeyse birer rakip olarak görülmeye başlandı. Milliyetçi duygular gelişmekte olan ülkeler halklarına karşı da beslenmeye başlandı. Burada, ekonomik bunalımların sıklaşması ve derinleşmesinden, enflasyon ve işsizliğin artmasından güya gelişmekte olan ülkelerin de sorumlu olduğunu ileri süren burjuva iletişim araçlarının propaganda kampanyaları önemli ölçüde etkili oldu. Eski emperyalist devletlerin, yitirmiş oldukları sömürge ve kendi etki alanlarını yeniden elde etme girişimlerini engelleyen devletlere, en başta da sosyalist ülkelere karşı benzer düşmanlık duyguları alabildiğini körükleniyor.

Tutucu görüşlerin, işçi sınıfına oranla orta katmanlar üzerinde çok daha etkili olması orta katmanların tamamıyla tutuculara bağlı olduğu anlamına gelmiyor. Örneğin ABD'de, bu katmanların önemli bir kesiminde burjuva-liberal görüşler ağır basmaya devam ediyor. 1984 başkanlık seçimlerinde bu kesimlerin ezici çoğunluğu oylarını Demokrat Parti'nin adayı olan Walter Mondale'ye verdiler. FAC'de «Yeşiller» partisi ve Alternatif Hareket genellikle bu kesimlerin desteğine dayanıyor. Orta katmanlar içinde tutuculuğa karşı önemli bir potansiyelin varlığını görmezlikten gelmek, elbette, yanlış bir tutum olur.

Tartışmalarda, deklase edilmiş ya da lümpenleşmiş, toplumun sosyal yapısının dışına itilmiş elemanların rolü üzerinde de duruldu. Kapitalizm,

bunların sıralarını sürekli olarak işsizliğin ve üretim yapısındaki yeni düzenlemelerin kurbanlarıyla doldurmaktadır. Bunalım dönemlerinde bu süreç çok daha büyük bir hız kazanmaktadır. İsyancılık eğilimi deklase elemanlara özgü bir nitelik almaktadır, ancak bu eğilim her yöne yönlendirilebilir. Politik kargaşa, yalpalamalar, açık sosyal amaçların yokluğu, çoğu kez bunları tutucu güçlerin elinde bir «politik piyade»ye dönüştürmektedir.

Bütün bu söylenenler, elbette, gelişmiş kapitalist ülkelerde toplumsal bilinç alanında meydana gelen değişikliklerin tüm kapsamını yansıtmıyor. Görüş değişik tokuşunun amacı, toplumun çeşitli katmanları ve grupları içinde tutucu görüşlerin canlanma ve yaygınlaşması eğiliminin ana yönlerini belirlemektir. Bununla birlikte, açıkça görüldüğü gibi, tutuculuk kapitalist dünyanın yaşamında kaçınılmaz bir yazgı, bir olay değildir ve toplumun değişik katmanların karşı koyuşuna hedef olmaktadır.

KARŞI KOYMAK OLANAKLI VE GEREKLİDİR

Tartışmalara katılanların vardığı ortak görüşe göre, *tutucu güçlerin halk düşmanı iç politikası ve saldırgan dış politikası, ister istemez, yığınlar içinde büyük bir karşı koyuş potansiyeli yaratıyor*. Şimdiki durumda işçi sınıfının çıkarlarını savunan politik partiler tutucu güçlerin saldırılarını geri püskürtmeye, emekçilerin kazanımlarını savunmaya ve bunları daha da genişletmeye çalışıyorlar.

Görüş değişik tokuşu sırasında vurgulandığı gibi, tutucuların iç ve dış sorunların çözümüne ilişkin olarak önerdikleri reçetelerin günümüzün gerçek gereksinimleriyle tamamiyle çelişmesi tutuculuğun en zayıf yanını oluşturuyor. Geçen yüzyılın kapitalizmine özgü eskimiş ve geçersizliği kanıtlanmış ekonomik teorilerin şimdi, tekelci-devlet kapitalizmi koşullarında serbest rekabetle takviye edilmek istendiği açıkça görülüyor. Güç konumuna dayalı bir dış politikanın, üstelik tüm insanlık için büyük bir tehlike kaynağı olan böyle bir doğrultunun dünya sosyalist sisteminin gide-rek artan gücü karşısında hiçbir geleceği yoktur.

Tutuculuk, bunalımın derinleşmesiyle kapitalizmin çelişkilerinin daha da keskinleştiği koşullarda emekçilerin kimi kesimlerinin yolunu şaşırtmak için spekülasyonlara başvuruyor. Ancak tutucuların bunalımından çıkış ve ekonomiyi «iyileştirmek» için önerdikleri önlemler aslında halk yığınlarının zararına sadece tekellere yapılan ek yardımdan öteye geçmiyor. Tutuculuğun en zayıf yanı tam da buradadır, çünkü onun reçetelerinin uygulanması, er veya geç, tutucuların ardından giden kesimleri bir kenara itmektedir. Büyük Britanya'da, FAC'de, Belçika'da yığinsal protesto hareketlerinin, işçi sınıfının grev savaşlarının yükselişi, İngiliz İşçi Partisi, Federal Almanya Sosyal Demokrat Partisi gibi sosyal demokrasinin etkin bölüklerinin saflaşması politik güçlerin kutuplaşmasına yol açmakta, tutucuların sosyal temelini aşındırmakta, onların konumlarını sarsmakta-

dır. Bununla ilgili olarak, tartışmalar sırasında, komünist partilerinin işçi hareketi içinde sınıf bilincinin daha da kökleşmesi ve gelişmesi için yürüttükleri eylemlerin taşıdığı birincil önem vurgulanmıştır. Tutucu yöntemlerin doğurduğu hoşnutsuzluğun aşırı solcu ve sağcı radikal eğilime değil, sınıfsal yönü belli olan antikapitalist bir yönelime dönüştürülmesinin önemi belirtilmiştir.

Çağdaş tutuculuk aşırı akımlardan sadece sözde ayrılmaktadır. Gerçekten de, görünüşteki birçok belirtiler bakımdan çağdaş tutuculuk aşırı sağ akımlardan farklıdır. Böyle olmakla birlikte tutuculuk, soy bağları bakımından, faşizm de içinde sağ radikalizmle yakın akrabalık içindedir. Sağ radikalizm sadece tutuculuğun temel görüşlerinin mantığı sonuçlarını sonuna kadar götürmektedir. Bu da tutuculuğun, gelişmiş kapitalist ülkelerde toplumun demokratik ve antifaşist potansiyeli karşısındaki en zayıf yanını oluşturmaktadır. Komünistler, neofaşizmin maskesini indirirken, örneğin FAC ve Avusturya'da olduğu gibi, neofaşizme kol-kanat geren tutucu güçlerin neofaşistlerle gizli-kapaklı bağlarını da açığa vuruyorlar.

Kapitalist ülkelerdeki yığınların tutuculuk karşıtı potansiyellerini gerçek bir güce dönüştürmek komünist partilerinin eylemlerinin önemli bir yanını oluşturuyor ve bu da, somut politik koşullara göre, değişik biçimlerde oluyor. Bununla birlikte tartışmaya katılanların görüşüne göre, sağın saldırılarını başarılı bir biçimde geri püskürtebilmek için tüm sol ve demokratik güçlerin birliğini sağlamak, burjuva cephesindekiler de dahil, demokratik ve liberal çevrelerle işbirliğini oluşturmak komünist partilerinin eylemlerinin ortak yönünü oluşturuyor. Böylesi bir politik çizgi, örneğin, birçok komünist partisinin son kongrelerinde onay buldu. Alman Komünist Partisi (AKP)'nin 7. Kongresinde, bu konuda şöyle denildi: «Alman Sosyal Demokrat Partisi (ASDP) içinde, partinin en kısa süre içinde yeniden iktidara gelebilmesi için neler yapılması gerektiğine ilişkin görüşler haklı ve yasal olarak ortaya atılıyor. ASDP, sendikal hareketin ve barış hareketinin konumlarına yaklaşır ve burada kararlılıkla yerini alırsa, demokrasi güçlerine, Hristiyan Demokrat Birliği'nden daha soldaki çoğunluğa dayanırsa, ASDP'nin seçimlerde bugünkü iktidar partilerine darbe indirme şansı o ölçüde gerçek bir nitelik alacaktır. Böyle bir politika yürütmesi halinde ASDP biz komünistleri kendi karşısında birer karşıt olarak değil, onları eleştirsek bile, bizleri birer bağlaşıklık olarak bulacaktır». Komünistler, değişik katmanlar içindeki tüm demokrasi güçleriyle işbirliğine yönelirken, halka karşı, büyük sermayenin ve emperyalist gericiğin çıkarı doğrultusundaki tutuculuğun politikasını somut örneklerle dayanarak yermektedirler.

Komünistlerin dünya barışının korunmasına, silahlanma yarışının sınırlandırılması ve durdurulmasına ilişkin olarak ortaya koydukları programların çekiciliği yığınların gözünde gitgide artmaktadır. ABD emperyaliz-

minin ilk vuruşu yapmayı öngören serüvenci planları, bu amaçla sosyalizm üzerinde askersel üstünlük sağlama yeltenişleri, Washington tarafından alabildiğine körüklenen silahlanma yarışı aktif protesto patlamasına neden olmuş ve bu protesto hareketi tüm sınıf ve katmanların temsilcilerini kucaklamıştır. Antiemperyalist öze sahip güçlü barış hareketleri nesnel olarak gerici tutuculuğun karşısına dikilmektedir. Bu hareketin her bakımdan gelişmesine önemli katkıda bulunan komünistler, aynı zamanda yığınları tutuculuğun etkisinden kurtarmak için büyük çaba harcamaktadırlar.

Tarihsel deneyim, tutuculuğun yığın temelinden yoksun bırakılması, onun, her zaman politik alandan çekilip gitmesinin bir garantisi olmadığını da kanıtlamaktadır. Erk mekanizmasını ele geçiren tutucu güçler, bunları hiç bir zaman gönül rızasıyla, boğuşmadan bırakmamakta, yenilginin yaklaştığını hissettiği zaman ise, açıkça güç kullanımına, daha da sağa kayarak zorbalığa başvurmaktadır. Tarihsel deneyimden dersler çıkaran komünistler, tutucuların burjuva demokrasisinin «oyun kurallarına» bağlı kalacağı, Anayasa ve yasaların dışına çıkmayacağı yolundaki hayaller karşısında emekçileri uyarmaktadırlar. Çağdaş tutuculuğa otoriter eğilimler hiç te yabancı değildir.

Tartışmalara katılanlar, tutucu güçlerin saldırılarını sadece püskürtmek değil, aynı zamanda ona ağır bir darbe indirmek için işçi sınıfının, onun sendikal ve politik örgütlerinin ve bir bütün olarak sol güçlerin tüm olanaklara sahip olduğu görüşünde birleştiler. Başarının başta gelen koşulunun ise, işçi sınıfının birliğini sağlamak, onun ayrı ayrı bölükleri arasındaki anlaşmazlıkları gidermek ve aynı zamanda orta katmanların tutuculuğun etkisinden kurtarılmasını sağlamak olduğu vurgulandı. Bununla ilgili olarak sol güçlerin ekonomik ve politik alanda inandırıcı alternatif programlarla ortaya çıkmaları, bunların gerçekleşmesi için kararlı bir savaşım yürütmeleri çözümleyici önem taşıyor.

Tehlike işareti, umut ışığı

Ales Adamoviç

Sovyet Yazarı

İnsanlık Hitler faşizmine ve Japon militarizmine karşı kazanılan zaferin 40. yıldönümü olan bir yıla giriyor. Yıldönümü yaklaşıyor ve insanlar karışık duygular taşıyor: Barış ve ilerleme güçlerinin yeni bir dünya savaşını uzun yıllar önleyebilmesinin sevinci ve nükleer bir felaket tehlikesinin azalması yerine daha da artması karşısında duyulan kaygı. Sovyet yazarları ve özellikle savaşa katılmış olanlar, bu duyguları paylaşıyorlar. Savaşa katılmış olan Sovyet yazarlarından biri de Ales Adamoviç'tir. Ales Adamoviç, 1941–1944 yılları arasında yıkımın büyük acısını çekmiş bir Sovyet cumhuriyeti olan Belorusya'da doğdu ve orada yaşamaktadır. A. Adamoviç savaşta partizanlarla birlikteydi. Onun savaş hakkındaki romanları ve belgesel kitapları Sovyetler Birliği'nde ve başka ülkelerde çok popülerdir.

Bu yıldönümü tüm insanlar için çok büyük ve sevinçli bir bayram olacak. Ama bunun her kuşak için ayrı bir önemi var. Örneğin, 1945 yılında doğmuş olan insanlar «zafer çocuklarıdır», onların 40. yaşgünü bu yıldönümü ile çıkıyor. 40 yıllık barış! Ne mutlu ki 1945 yılında doğanlar felce uğratan bir yıkıntının olmadığı bir yaşamı tanıma olanağına sahip oldular ve kimileri de belki büyük anne, dede oldular. Savaş olmaksızın çocuk büyütme mutluluğunun, insanlığın çok daha büyük bölümü tarafından paylaşılacağını, uygarlığın akılcı bir yolda hümanizm, özgürlük, asalet ve sevgi ruhuyla gelişeceğini umuyoruz.

Utkunun 40. yılını kutlarken, doğal olarak hepimiz yaşadığımız yılların sükun içinde geçmediğini biliyoruz. Bu zaman içinde dünya değişti ve bu değişiklikler çok şiddetli oldu. İlerleme güçleri gericiliğin güçleriyle karşı karşıya geldi. Savaşım özveri istedi ve iyilik her zaman kötülüğe karşı zafer kazanamadı. Pratik olarak savaşlar – yerel ya da bölgesel – aralıksız olarak sürdü ve çok sayıda insanın yaşamına mal oldu. Böylesi savaşlar gezegenimizi sarsmaya devam ediyor.

Tüm bunlar gerçektir. Ancak, sona ermiş olan ya da sürmekte olan çatışmaların hiç birinin dünya çapında bir yangına dönüşmediği de bir gerçektir. Demek ki, dünyada savaş alevlerinin yayılmasını önleyecek ve 1945 yılında barışçıl yaşam için yakılan umut ışığını koruyacak güçler vardır.

Bizim toplumumuz, sosyalizm, bu güçlerin çekirdeğini oluşturuyor. Sosyalizm, hiç te uzun olmayan varlığı süresince evrensel sorunlarla gerçek anlamda ilgilendi. İnsanlığı her çeşit baskıdan (sosyal ya da ulusal) kurtarmak, sömürgeciliğin zincirlerini kırmaları için halklara yardım etmek

ve faşizme karşı savaşta insanlığın geleceğini korumak gibi sorunlarla ilgilendi. Ve bu sorunların tümü saymakla bitmez. Bunlardan kimileri tümüyle, ya da kısmen çözüldü. Öteki – önemli ve zor – sorunların çözümü ise son derece büyük çaba gerektiriyor. Tüm sosyalist topluluk ülkeleri, Sovyetler Birliği, dünyada barışı başarılı bir biçimde savunabilmenin yollarını aramayı ana görevleri sayıyorlar. İnsan toplumu, kuvvet kullanmadan ve toptan bir nükleer yok oluş olmaksızın, kendi gelişmesinin en yakıcı sorunlarıyla ilgilenmek zorundadır.

İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda, acılar ve ölçülemeyecek kadar büyük kayıplar bardağını dibine kadar içen Sovyet halkı ve tüm öteki kardeş sosyalist ülkeler halkları, karşılıklı anlayış, işbirliği ve barış politikasının en aktif, en doğal savunucuları ve mimarlarıdır.

1945 yılında doğanlardan, çocuklar için mutlu bir gelecek beklentisinden ve bizim iyimserliğimizin temellerinden söz etmiştim. Ama bu umutlar ve iyimserlik, gelecek için duyulan kaygıdan ve kuşkusuz, çocuklar için duyular kaygıdan da bağımsız değil. Benim inancım şu ki, hiç kimsenin bu hissi bir kenara atmaya hakkı yoktur. Bir gerçek olan nükleer savaş tehlikesi çocuğu olsun olmasın herkesi kendini gelecek kuşakların ana-babası olarak görmeye zorluyor. Bugün hayatta olan bizler onların elçileri ya da temsilcilerinden başka birşey değiliz. Nükleer bir tehdit karşısında acizlik içinde, elimiz kolumuz bağlı mı kalmalı ve bizi temsilci seçenlerin katilleri mi olmalıyız? Kendi kendimizi yakıp kül etmeli ve onların da bu dünyaya gelmelerini mi önlemeliyiz? Hangi hakla? Sadece ve sadece biz çocuklarımızdan önce geldiğimiz için mi? Geleceğin yüz milyonlarca insanı yaşam için sıra bekliyor. Onların devasa sayısı ile karşılaştırıldığında bizim yaklaşık 5 milyarlık sayımız beş kişi kadardır. Ve bu beş kişi geleceğin milyarları için karar verebilir mi? Tabiat ananın biriktirdiği toprağı birkaç dakika içinde yok etmeye hakkımız var mı? Üstelik de insan soyunun yenilenmesi için hiç bir umut olmaksızın!

Sovyet halkının, ailemin ve dostlarımın yüreğindeki kaygının ne denli büyük olduğunu biliyorum. Dostlardan biri, Marksist bir filozof, kendini rahatsız eden basit bir düşünceden söz etmişti. Diyelim ki, inanılmaz bir şey oldu, ideolojik, politik ya da başka nedenlerle dünyanın tüm çocukları herhangi bir ölümcül hastalığa yakalandı ve büyükler onları kurtarmak için birleşmeyecek mi? Nükleer, bakteriolojik ya da kimyasal bir savaş en başta ve herşeyden önce, *büyüklerin çocuklara karşı bir savaş olacak*. Yüksek rütbeli militarist başlar bir bomba ile ve şimdi onbinlerce nükleer ve başka bombalarla düşmanın kaç insan gücünü yok edeceklerini hesaplamak için bilgisiyalarlar kullanıyorlar. Bu hesaplamalar yanlış. *Çocukların* sayısı hesaplanmalı. Kaç çocuk yok edilecek? Belki bu onları ürkütür ve durdurur. Ya da burada da, daha başka önemli şey-

lerin olduğunu söyleyen bir Amerikalı politik yönetici gibi yeni argümanlar mı getirecekler? Neymiş bu önemli şeyler?

İkinci Dünya Savaşı'nda çocukların neler çekmek zorunda kaldığını ben biliyorum. Çünkü benim anavatanım Belorusya da darbeyi yediğinde ben 14 yaşındaydım. Çocuklar yok edildi. Çocuklar faşistler tarafından öldürüldü. Doğal olarak olanaklı olan her yerde Belorusyalı gençler de büyüklerin yanısıra savaşa katıldılar, düşmanla olabildiğince iyi döğüştiler. Biz, bizim canımıza kıyacak olanlara izin verecek miydik? O yılların verdiği dersleri unutmuyoruz.

Savaşın altıncı gününde faşistler benim yaşadığım kasabaya, Gluşa'ya geldiler. Gluşa Moskova'ya asfalt yoldan 700 kilometre kadar uzaklıktadır. Kendi kendimize korkacak zamanımız bile yoktu. Ama Moskova için, ülke için kaygılarımız artıyordu. Bu sadece yaşamlanımızı yitirme korkusu değil, herşeyi yitirme korkusuydu. «Düşman geleceğe saldırdı» deyimi bizim ne hissettiğimizi, üzüntü ve yüreklerimizdeki sızıyı ifade ediyordu.

Ancak kısa bir süre sonra, 1941 yılının Aralık ayında naziler İkinci Dünya Savaşı'nda Moskova önlerindeki çarpışmada ilk acı darbeyi yediğinde bir güven doğdu ve bu işgalcilerin ezilmesi yönünde gelişti. Evimize yerleştirilen bir Alman subayına bunu anlattığımı anımsıyorum. Ve dedem faşistleri neyin beklediğini bir atasözü ile ima etmişti: «Kahvaltıdan önce gül, akşam yemeğinden önce ağlayacaksın». Şunu belirtmeliyim ki, gerçi bir çocuğun ve yaşlı bir adamın aşırı güveninden subay pek hoşnut olmamıştı ama bir faşist gibi davranmadı. Tüm yaptığı, parmağını bükerek bir tahtaya vurur gibi anıma vurup ikaz etmesi ya da söz vermesiydi. Şimdi emin değilim ama şöyle demişti: «Bunun için sallanacaksınız.»

Subay sadece ihtarda bulunmuştu. Ama bir süre sonra Belorusyalılar faşizmin dişlerini gördüler. İşgalciler asmaya, kurşunlamaya, yakmaya ve yığınsal kırıma başladılar. Ve sadece erkekleri değil, yaşlı insanları, kadınları ve çocukları da. Evet, çocukları da ve binlerce çocuğu! Belorusya'nın her dört yerlisinden biri, bazı yörelerde ise her üç kişiden biri öldürüldü. Onlarca kasaba yerle bir edildi. 9 binden fazla köy ateşe verildi.

Gerçi biz nazilere karşı savaştık, ama bu sadece Belorusyalı partizanların savaşı değildi. Naziler Belorusyalıları yok ederek «kasıtlı soykırım planları»nı, sadece Doğu'nun değil, öteki halkların, Slavların biyolojik potansiyelini yok etme planı uyguladılar. Herşeyi planlamışlardı (ilgili belgeler daha sonra ele geçirildi). Bu soykırım için antropoloji dışı, bir teori, «Aryan (Ariler) teorisi» temelinde bilimsel bir taban oluşturmuşlardı. Aryanlar «ilkel» halkları yok etmeyi amaçlıyorlardı. Bu pratikte tüm Alman olmayanlar demekti. Almanların ise «üstün ırk» olduğunu iddia ediyorlar, dünyada «yeni bir düzen» kurmayı planlıyorlardı. Bu amaca ulaşmak

için her tür aracı (gaz odaları, fırınlar ve yağışal kurşunlama) kullanmaktan çekinmiyorlardı.

Belorusya'da köyler tam bir askersel isabetle yıkıldı, yakıldı, yok edildi. Sekiz yıl kadar önce arkadaşlarım Yanka Bril ve Vasil Kolesnik'le (her ikisi de tanınmış yazarlardandır) birlikte yüzlerce Belorusya köyünü gezdik. Faşist soykırımından bir mucize olarak kurtulan görgü tanıklarının açıklamalarını not etmiştim. Bunlar belgesel bir kitap olan «Alevlar İçindeki Köydenim» adlı kitabı oluşturdu. Savaştan hemen sonra Belorusya'da yok edilmiş olan tüm köyleri saymamıştık. O zaman önemli olan yaşamı devam ettirmektir. 1969 yılında Hatın anıtı (Liditse ve Oradorluların anısına) ⁽¹⁾ açıldığında, Belorusya'da böylesi köylerden 627 tane olduğu ortaya çıktı. Yüzlerce köyde insanlar diri diri yakılmış, gömülmüştü. Toplam 4 bin Belorusya köylü faşistlerin ceza eylemlerinin hedefi oldu.

Yıkıntıdan kurtulabilen köyler bile çok zor günler geçirdi. Benim doğduğum kasaba Gluşa'yı alalım. Planlı ceza eylemi ona da ulaştı. Gençler ormana kaçmayı başardı ama kadınlar, çocuklar, yaşlılar ağıllara sürüldü. Planları orada onları kurşuna dizmek ve yakmaktır. Ama buradaki nazi soykırım uzmanlarından biri, o sırada Gluşa'nın yok edilmesinin kârlı bir iş olmayacağını düşündü. Gösterdiği gerekçe ise şuydu: Gençler ormandan köye çekilmeli ve fabrikalarımızın bir süre daha çalışmasına izin verilmeliydi. Ambarlara tıkılan insanlar serbest bırakıldı. Ama onlara öylesine bir test uygulanmıştı ki, daha sonra analarımızın, çocuklarımızın yüzlerini gözlerini güçbela tanıdık.

Ölüm planlayıcıları! Yazar Danil Granin'le birlikte, savaşlar tarihinin en uzun kuşatmasında Leningrad'ın neler çektiğini yaşayan ve bugün hayatta olmayanların anıları ve açıklamalarından oluşan «Kuşatma» kitabını yazdım. Bu açıklamalardan biri Aleksey Bezzubov'a ait. Aleksey Bezzubov, gıda endüstrisi uzmanıydı ve başka şeylerin yanı sıra aç insanların yaşamlarını sürdürmelerine yardımcı olmaya çalışmıştı. En olmayacak maddelerden yenebilecek birşeyler yapma yolunu gösteriyor, kozalaklardan elde edilen vitaminleri kullanıyordu. Savaştan sonra Bezzubov, Ziegelmeier adında bir Alman gıda endüstrisi uzmanıyla tanıştı. Alman uzman da savaş sırasında benzer buluşlar üzerinde çalışmıştı. Ama onun kiler tam tersi bir yöndeydi. Leningrad en çabuk bir biçimde nasıl açlığa boyun eğdirilir? O, planlarının neden gerçekleşmediğini merak etmişti. Çünkü herşeyi hesaba kattığını zannediyordu.

Gerçi yüzbinlerce insan öldü, ama Leningrad ayakta kaldı. Belorusya da nazi soykırımını 2,3 milyon cana mal olmasına karşın canlı kaldı. Bugünkü düşünce ile, İkinci Dünya Savaşı'na, konvansiyonel silahlarla sava-

(1) Liditse, Çekoslovakya'da ve Ordour-sur-Glane, Fransa'da naziler tarafından sakinleriyle birlikte yok edilen köylerdir. (Not Red.)

şılan bir savaşla faşist soykırım denebileceğine inanıyorum. Eğer 1945 yılında Hiroşima'da patlatılan «bebek»e benzer atom bombaları Belorusya'ya atılmış olsa idi meydana getireceği felaket cumhuriyetin işte ancak o zamanki yıkımı ile karşılaştırılabilirdi. Atom bombasına bazı Amerikalılar o zamanlar «bebek» diyordu.

Özgür halklar hayatta kaldı ve kazandı. Dünya hayatta kaldı. Führerler, dünyayı yönetmeyi amaçlayan «yönetici Aryan ırkı»nın ideologları varlıklarını sürdüremedi. Hitler kendini zehirledi ve gömüldü. Goebbels kendini ve çocuklarını zehirledi ve onlarla birlikte gömüldü. Himmler Nürnberg Mahkemesi'nden önce intihar etti. Goering ise mahkumiyetinden sonra intihar edebildi. Ribbentrop, Ketel ve benzerleri asıldı. Gerçi çok sayıda nefret uyandıran faşist küçük balıklar günümüze kadar varlıklarını korudular. Onlar fiziksel olarak ayakta kaldılar, ama moral anlamda onlar da birer cesettir. Ancak anlar için moral nedir ki?

Hitler faşizmi ezildi. Faşist soykırım geçmişte kaldı. Ama ne yazık ki faşizmin mikropları yaşıyor. Soykırım tehlikesi de yaşıyor. Şimdi, term nükleer, nötron ve öteki silahlar da olduğuna göre, bu tehlike soykırımdan da öte, bir toptan kırım, insan ırkının yokedilmesidir. Faşizm insanları yığınsal olarak yoketmeyi planlamış ve planını uygulamıştı. Nükleer bomba da aynı şekilde yığınsal yoketme ile tehdit ediyor. Aralarında böyle bir akrabalık var. Biz bu iki kötülükten, geçmişteki (hâlâ kökü kazınmadı ve öç almayı sayıklıyor) ya da bugünkü – hangisinin daha «insancıl» olduğunu belirtmeye çalışmayacağız. İkisi de aynı kuşun tüyleri. Ve onların yakınlığını daha iyi incelemeliyiz.

Şovenizm, saldırgan emperyalist milliyetçilik faşizmin özüyü. Bu, sosyalist toplumun ülkülerine (halkların kardeşliği ve eşitliği, enternasyonalizme) taban tabana zıttır. Ama aşırı milliyetçilik ve ulusal ayrımcılık iddiaları, 1930'ların, 1940'ların sömürgeci «özgür» dünyasının ideologları ve yöneticileri için yabancı değildi. Sözde kaderin, ona boyun eğmeye mahkum olanları – siyah, sarı, kızıl derili – yönetmekle görevlendirdiği «beyaz» ırkın üstünlüğü emperyalizmin, eski ve yeni sömürgeciliğin doğasında vardır. Bunun için sadece Güney Afrika'daki ırk ayrımcılığına bakmak yeter.

1938 yılında Hitler Almanyasıyla bağlanan Münih Anlaşması'nın mimarlarının daha sonra nazileri Sovyetler Birliği'ne, ilk sosyalist devlete karşı savaş için cesaretlendirmeleri boşuna değildi. Pontius Plate gibileri, kendi ellerini temizlerken, emperyalist amaçlara başkalarının elleriyle ulaşmak istiyorlardı. Faşist yöneticiler dünyada üstünlük sağlamanın tadını alıp yağmayı paylaşmada gönülsüzlük gösterince, böylece «barış-sever» sömürgeci emperyalizmin temel direklerine darbe vurunca, ötekilerin de kendilerini savunmak zorunda kalmaları başka bir konudur. Dahası, Üçüncü Reich'e karşı bir bağışık aramak zorundaydılar. Bu sosyalist bir ülke bile olabilirdi. Daha 1946'larda Fulton konuşması ile

sosyalizme karşı soğuk savaş başlatan Winston Churchill için bizim toplumumuz hiç kuşkusuz her zaman kötüydü. Ama 1941'de, O ve onun görüşünü paylaşanlar, «iki şer»den ehvenini seçtiler.

Emperyalist milliyetçilik faşist üniformasını çıkardı, ama 1945'te de özünü korudu. Bunun yanı sıra, emperyalizm, eli nükleer silahlara uzanınca cesaretlendi. Potsdam'da barış konferansı için hazırlıklar sırasında ABD Başkanı Harry Truman yardımcısına şunları söylemişti: «Eğer o patlarsa, ki zannediyorum ki patlayacak, mutlaka o çocukların tepesine bineceğim». ⁽²⁾ «O» dediği Hiroşima'ya atılacak olan bombaydı, ama «o çocuklar»dan kastettiği Japon militaristleri değil, Sovyet yöneticileriydi.

«Bebek»in patlaması, en başta ABD'yi savaş sonrası dünyasında ege- men bir konuma getirmek ve aynı zamanda Sovyetler Birliği'ne gözdağı vermek için gerekliydi. Kahverengi faşist canavarı beslemiş olan mikrop- lar şimdi atom bombasında sığınacak yer bulmuştu. Ve şimdi, bu mikrop- lar, kendi ülkelerinin yaşamsal çıkarlarının tüm dünyayı içerdiğini, bu nedenle de herhangi bir bölge ve ülkenin halkının bağımsızlık özlemini hiçe sayarak, «düzen sağlama»yı haklı gösterenlerin beyinlerini kemiren aynı mikrop- lar değil mi? Bunlar, «gülmek için» tüm Rusların yok edilmesi emrini veren kimi yöneticilerin döktüğü «inciler»de görülen belirtilerle aynı değil mi? Ya da nötron bombasının «modern bir savaşın dehşeti üzerine moral düzelticiliğini temsil eden «düşük maliyetli» caydırıcı olarak tanımlanmasında?

Bundan 45 yıl önce yığınsal kırım silahlarını kullanmaya başlayan yöneticilerin bu silahlara (o eski silahlar) karşı tutumu ile bunları bugün (yeni, en modern silahlar) hararetle savunan ideologlar ve politikacılar arasında pek çok benzerlik noktası vardır.

Benzerlik noktaları arasında, örneğin, yığınsal kırım silahlarının sos- yalizme karşı kullanılmasının etkin olacağı inancı da vardır. «Eski silah- lar»ın nasıl kullanıldığı sorusunu biraz önce ele aldım. Ama şu konuda da çok şeyler okuduk, çok şeyler duyduk: Şimdiki sosyalizme karşı «haçlı seferi»nde, kimi çevrelerin Sovyetler Birliği için kullandığı «kötülükler imparatorluğu»nu gemlemede, «caydırıcı», «deneysel», «sınırlı» ya da baş- ka herhangi bir sıfatla maskelenmiş olursa olsun, ancak her durumda, hiç şaşmaksızın nükleer darbeler vurulması, tümüyle hesap dışı tutulamaz. El- bette bu tür düşüncelerin sahipleri, tek tek nükleer darbelerin yeni bir dünya savaşına yol açmayacağını söyleyerek, seçmen yığınlarını yatış- tırmaya çalışıyorlar. Onlar şu savı ileri sürüyorlar: Daha çok askeri tesislere aylarca bu tür darbeler vurmak ve sonunda muzaffer çıkmak mümkündür. Bunu diyen kişi, Eugene Rostow, ABD Silah Denetim ve Silahsızlanma Dairesi'nin başında bulunuyor.

⁽²⁾ Political Science Quarterly, Sayı 1, İlkbahar 1975, c. 90, s. 49.

Bu «haçlı sefercileri», sağ kalması gerekenlerin sağ kalacağı kanısındalar. Akılları sıra, sağ kalacak olanlar da kendileri. Tam bir ikiyüzlülükle, kurbanlar olacak, «hiçbir şey yapılamaz» diye iç çekiyorlar. Ne kadar kurban verilecek? «Hidrojen bombasının babası» ve «Yıldızlar Savaşı» senaryosuna katkıda bulunan Edward Teller, hem «istatistiklerle oynamayı sevmen» diyor, hem de şu tahminde bulunuyor: Birinci Dünya Savaşı'nda 10 milyon, İkinci Dünya Savaşı'nda ise 50 milyon kişi öldü. Üçüncü bir savaşta 100 milyon ile bir milyar arasında insan ölebilir. ⁽³⁾ Bu nükleer fizikçi, bize mahul yaşamın yokolmayacağı konusunda teminat vermeye çalışıyor. Onun düşünce çizgisini izlersek şu çıkıyor ortaya: Nükleer fırtına patlak verdikten sonra, süper sığınaklarında sağ kalan «en süzme insanlar», «sosyalist bulaşıcı hastalığın» ölümcül ışınlardan arınmış bir dünyada, tertemiz, lekesiz bir «özgür düzen» kuracaklar. Rostow, bu «süzme insanlar»ın sağ kalacağını ilan ediyor. Kanıt olarak da şunu öne sürüyor: Hiroşima'dan sağ çıkan Japonya, daha sonra ser-pilip gelişti bile.

Bir başka benzerlik: ABD militaristleri, silah üretiminin artışını muazzam ölçülerde hızlandırarak nazilerin izinden yürüyorlar. Onları nazi-lerden ayıran ufak tefek farklar var. Teller ve onu izleyen ABD'nin en tepe politik yöneticileri, «yeni» bir tez geliştiriyorlar. Bu teze göre, silahlanma yarışı, barışın en sağlam güvencesidir. Onlar şimdi uzayı milita-ristleştirerek, «savaşları» ortadan kaldıracaklarını söylüyorlar. Birinci Dünya Savaşı patlak vermeden önce de, dinamitin mucidi Alfred Nobel'in kendi süper silahının bütün barış kongrelerinden daha çok savaşları ortadan kaldıracığına herkesi inandırmaya çalıştığı hatırlanacaktır. Ancak dinamit, Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesini önleyemedi. Peki, öyleyse, nükleer silahlar, lazer silahları uzayda nasıl daha etkin olacak?

Geçmişte ve şimdi kırım silahlarını savunanların ortak yanları konusunda daha pek çok örnek bulunabilir. Geçmişte olduğu gibi bugün de, silahlanma yarışından elde edilen süper kârlar, silah tekellerinin kasalarına akıyor. Bir başka benzerlik noktası: Geçmişte olduğu gibi bugün de, silah fabrikalarının sahipleri, kârlarının bir bölümünü kendi personelleriyle, onları barış savaşımından saptırarak paylaşıyorlar. Onları etkilemek için kullandıkları sav, gayet basit: Silahlara karşı, barış için savaşırsan, işin-den olursun. Öyleyse bomba yap, zengin ve mutlu ol! Zihnini çocuklarını nasıl yetiştireceğine ayır.

Bu kadarı, sanırım, şunu anlamaya yeter: *Milliyetine, sosyal statüsüne, politik görüşlerine bakılmaksızın herkes, nasıl bir zamanlar faşizme karşı savaşta birleşmişlerse, şimdi de nükleer tehdide karşı savaşımında birleşmelidirler.*

⁽³⁾ «Stern», 19 Temmuz 1984, s. 42.

Bu duygu, istisnasız bütün Sovyet insanlarınca paylaşıyor. İşçiler, köylüler, politik yöneticiler, örneğin nükleer fizikçi Yevgeni Velihov gibi aydınlar, bu duyguyu taşıyor. Sovyetler Birliği Bilimler Akademisi Başkan Yardımcısı Velihov, aynı zamanda, Nükleer Tehlikeye Karşı Sovyet Bilim Adamları Komitesi'nin başkanıdır. Bu komitenin üyeleri, şu düşünceyi taşıyorlar: Nükleer savaş, ne birbirleriyle karşı karşıya gelen güçlerin ortaklaşa kurduğu bir işletme, ne de yerleşik kural ve sınırları olan bir oyundur. (Öyle anlaşıyor ki, Eugene Rostow gibileri, nükleer savaş gözlerinde tom da böyle canlandırıyorlar.) Tersine, nükleer savaş, nükleer silahların fiziki özellikleri ve kullanımının doğuracağı sonuçlardan ötürü, insanlık için en büyük ve son felaket olacaktır. Nükleer bir savaş patlok verirse, neler olacağı konusunda gerçekçi bir manzara çizen, «Yeryüzünün Yazgısı» kitabının yazarı Amerikalı Jonathan Shell gibi, Sovyet bilim adamları da, böyle bir savaşın olası sonuçlarının tüm yan-ları konusunda ayrıntılı bir inceleme yapıyorlar. Bulgularını olabildiğince çok sayıda insana iletmeye çalışıyorlar.

Eğer nükleer bir yangın tutuşursa, sağ kalma umudu olmayacaktır. Bombalardan korunmak için en derin sığınaklarda gizlenmeyi planlayan politika cahilleri için de hiçbir umut yoktur. Nükleer bir savaşta, yeryüzü-nün ozon tabakası çözülecektir. İlk «caydırıcı» ya da başka bir tür nükleer darbenin patlak vermesiyle *toptan bir termonükleer* zincirleme tepkime sonucu, güneş, canlı olan her şeyin kaatili durumuna gelecektir.

Sovyet bilim adamlarının araştırma yaptığı başka bir alan ise, nükleer çağda politik ilişkilerin mantığının ne olması gerektiğidir. Bizim tanınmış toplum bilimcimiz Georgi Şahnazarov'un, bu mantığın ana ilkelerini belirleyen görüşünü paylaşıyorum: Buna göre, nükleer silahların kullanımını haklı gösterebilecek yeryüzünde herhangi bir politik amaç sözkonusu ola-maz. Dünyada depo edilen yığınsal kırım silahları nicel ve nitel bakımdan ne kadar yüksek olursa, nükleer bir cepheleşmede güvenlik düzeyi o kadar düşük olacaktır. Ortak güvenlik çerçevesine uymadığı sürece, ulusal güven-lik bir hayal olacaktır. Nükleer çağın mantığı, ulusal bencillikten kesinkes vazgeçilmesini ve ulusal çıkarlara karşı enternasyonal çıkarlara kayıtsız şartsız öncelik verilmesini gerektiriyor. Bu da, uygulamada gelgeç, ivedi çıkarlara karşı, uzun erimli ulusal çıkarlar anlamına geliyor. (4)

Bu görüşler, Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve Sovyet hükümetinin izlediği barış politikasıyla uyum içindedir. Söylemeye gerek yok ki, ABD'-nin 1945'te başlattığı silah yığma girişimlerine, Sovyetler Birliği, buna eş düşen kendi silahlarını yaratarak yanıt vermek zorunda kaldı. Hiro-şima'dan şimdiki «Yıldızlar Savaşı» senaryosuna dek, nükleer silah yarı-şında hep yeni bir tur başlatan ilk ülke ABD oldu. İki politik sistem ara-sında stratejik askersel dengeyi yaratmayı başararak ve bu dengeyle

(4) Yirminci yüzyıl ve dünya, Sayı 4 (Rusça).

emperyalizmin saldırgan planlarını boşa çıkarıp dünyada barışı korumayı sağlayan ise sosyalizm oldu. Bütün bu durumlarda, emperyalizm hep demogojiden medet umdu. Emperyalizm, ne zaman silahlanma yarışında bir adım atmışsa, onun politik liderleri ve kitle haberleşme araçları, silahlarda Sovyetler Birliği'nin ABD'nin önüne geçtiği konusunda yaygara koparmaya başladılar. Kongre ve Senato'nun yeni silahlara milyarlarca dolar ödenek ayırmasından sonra, her nasılsa Sovyetler Birliği'nin ABD'nin önünde olmadığı keşfedildi. Geçmişte olduğu gibi, şimdi vergi mükelleflerinin sırtından finanse edilmeye başlanan «Yıldızlar Savaşı» projesinde de, durum budur.

Ancak dünyanın her yerindeki dürüst insanların şunu bilmesi ve aklında tutması önem taşıyor: ABD diplomasisinin kendi içyüzünü ele veren muhalefetine karşın, Birleşmiş Milletler'e üye devletlerin çoğunluğunca kabul edilen ve termonükleer bir savaşa yol açacak eylemlerin en canice bir suç olduğunu ilan eden Bildirge'yi Sovyetler Birliği sunmuştur. Uygarlık tarihinin şimdiki tehlikeli döneminde en akla uygun politik eylemin, yani nükleer ilk darbeden kaçınmayı evrensel olarak yükümlenmeyi açıklamamanın Sovyetler Birliği'nce yapıldığını herkes bilmeli hatırlanmalıdır. Ne yazık ki, öteki nükleer devletlerden buna olumlu yanıt veren çıkmamıştır.

Böyle bir durumda, insan soyunun tepesinde asılı duran tehdidi önlemek, için, barış savaşçılarının ortaklaşa eylemleri de buna uygun ölçüde olmalıdır. Bu amaçla varmak için neler yapılabilir?

Bu soruya bir yanıt ararken, bir grup Batı Berlinli gençle görüşmemi hatırlıyorum. Bu gençler, Atalarının İşlediği Suçlardan Utanç Duyanların Eylem Hareketi üyesiydiler. Bu hareket şu anlama geliyor: Hareketin üyeleri, eski kuşak Almanların ölüm ve yıkım getirdiği ülkelere gidiyor, bu ülkelerde imar işlerine yardım ediyorlar, bu arada nazilerin böylesine acılar çektiirdiği halkların yaşamını anlamaya çalışıyorlar. Bu amaçla, Batı Berlinli gençler Belorusya'ya da gelmişlerdi.

Onlarla görüşmeye, içiçe geçmiş karışık duygularla gittim. Kafamdaki düşünce şuydu: Gençlerin, babalarının gaddarca eylemlerinden utanç duymaları, bunu gidermeye, tazmin etmeye çalışmaları iyi bir şeydi. Ama göz alabildiğine mezarlığa dönmüş Belorusya köylerini, kırımdan geçirilmiş yüzlerce Katin'imizi tazmin etmek mümkün müydü? Görüşmeye giderken, «sırtımda yumurta küfesi yok ya» diye düşündüm, ama doğrusu bu ya, içim bungundu.

İşte böyle, biz Belarussyalılar ve Almanlar, oturmuş konuşuyorduk. Almanlardan biri utangaç, yüzü darmadağın olmuş, garipçe bir kişiydi. Bir gözü kördü, ellerinden birinin de parmaklarının hepsi kopmuştu. O da, kardeşi de, Ortadoğu'da İsrail'in bombalı saldırılarından birine uğramıştı. Saldırıda kardeşi ölmüş, kendisi ise sakat kalmıştı. Onunla tanış-

tırdıktan ve Alman kızlardan birinin «ana-babalarımızdan daha çok size inanıyoruz» demesinden sonra, konuşmalar umulmadık bir havaya büründü. Biz Belarusyalı yazarlar, ne yazık ki sayıca çok az olmakla birlikte, savaş sırasında Almanların faşistler gibi değil de, insanoğlu gibi davrandığı durumları hatırlamaya başladık. Borki Maloritskiye köyünde işte böyle bir Alman vardı: Kendi yurttaşları köydeki kadın ve çocukları öldürdükten sonra dehşet içinde kalmış ve hüngür hüngür ağlamıştı.

Babalarının suçlarının yükünün bu Batı Berlinli gençlerin yüreklerinde ve zihinlerinde böylesine ağırlıkla asılı durmasına gönlümüz razı olmazdı. Eğer bütün insanlar, onlar gibi, tarihin gidişi içinde yığılmış ulusal düşmanlıklardan ve savaş sırasındaki nefretten arınıp açık yüreklilikle birbirleriyle görüşüp konuşabilselerdi, savaşa karşı mücadelede bunun ne derece etkili, güçlü bir araç olacağını düşündük.

Dünyadaki milyonlarca insan gibi, Atalarının İşlediği Suçlardan Utanç Duyanlar Hareketi üyesi bu genç insanların davranışının, nükleer yıkım tehdidini gidermeye yeteceğini sanıyorum. Buna uygun davranışı, Greenham Common'daki füze üssünü kuşatmaya giden İngiliz kadınları, Sicilya adasında füzelerin yerleştirilmesine karşı harekete geçen Comiso sakinleri, barış yürüyüşü düzenleyen İskandinav kadınları gösteriyorlar. Barış savaşçısı hepimiz, eli nükleer sistemlerin düşmesine uzananların karşısına dikilmeliyiz. Barış güçlerinin çabalarını on kat artıracak, silahlanma düzeyini önce dondurup sonra düşürecek, en sonunda da bütün silahları ortadan kaldıracak insan davranışı ölçüt ve biçimlerini, birlik ve kararlılığı geliştirmeliyiz.

Son dünya savaşına ilişkin bellek ve anılarımız da savaşa karşı bir silahtır. Bunları bir müzeye veremeyiz. Gerçekten böylesine barışçı bir silah kullanma yeteneği, çokçası yazarlara bağlıdır. Bugüne dek, İkinci Dünya Savaşı'nda dövüşen Sovyet yazarları, gerek zihinlerinde, gerekse kitap ve makalelerinde, hep kendi deneyimlerini, kendi başlarından geçenleri anlatagelmışlerdir. Bu durum, başka ülkelerde kimilerini, bu arada yazar meslekdaşlarımızı bile şaşırtıyor. Hollandalı bir kadın yazar, bir zamanlar bana, kınar bir edayla şöyle demişti: «Hollanda da saldırıya uğrayan bir ülkeydi ama artık biz savaş konusunda yazmayı bir yana bıraktık. Aradan bu kadar yıl geçti. Sizi bugün kaygılandıran başka sorunlar yok mu?»

Elbette var. Hem de büyük sorunlar var. Ama en büyüğü, insanlığın termonükleer çağda sağ kalıp kalmayacağı sorunudur. Ama bu sorunu çözmek için, geçen savaş konusunda gösterdiğimiz ve hâlâ göstereceğimiz kaygıyı, nükleer savaş tehdidi karşısında da göstermek zorundayız. Eğer başka bir savaş istemiyorsak, yirminci yüzyılın sonunda daha büyük acılar çekmek istemiyorsak, bu yüzyılın ortasında çektiğimiz acıların küllenmesine izin veremeyiz. Bundan ötürü, bütün savaşların en

lânetlisi olan bu savaşı, dünyada herkesten çok Sovyet halkı hatırlıyor, nefret ediyor, bu konuda yazıyor.

Geçen dünya savaşı ve bir başka kan banyosu tehdidi konusunda, başka bir şey değil, yalnızca gerçek söylenmelidir. Kim olursa olsun, tarihin açtığı yaraların acısı ancak gerçeği söyleyerek azaltılabilir. «Yaraya tuz-biber ekilmesin» deyimi, bu durumda geçerli değildir. Geçmişe ilişkin anlamamız gereken bir gerçek de, kötülüğün karanlık, dipsiz kuyuları ile, trajik olsa da, utkuya erişen iynin parlak gücüdür. Nazilerin öldürdüğü komünist Çek yazarı Julius Fuçik'in sözlerini yineleyelim: İsimsiz kahramanlar, çehresiz kurbanlar kalmamalı. Görevimiz, onları sürekli yaşama getirmektir. Sevgi ve minnettarlığımızın gücüyle, onlara yüzlerini, yüreklerini, varlıklarını geri vermek görevimizdir.

Kötülük yapanları da unutmamalıyız. Kötüler, faşistler ve cellatlar da, insanlar gibi, iki ayakları üzerinde yürüdüler, iki elleri vardı ve insanların dilinden konuştular. Onlar, vicdanımızın mahkemesi önünde. İnsan belleğinin acıları görmüş gözleri önünde, sürekli suçlu sandalyesine oturtulmalıdır. İnsanlık, son savaşın yakınlarının bir kulaktan girip ötekenden çıkmasına göz yummamalıdır.

Son savaş konusunda yazageldik ve yazmayı sürdüreceğiz. Ama insanların zihni ve yüreklerine erişecek biçimde, bir savaşın tehlikesini nasıl yazmalı? Bu soruya hâlâ bir yanıt arıyoruz. Örneğin tanınmış Sovyet Kırgız yazarı Cengiz Aytmatov, en az onun kadar tanınmış, «Halklar Arasında Barışı Güçlendirmek İçin» adlı Uluslararası Lenin Ödülü'nün sahibi Pakistanlı ozan Faiz Ahmed Faiz de bu soru üzerine kafa yordular.

Aytmatov, faşizmin böylesine dehşet verici ve tiksiniç olduğu için, kötülük konusundaki insan kavramlarının sınırları içinde kaldığını belirtti. Faşizm, elle tutulabilir, gözle görülebilir ve insan kendi kendine şunu söyleyebilirdi: Böyle bir şeye asla razı gelmeyeceğim. Ancak, yazarlar da içinde, bir termonükleer savaş tehlikesinin taşıdığı kötülükleri gözde canlandırabilmek çetin bir iştir. Eğer nükleer felaket gelirse, her şeyin küle sadece küle döneceği söyleniyor. Ve gökyüzü maviliğini yitirecek. Düpedüz koyu gri bir gök yanıp kül olmuş yeryüzüne tepeden bakacak. Böyle bir olasılığa yazar duygularına kapılmadan nasıl kafa yorabilir? Kuru enformasyon bile duyguların ayağa kalkmasına yol açar. Ama bu duygular mecaza çevrilmez.

Faiz Ahmed Faiz de, Doğu gelenekleri içinde yetişmiş bir kişi açısından aynı soru üzerinde kafa yordu. Pakistanlı ozan, eğer gerisinde amansız bir düşmanın iradesi varsa, en dehşet verici bir kötülüğü Doğu'nun da hayalinde canlandırabileceğini söyledi. Ancak Doğu açısından nükleer savaş, insandışı, çehresiz, teknolojik bir şeydir. Öyleyse bu, gözler önünde nasıl canlandırılmalı, mecazi olarak nasıl ifade edilmeli? Hiçbir teknolojik altyapısı olmayan Asya ve Afrika'daki insanlara termonükleer yanıp

kül olmonun sonuçları nasıl açıklanmalı? Pakistanlı ozan, bu, dünyanın sonu, kıyamet günüdür, diyor. Böyle deyince, insanlar anlayacaklardır. ⁽⁵⁾

Savaş tehlikesine, savaşa karşı mücadeleye ilişkin pekçok tema var. Bunların hepsi, düşüncenin gıdasıdır. Örneğin, yalnızca nükleer silahları değil, genel olarak bütün silahların, bütün savaşları yasaklamak gerçekçi midir? Kimleri bunun gerçekçi olmadığı kanısında. Bir Sovyet gazetecisi, tanınmış İtalyan yazar Alberto Moravia'ya bu konuda ne düşündüğünü sordu. Moravia, savaşmak ya da savaşmamanın bize bağlı olduğu yanıtını verdi. Eğer burada insanın tercih etme *olasılığı varsa, insan savaşı yasaklayabilir*. Moravia, beklenmedik tarihsel bir örnek verdi. Varlığının başlarında, insanlar çok yakın akrabalarıyla evleniyorlardı. Ancak atalarımız gitgide akıllandıkça, yakın akraba evliliğinin uygar bir toplum yaratılmasına engel olduğunu kavradılar. Bunun çok acılı ekonomik ve fizyolojik sonuçları vardı: Kabile ya da aile mülkiyetini aktarmada güçlük, klanın silinip gitmesi, vb. Bundan ötürü, insanlar, yakın akraba evliliğinin doğal olmadığını ilan ettiler ve bunu yasakladılar. Yakın akraba evliliği tabu durumuna geldi. Moravia sözlerine şunları ekledi: «Biz de şimdi savaş için aynı şeyi yapmalıyız. Savaşı gayri-tabii ilan etmeliyiz. Ve inanın bana, bunu yapabiliriz.» ⁽⁶⁾

Ben de aynı kanıdayım.

Öyleyse, hepimizi tehdit edenin ne olduğunu algılayalım, anlayalım ve duyalım ve olasılığı gerçekliğe çevirelim. Ama burada da soru: İnsan bunu nasıl algılamalı? İşte bir örnek: Bana bir zamanlar doldurmam için bir anket kâğıdı verdiler. İçindeki sorulardan biri şöyleydi: «Bir nükleer savaşın birkaç saat ya da birkaç dakika içinde gerçekleşeceğini bilseydiniz ve insanlara seslenme fırsatınız olsaydı, ne derdiniz?»

Yapılacak yalnızca bir tek şey olduğuna karar verdim: Evde yangın çıkınca, hepimiz nasıl avazımız çıktığıınca bağırıyorsak, öyle boğumak: «Çocuklar! Bu evde çocuk var mı?»

Bizim yeryüzündeki evimizde de, hem de sayısı iki milyarı aşan çocuklar var.

Öyleyse, ne yapıyorsunuz nükleer monyaklar? Milyarlarca çocuk var.

Avazım çıktığıınca başka nasıl bağıracağımı bilmiyorum.

⁽⁵⁾ «Vaprosi Literaturi», Sayı 9, 1983 (Rusça).

⁽⁶⁾ «Literaturnaya Gazeta», 14 Aralık 1983 (Rusça).

Ulusal bağımsızlık ve barış birbirinden ayrılmaz

Albano Nunes

Portekiz Komünist Partisi

Merkez Komitesi üyesi

Nikaragua halkı halkçı, demokratik ve antiemperyalist devrimini kutlarken, Portekiz televizyonu, Managua'da Sandinist Ulusal Kurtuluş Cephesi (SUKC)'nin ⁽¹⁾ kurucularından ve yurtsever savaşımın bir kahramanı olan Carlos Fonseca'nın adını taşıyan alanda yapılan devasa mitingten birkaç görüntü gösterdi. Bu kısa özet bile, insanın kutlamanın büyük çapını kavramasına yetiyor. SUKC ve devrimci hükümetin çevresinde birleşen Nikaragua halkının tarihsel kazanımlarını savunmaya kararlı olduğunu görüyor ve bundan sevinç duyuyor.

Ne ki, Sosyalist Parti (SP) ve Sosyal Demokrat Parti (SPD) koalisyon hükümetinin ⁽²⁾ Amerikan yanlısı yöneliminin ifadesi olarak, Lizbon televizyonu bu aynı programda, Nikaragua halkını açıkça tehdit eden Reagan'ın kaba ve iftiralara dolu konuşmasına çok daha büyük dikkat ayırdı, buna çok daha geniş yer verdi. Reagan'ın söyledikleri şu birkaç cümlede özetlenebilir: Sandinist devrime «hayır», Nikaragua'nın bağımsızlığına «hayır», Kasım seçimlerine ⁽³⁾ «hayır».

Aynı gün resmi iletişim araçları, Soares kabinesinin izlediği emperyalizme boğumlu, gerici politikasını ortaya koyan iki haber geçti. Bunlardan biri, Başbakan'ın ve öteki SP ve SDP liderlerinin, Cumhuriyet Assamble'sinden, tüm ülkede, hatta yönetimdeki koalisyonun temsilcisi kimi milletvekilleri arasında bile geniş protestolara yolaçan, açıkça faşist «İç Güvenlik Yasası»nı geçirme eğilimlerine ilişkindi. (Yığınların güvenini kaybeden ve kaçınılmaz bir çöküşle karşı karşıya kalan hükümet, kuvvete başvurarak iktidarda kalma gayretiyle işçi sınıfına ve demokratik harekete karşı misillemeleri yasaya bağlamaya çalışıyor). Öteki haber, Mario Soares'in daveti üzerine, Lizbon'a Salvador'lu diktatör Jose Napoleon Duarte'nin gelişini duyuruyordu. Bu ziyaret El Salvador'da ve ulus-

(1) SUKC, ABD emperyalizmine ve iç gericiliğe karşı halk savaşımının lideri, Nikaragua'nın ulusal kamramanı olan Augusto Sandino (1895–1934)'nin adını taşıyan askersel ve politik bir örgüt. A. Sandino'nun adı Latin Amerika'da kurtuluş hareketinin bir sembolü haline geldi. (Not Red.)

(2) Sosyalistlerin lideri Mario Soares başkanlığındaki bugünkü hükümet Haziran 1983'te kuruldu. (Not Red.)

(3) 1984'te Nikaragua'da yapılan Başbakanlık, Başkan Yardımcılığı ve Ulusal Meclis seçimleri. Bu, devrimci dönüşümler demokratik sürecinde yeni bir aşamayı başlattı ve halkın önemli bir politik zaferi oldu. SUKC'nin Başkan adayı Daniel Ortega, seçimlere katılanların oylarının hemen hemen $\frac{70}{100}$ 'ünü kazandı. (Not Red.)

lararası sahnede yalıtılmış olan ve Farabundo Marti Ulusal Kurtuluş Cephesi'nin⁽⁴⁾ kahramanca ilerleyişine karşı direnmeye çalışan kanlı rejimini aklamak ve desteklemek amacıyla başlatılan ABD yönetimindeki kampanyanın bir parçasıydı.

Bu olgular, ne kadar özgün görülürlerse görünsünler, dikkatimizi son derece önemli bir konuya, günümüz dünyasında herhangi bir ülkenin iç gelişmesinin sorunlarının nasıl artan ölçüde o ülke hükümetinin uluslararası konulardaki yönelimiyle bağlı olduğuna, ulusal özgürlük savaşımı ile savaş karşıtı hareketin yakın karşılıklı ilişkisine çekiyor.

PKP'nin 1983'teki 10. Kongresi'nde kabul edilen politik kararda «barışın korunmasının tüm uluslar için merkez ve ivedi bir görev haline geldiği» belirtiliyor.⁽⁵⁾ Elbette, partimiz barış savaşımının değişik ülkelerde farklı biçimleri olduğunu kabul ediyor.

Portekiz'de, komünistler ve tüm barış güçleri savaş karşıtı faaliyetlerini iki başlıca düzeyde sürdürüyorlar. Birincisi, silahsızlanmanın, herşeyden önce de nükleer silahsızlanmanın genel sorunlarının çözümü ile, Avrupa'ya yeni ABD nükleer roketlerinin konumlandırılmasına karşı ve yumuşama için eylem ile bağlıdır. İkincisi, bizim için en önemli istemi öne sürüyor; Portekiz'in barış ve tüm uluslarla dostluk politikası izlemesi. Bu, ancak, ülkemizin ABD emperyalizmine ve öteki NATO ülkelerinin en gerici çevrelerine utanç verici bağımlılığına son vererek, Portekiz'in sosyalist ülkeler topluluğunun ve bağımsızlıkları için savaşan Arap ve Afrikalı halklara karşı provokasyonlar ve saldırılar için bir köprübaşına döndürülmesi çabalarını bozguna uğratarak başarılabilir.

Portekiz halkının savaş karşıtı savaşımı, işçi sınıfının ve öteki yığınların 25 Nisan 1974 devriminin kazanımlarını ve onun ulusun yaşamında gerçek bir demokratik ve yurtsever dönüş için ilan ettiği demokratik ilkeyi korumak için giriştiği eylemden ayrı düşünülemez. Barış davasına en büyük katkımızı burada görüyoruz. Savaş tehdidine karşı eylem ve sosyal ve ulusal kurtuluş için savaşım birbiriyle çelişmiyor, bunlar bir madalyonun iki yüzüdür.

Derin bir bunalımın içine batmış olan emperyalizm ilerlemenin hızını yavaşlatmayı, olanaklı olursa bunu geriye döndürmeyi amaçlıyor. Nükleer çatışma koşullarında «güç konumlardan hareket eden» bir politika izleyerek, tüm insanlığın varlığını tehdit ediyor. Bu tehditi geri püskürtmek için tüm ilerici ve barışsever güçlerin aktif ve birbiriyle uyumlu eylemi gereklidir.

Tüm dünyada emekçilerin ve halkların sosyal ve ulusal kurtuluş için

(4) Farabundo Marti (1890 ya da 1893–1932), Salvador işçi sınıfının ve komünist hareketin önde gelen bir militanıydı. (Not Red.)

(5) 10. Congresso Partido Comunista Português. Resolução Política, Porto, 15–18 Aralık 1983, s. 3.

savaşımı, güçlerin karşılıklı yeralımını emperyalizmin ve gericiiliğin zararına kökten değiştiren derin dönüşümler meydana getirdi. Sosyalist topluluğun ortaya çıkışı ve güçlenmesiyle, kapitalist ülkelerde işçi sınıfının oynadığı artan rol ile, ulusal kurtuluş hareketlerinin tarihsel utkuları ve Asya, Afrika ve Batı yarımküresinde ilerici devletlerin ortaya çıkışı ile, dünyanın görünümü temelden değişti. 1960'lardaki yumuşamaya ve barış içinde yanyana yaşamaya dönüş (gerçekte, Nisan devrimimizi kolaylaştıran bir etmendir) kesinlikle emekçi halkın ve genel olarak, tüm kıtalardan halkların kurtuluş savaşımının yükselişi ile meydana geldi, dünya devrimci sürecinin gelişmesinin bir ürünüydü. Ve bu daha sonra kendi bu sürecin başarıyla gelişmesinin bir etmeni oldu.

Savaş ve barış sorunları artık yalnızca emperyalist kampın içindeki ya da bu çerçevedeki rekabetler ve çelişkiler tarafından belirlenmiyor. Şimdi bu sorunlar daha çok sosyalist ülkelerin çağımızdaki öteki başlıca devrimci akımlarla bağlaşıklık içinde, emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin insanlığı nükleer bir felakete sürüklemelerini engelleyebilme yeteneğine, gericiliğe ve militarizme, eğer bir savaş başlatmaya kalkıştırlarsa, ezici bir misilleme vuruşu yapabilme gücüne sahip olup olmadığına bağlıdır. Ulusların savaşa karşı işbirliğinin ve karşılıklı dayanışmasının önemi buradadır. İşte bu son derece somut nedenden dolayıdır ki, emperyalizm kendine karşı koyan güçleri, öncelikle antikomünizme ve antisovyetizme başvurarak, parçalamak istiyor.

Barışın savunulmasını, ilerici toplumsal dönüşümler için savaşımın karşısına koyma eğilimi tamamen çürüktür. Burjuva politikacılarının ve propagandacılarının, çoğu zaman toplumsal ve ulusal kurtuluş savaşımının ilerleyişi karşısında tepkilerinin ifadesi olan şantaj ve baskılarını kararlılıkla püskürtmeliyiz. Onlar bu savaşımı uluslararası durumu «istikrarsız kılıcı» ve statükoyu bozucu ve en önemlisi, hâlâ gerginlik ocaklarının varlığının nedeni olarak göstermeye çalışıyorlar. (Gerçekte bu çatışmalar komprador burjuvazi ve emperyalist çevrelerin toplumsal değişime karşı gösterdikleri şiddetli direnişin bir sonucudur.)

Yığınların kurtuluş savaşımının şu ya da bu ülkenin özgül koşullarının değil, «süper güçlerin etki alanları üzerindeki çekişme»nin sonucu olduğu gibi sahtekarca iddiaların içyüzünü sergilemek için hiç bir çabadan kaçınılmamak gerekiyor. Emperyalizmin boğmaya çalıştığı halkları, uluslararası topluluktan yalıtılma girişimlerine karşı direnmede de aynı derecede enerjik olunmalıdır.

Gerginliğin artmasının suçunu, gerici tehdit ve baskılara maruz kalan devrimlerle dayanışmalarının (politik, maddi ya da askersel anlamda) ifade edenlere yüklemeye çalışanlar, uluslararası güvenlik sorununu başaşağı bir şekilde sunuyorlar. Dahası, böyle bir yaklaşım, halkların, kendi kaderlerini tayin hakkını yaşama geçirmesini engellemeye çalışan

emperyalizmin saldırılarını geri püskürtmek için dostlarını ve bağlaşıklarını yardıma çağırma hakkını reddediyor.

Portekiz komünistleri ve öteki emekçi halk, Küba, Nikaragua, El Salvador ve öteki Orta Amerika ve Karayip bölgesi ülkeleri ile güçlü bir dayanışma gösteriyorlar. Onlar bu dayanışmayı tekrar tekrar ve birçok yoldan kanıtladılar. Onların duyguları, özellikle Lizbon'da, Mayıs 1984'te Nikaragua üzerine ve Orta Amerika'da Barış için yapılan konferansa coşku içinde ev sahipliği yaptığı zaman kendisini gösterdi.

Faşist boyunduruktan kurtulduktan sonra, Portekiz, birçok kez, Güney Afrika halkı ile (1977), Arap ülkeleri ve Filistin'le (1979), «Cephne hattı» devletleri halkları ile (1983) ve Kıbrıs ile (1983) uluslararası dayanışma konferansları gibi başlıca uluslararası forumların yapıldığı yer olmuştur. Bu kez dayanışma gösterileri Nisan Devrimi'mizin 10. yıldönümüne rasladı. Devrimci kazanımların korunmasına ve güçlendirilmesine sarsılmaz bağlılığın bir kez daha gösterilmesi için düzenlenen yığın eylemlerinde, Portekiz'in demokratları ve tüm yurtsever, ilerici ve barışçı güçleri, aynı zamanda, şimdi ulusal bağımsızlık, toplumsal ilerleme ve barış için anti-emperyalist savaşımın ön sıralarında olan Küba, Nikaragua ve El Salvador halklarını desteklemede kararlı olduklarını dile getirdiler.

Uluslararası dayanışma ve barış savaşımı böylece Portekiz işçi sınıfının, tüm halkın ulusal çaptaki güçlü hareketinin bütünleyici unsurları haline geldiler. Başka bir deyişle, tüm ülkede yayılan sınıf çatışmasının gerçeklikleri, ulusal konuların çözümünün, uluslararası görevimizin yerine getirilmesine ayrılmaz bir biçimde bağlı olduğunu büyük bir netlikle gösteriyor. Portekiz emekçi halkı, kendi savaşımalarında öteki halkların devrimci deneyiminden ne kadar yararlandığını çok iyi biliyor (aynı şekilde tam tersinin olduğunu da düşünmek gerekir). Daha önceleri Portekiz'in sömürge boyunduruğu altında olan ülkelerle olan ilişkilerimiz buna bir örnektir.

Öte yandan, Portekiz'deki güncel durum, ülke geleceği için ciddi tehlikelerle doludur. Burada herşeyden önce birçok hükümet tarafından izlenen ve şu anda erkte bulunan hükümet tarafından vahimleştirilen iç politika söz konusudur. Bu, büyük sermayeye konumlarını yeniden kazandırmayı, Nisan Devrimi'nin kaldırdığı tekelleri ve latifundiayı yeniden yerleştirmeyi amaçlayan emperyalizme, öncelikle de ABD emperyalizmine teslimiyet, bir ulusal hıyanet politikasıdır.

Washington'un saldırgan militarist stratejisinin uysal bir aleti olan Soares hükümeti, ABD'nin antikomünist ve antisovyetik yıkıcı propaganda kampanyalarında aktiftir. ABD'nin sabotaj ve yenisömürgeci akınlarının, yalnızca Batı yarımküresinde değil, öteki bölgelerde de, bir aracı haline gelmiştir. Bu politikanın isyan ettirici örneklerini bulmak için çok geriye gitmeye gerek yok. UNİTA ve Renamo haydutlarına (*) gösterilen yardımı ve bunlara Portekiz'e sığınma hakkı tanınmasını, menfur Güney Afrika

apartayd rejminin başı Pierter Botha'ya Portekiz yetkililerinin gösterdikleri coşkulu karşılamayı ve Portekiz Başbakanı Soares'in faşist Güney Kore'yi ziyaretini hatırlamak yeterlidir.

Hükümetin, özel olarak Sosyalist Parti'nin Orta Amerika ve Karayipler konusunda izlediği politikaya gelince, (kimi gözboyamaya yönelik değişikliklere karşı) kuşkusuz Reagan yönetimine açık bağımlılık olarak nitelenebilir. Sosyalist Parti'nin Genel Sekreteri ve Sosyalist Enternasyonal'in Başkan yardımcısı olan Mario Soares, yalnızca Sosyalist Enternasyonal'in sağ kanadını temsil etmekle kalmıyor, aynı zamanda bu örgütte ABD emperyalizminin sözcüsü olarak davranıyor. Bu konum, Sosyalist Enternasyonal'in içinde gelişmekte olan çelişkilerin bu örgütün etkili çevrelerini ABD'nin Orta Amerika da içinde, tüm dünyadaki saldırgan politikalarını protesto etmeye zorladığı günümüzde Washington için özellikle değerlidir.

Mario Soares'in Reagan yanlısı politikasını sergileyen sayısız olgu vardır. İşte bunlardan birkaçı: Sosyalist Parti'nin Eden Pastora'yı (7) Portekiz'i ziyarete davet etmesi. Pastora eski bir dost olarak karşılandı ve halka «komünist güçler tarafından Nikaragua'ya dayatılan totaliter sapmaya karşı dövüşen bir Sandinist devrim kahramanı» olarak tanıtıldı. Soares'in Nisan 1983'teki Sosyalist Enternasyonal'in kongresinde yaptığı Küba'ya karşı, Orta Amerika'da ABD'nin müdahaleci politikasını onaylayan konuşması. ABD'nin Grenada'ya karşı giriştiği silahlı saldırı karşısında Portekiz hükümetinin gösterdiği ve Ronald Reagan'ın kamuoyu önünde ifade ettiği şükrana mazhar olan «anlayış». Lizbon'un, Nikaragua karasularının CIA ajanlarıncı mayınlanması karşısında gösterdiği sempati dolu sessizlik. Soares'in daveti üzerine Salvador'lu diktatör Duarte'nin Portekiz'i ziyareti. Sosyalist Parti Uluslararası İlişkiler Vakfı'nın 1984 yazında düzenlediği bir konferans. ARDE (8) karşı devrimcilerinin lideri Alfonso Robelo davet edilmişti ve AFL-CIO'nun (9) şefi ve kara ünlü Kissinger Komisyonu'nun (10) bir üyesi olan Lane Kirkland da konferansta

(6) UNITA-Angola'daki karşı devrimci bir grup; Renama bunun Mozambik'teki bir benzeri. İrkçi Güney Afrika her ikisini özgür Afrika ülkelerine karşı saldırılarında birer araç olarak kullanıyor. (Not Red.)

(7) Kurtuluş savaşının ilk aşamalarına katılan Eden Pastora, daha sonra karşı devrimcilerin safına geçti. Şu anda dışardan Nikaragua'nın halkçı hükümetine karşı savaş yürüten silahlı çetelerden birinin başıdır. (Not Red.)

(8) ARDE: Nikaragua halkına karşı Kosta Rika topraklarından saldırılar yönelten silahlı bir çete. (Not Red.)

(9) AFL-CIO (Amerikan Emek Kongresi-Sanayi Örgütleri Kongresi), ABD'nin başlıca sendika örgütü. Liderleri gerici, antikomünist görüşleri savunuyorlar. (Not Red.)

(10) ABD eski Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'in başkanlığını yaptığı ABD'nin Orta Amerika'daki politikasının sorunları ile ilgilenen ve hem Cumhuriyetçi ve hem de Demokrat Parti'den üyeleri içeren bir

konuştu. Bu «emeğin sözcüsü», kıtaya «Sovyet-Küba sızması» umacısını öne sürerek, Nikaragua'ya tehditler ve iftiralar yağdırdı. Soares'in kendisi de konferansta konuştu ve açıkça İMF'nin Latin Amerika'daki yağmacı politikasından yana çıktı. Konferans öylesine açık emperyalizm ve Amerikan yanlıydı ki, sosyal demokrat sağ kanatın kimi önde gelen üyeleri bile buna katılmayı uygun bulmadılar, katılanların çoğu da, açıkça yalıtılmış bir konuma düşen Soares'i desteklemediler.

Bütün bunları gördükten sonra, kimse Soares'in son Washington ziyaretinde Reagan'ın son derece yüklü övgüler sarfetmesine şaşırılmaz. ABD Başkanı, Portekiz hükümetinin başkanını kendi «özel dostum» ve «beğendiğim türden sosyalist» diye niteledi.

Tüm demokrasi ve barış güçleriyle birlikte, PKP, bu politikayı, bağımsızlığımızı dinamitleyen, ulusal onurumuzu pazarlığa çıkaran ve Portekiz'i, barış, özgürlük ve ulusal bağımsızlığa karşı çıkan ABD emperyalizmine ve öteki NATO ülkelerinin daha saldırgan çevrelerine bağlayan bir hat olarak sergiliyor ve reddediyor. Portekiz emekçi halkının saldırgan militarizme karşı savaşımı ve uluslararası dayanışması, mevcut hükümetin halk düşmanı, ulusal çıkarlara aykırı politikasını sergilemek ve ulusun yaşamında, bir barış ve tüm uluslarla dostluk politikasının bir zorunluluk olacağı demokratik bir dönüşe ulaşmak için gösterdiği eylemde ifadesini buluyor.

Savaşı engelmeye yönelik, nükleer yokolma tehdidine karşı savaşım dünya çapında bir halk hareketi yarattı. Emperyalizmin ve gericiliğin Afganistan'daki olaylardan (ve, bir başka düzeyde, sosyalist Polonya'daki bunalımdan) barış davasına zarar vermek için sonuna kadar yararlandığı çaktır. Onların amaçları, savaş karşıtı güçleri zayıflatmak ve parçalamak, silahlanma yarışını, Avrupa'ya yeni ABD nükleer roketlerinin konumlandırılmasını ve öteki devletlerin içişlerine karışma politikalarını haklı göstermektir. Bu amaca yönelik olarak açılan kampanyalar – bunlara kararlılıkla karşı koymak bir zorunluluktu, hâlâ da öyledir – barış hareketinin ilerlemesini engelledi ve bunun içinde varolan antiemperyalist duyguların yükselişinin önüne geçti. Ama, bir Portekiz deşiyinde olduğu gibi «gerçek, aynı zeytinyağı gibi her zaman su yüzüne çıkar». Lübnan'daki ABD destekli siyonist işgalciler, Grenada'nın işgali, Reagan yönetiminin Nikaragua ve komşularına karşı uyguladığı devlet terörizmi politikası, milyonlarca duyarlı ama kimi zaman şaşırılan insana, saldırı tehditinin Sovyetler Birliği ve Varşova Antlaşması Örgütü'nden değil, ABD ve NATO'dan, «uluslararası komünizm»den değil, emperyalizmden geldiğini gösterdi.

Dünyadaki yaklaşık stratejik-askersel dengeyi kendi lehlerine değiş-

komisyon. Reagan yönetimi, bu komisyonun 1984 raporundaki tavsiyeleri alt bölgenin içişlerine daha çok karışma planlarını oluşturmada bir temel olarak aldı. (Not Red.)

tirme girişimleri, ABD gerici çevrelerinin bir numaralı amaçlarıdır. Burada, sorun basit bir aritmetik hesap sorunu değildir. Hokkabaz teknokratların «araştırma»larıyla bizi inandırmak istediklerinin tersine, herşeyden önce politik bir sorun, aynı zamanda ulusal kurtuluş hareketinin görevleri ile doğrudan bağlı olan, günümüz dünyasının merkez bir konusudur.

Barışı savunma eylemlerini sürekli olarak emperyalizmin kendi doğasında bulunan silahlanma yarışının ve savaş tehditinin nedenlerinin yok edilmesi istemleriyle birleştiriyoruz. Savaşa karşı eylemlere, tekelci sermayenin yağmacı ve saldırgan doğasının özgün ve en kaba biçimlerini sergilemek, bunlara karşı kesin savaşım vermek eşlik etmektedir.

Bugün, ABD'nin Orta Amerika'nın içişlerine sistematik olarak ve artan ölçüde karışması ve Nikaragua üzerine gölgesi düşen tehdit karşısında bu bölgedeki emperyalist politikaya karşı savaşım ve bölge halkları ile güçlü bir dayanışma savaşkan uyanıklığımızın birincil bir unsuru, dünya çapındaki barış hareketinin bütünleyici bir parçası olarak beliriyor. Gerçekten de başka türlü olamaz.

Latin Amerika kıtası demokrasi ve antiemperyalizme köklü bir dönüşün içinden geçiyor. Bu aşamanın en acil görevlerinden biri, emperyalist saldırının doğasını, inandırıcı biçimde, delillerle ortaya koymak, bunun ABD emperyalizminin dünya çapındaki stratejisindeki rolünü göstermek ve Küba, Nikaragua, El Salvador ve öteki Orta Amerika ve Karayip ülkeleri halklarının savaşımı ile savaş karşıtı hareketi birbirine bağlayan derin, karşılıklı ilişkiyi aydınlatmaktır. Bu yolda, barış, bağımsızlık ve sosyal-ekonomik ilerleme için antiemperyalist savaşımın ön sıralarındaki demokratik ve yurtsever güçlerle uluslararası dayanışmanın kilit anlamını gösterebiliriz.

Aslında Reagan ve yönetiminin üyeleri, iktidarda oldukça, Nikaragua'daki devrimci hükümetin kazanımlarını yoketmeye, Salvador'lu yurtseverlerin savaşımını bastırmaya ve tüm altbölgede ilerici hareketleri ezmeye yönelik uzun erimli ve geniş çaplı operasyonlarını sürdüreceklerini açık açık söylüyorlar.

En azgın ve en ilkel antikomünizm ve antisovyetizm, Reagan yönetiminin saldırgan, militarist politikasının organik bir unsurudur. Gerçekte, Nikaragua'da olup bitenler, Angola'da, Afganistan'da, Kamboçya'da ve birçok öteki ülkede olup bitenler gibi, halkların kendi yazgılarını belirleme hakkını gerçekleştirme savaşımıdır.

Washington'un, Nikaragua'nın «yeni bir Küba'ya dönüşmesi» konusunda duyduğu «korku» da ikiyüzlüdür. ABD gericilerini gerçekte çılgına döndüren, bu yeni devletin yüzyıllık baskı boyunduruğunu söküp atan yeni bir Nikaragua'nın yolundan gitmek istemesi, deneyiminin burjuva iletişim araçlarının kibirle «ABD'nin arka bahçesi» olarak adlandırdıkları bir bölgede emperyalist prangaları kırmanın olanaklı olduğunu göster-

mesidir. Ve böylece bu küçük ülke, bölgenin, tüm Latin Amerika kıtasının emekçi yığınlarının bilincine, ulusal ve sosyal kurtuluş için kendi savaşlarının zaferine inanç aşıyor. Emperyalizm, çılgınca bu süreçlere karşı durmaya, tüm dünyada, ulusların özgürlüğe doğru kararlı yürüyüşünü geri çevirmeye çalışıyor.

ABD gericilerinin Sandino'nun ülkesinde ve tüm Orta Amerika'daki çatışmalarının sonuçları, büyük uluslararası anlam taşıyor. ABD emperyalizminin saldırgan planlarının çöküşü, yalnızca bu bölgenin halkları açısından önemli değildir, bu aynı zamanda tüm insanlık için, barış davası için zorunludur. Tersine, militarist planların uygulanması durumunda, silahlı bir çatışma alevlenebilir. Bu nedenle de günümüzde, Orta Amerika ve Karayipler ile uluslararası dayanışma demokratik, ilerici güçlerin önemli bir görevidir.

Demokrasi ve devrimci süreç

Oriel Viciani

Şili Komünist Partisi'nin BSS Yazı Kurulu'ndaki temsilcisi

Bugün Şili'de süregiden politik ve ideolojik tartışmanın odak noktasını demokrasi sorunu oluşturuyor. Bu zulüm düzeninden kurtulduktan sonra ulusun geleceğinin ne olacağı konusundaki bu önemli tartışmaya bütün muhalefet güçleri katılıyor.

Komünistler, diyor Şili Komünist Partisi Genel Sekreteri Luis Corvalan, «sorunu, ne faşizmin yerini sosyalist bir devletin alacağı ne de tipik bir burjuva sisteminin kurulacağı şeklinde görmüyorlar. Başka bir deyişle, ya faşizm ya da sosyalizm; ya faşizm ya da burjuva demokrasisi diye bir ikilem ileri sürmüyoruz. İçinde bulunduğumuz durum, toplumsal ilerlemenin nesnel zorunluluklarından doğan değişiklikleri kolaylaştırıcı ve bunları yapmaya teşvik edici yeni bir demokratik, halktan yana ve ulusal bir rejim gerektiriyor.» (1)

Hristiyan Demokrat Parti Başkanı ve 1960'ların sonunda Şili Dışişleri Bakanı olan, ikinci dönemde Demokratik Birlik koalisyonunun sağ kanat muhalefet merkezine başkan seçilen Gabriel Valdes, şöyle diyor: «Doğaldır ki, Anayasa modern demokrasinin yapısının temelini oluşturacak ilkeleri, yani demokratik, yasal bir çoğunluk hükümeti, sürekli gelişme, kararların alınmasına halkın katılması, sosyal, politik ve ideolojik çoğulculuk ve herşeyden önce insan haklarının tanınması ilkelerini güvence altına almak zorundadır.» (2) Öteki çevrelerin temsilcileri de «arı» bir demokrasiden, doğrudan ve temsili demokrasinin yeni bir ortak yaşamından vb. söz ediyorlar. Bu tartışmalar diktatörlüğe karşı verilen bugünkü savaşımında büyük önem taşıyor.

Halkın demokrasinin yeniden kurulması istemi ile köşeye sıkışan faşist rejim merkez sağ güçleri antikomünizm tuzağına düşürerek muhalefeti bölmeye çalışıyor. Bu sonuca ulaşmak için, sürekli ortaya attığı komünizm ile demokrasi arasında. Marksist-Leninist «totaliter rejim» ile demokratik özgürlükler arasında çelişkilerin «uzlaşmaz» olduğu yalanını tekrar tekrar kullanıyor. Partimiz, Pinochet'in yaydığı bu yalan tuzağının tüm merkez sağ muhalefeti aldatmak için olduğunu kamuoyuna açıkladı. Yine de gelişmenin olumlu özü, diktatörlüğe karşı olan güçler arasındaki politik uyumun elde ettiği başarı ciddi tehlikeleri içinde taşıyor. Komünistlerin birlik için hiçbir ayırım gözetmeden yaptığı açık çağrı, durumun gerek-

(1) Luis Corvalan, Tres periodos en nuestra Linea revolucionaria, Dresden, 1982, s. 212.

(2) Chile-Amerika, № 86-87, 1983, s. 67.

tirdiği düzeyde yanıt bulmadı. Böyle bir birliği reddedenler, sözde komünistlerin bu konularda kararsız olduklarını ve bunun da sorunu çıkmaza soktuğunu iddia ediyorlar. Ancak gerçekler ortadadır: Bir yanda Şili Komünist Partisi'nin demokratik hakların genişletilmesi için 60 yıldan fazla süren savaşımları, öte yanda faşizmin yıkılmasından sonraki dönem için onların önerilerinin demokratik tartışmasına tutarlı yaklaşım, kimin kararlı, ardıcıl olduğunu ortaya koyuyor. Birliğin düşmanları komünistlere karşı uydurma suçlamalarda bulunarak, yarın belirsiz, bulanık bir anda, halkın erkine son vermeye kalkışabilirler, diyorlar.

Bu türden öngörüler yine, sözde bizim teorimizin, ilkesel konumlarımızın ve bir bütün olarak Marksizm-Leninizm'in kaçılmaz olarak demokrasiye tamamen yabancı olduğu yolundaki asılsız iddialarla besleniyor. Yine de bu sözümona «teori»nin taraftarları komünistlerin, şimdi demokrasi için savaşımlar verdiklerini belirtmek zorunda kalıyorlar, ancak yarın demokratik ilkelere gerçekten bağlı kalacaklarından kuşku duyduklarını söylüyorlar. Komünistleri, demokrasiyi stratejik bir amaç olmaktan çok, sırf taktik çıkar sağlama aracı olarak görmekle suçluyorlar. Lenin'in demokrasi konusunda söyledikleri bunların saldırılarının değişmeyen konusu olarak kalıyor. Bu eleştiriciler ve Lenin'in yapıtlarını (ya da bunlardan belirli parçaları) yüzeysel okuyan «sol» liderler de içinde, birdenbire Marksizm-Leninizm'de demokrasi ile sosyalizmin «bağdaşmaz» şeyler haline getiren bir «doğmatik bir öz» keşfediyorlar. Ve şu sonucu çıkarıyorlar: Komünistler demokrasiye yalnızca güç toplamak için gerek duyarlar.

Biz bu iddiaların temelinde sınıfsal çıkarların yattığını biliyoruz.

Manichaeims⁽³⁾ konumlarından çıkarak bizi eleştirenler ise kendi sınıfının çıkarlarını proletaryanın çıkarlarının karşısına koyuyorlar. Öte yandan onların öne sürdüğü argümanlar çok sayıda basmakalıp, şabloncu ve önyargılı dogmalar taşımaktadır. Bunlar gericilik tarafından Şili halkını antikomünizmle zehirlemek için düzenlenen azgın, küstah kampanyalarda çeşitli biçimlerde kullanılıyor. Bunlara bizim teorik ilke ve görüşlerimizi kasıtlı ya da kasıtlı olmayan çarpıtma, vulgarize etme ya da bunları gerçekten bilmeme de eklenmektedir. Bunlar komünistleri, onların inançlarını ve ilkelerini sarıp bağlamaya çalıştıkları şüphelilik, güvensizlik ve düşmanlık ağının iplikleri oluyorlar.

Tüm bunlar bizi halk egemenliğinden ne anladığımızı ısrarla ve sistemleştirilmiş biçimde ortaya koyma, komünistlerin tüm savaşımının, tüm önerilerimizin içeriğinin stratejik planda ele alınan bir demokrasinin, yalnız «bugün» için değil, «yarın» için de geçerli demokrasinin ilkelerine dayandığını gösterme göreviyle karşı karşıya getiriyor. Dahası biz, Şili'nin özelliklerinin, özgün ulusal gerçeklerinin (yalnızca bunları yorumla-

(3) Dünyada olup biten herşeyi iyilerle kötüler arasındaki kavgaya bağlayan dini-felsefi bir görüş. (Not Red.)

mak için değil, aynı zamanda ve herşeyden önce bunlara yeniden şekil vermek için) doktrinden uzak biçimde ele alınması için savaşım veriyoruz. Bizim Marksist-Leninist dünya görüşümüzün tutarlı ve yaratıcı kullanılması bu etmenlerin anlaşılmasını sağlayacaktır.

MARKSIST-LENİNİST DEMOKRASİ KAVRAMI

Bu kavram iki temel ilkeye dayanmaktadır: Birincisi, biz demokrasi sorununun her durumda sınıfsal bir içeriğe, özel tarihsel bir niteliğe sahip olduğuna inanıyoruz. İkincisi, Lenin'in açıkça belirttiği gibi «Demokrasi olmadan proletaryanın muzaffer olamayacağı»na inanıyoruz. ⁽⁴⁾ Sorunun böyle ele alınması, baskının her türlüüne son verme, bütününü ve kesinlikle sömürüden kurtulmuş bir toplum, yani komünist toplum kurma tarihsel misyonunu yerine getiren işçi sınıfı tarafından hazırlanan sosyal devrimin utkusundan önce, *devrim sırasında ve devrimden sonra* da geçerlidir. Bizim stratejik (yalnızca taktik değil) demokrasi anlayışımızın ve devletin ortadan kalkmasına dek bunu geliştirmeye ilgili görevimizin temeli işte bunlara dayanıyor.

Bu iki ilke bir bütündür ve Marksizm'i tahrif edenlerin yaptığı gibi, sübjektivizm açısından bakarak ele alınamaz. Marksizm'i tahrif edenler bu konseptin halkın bağımsızlığını kısıtlama ya da vazgeçme anlamına geldiğini öne sürüyorlar. Bu tür iddialarda bulunanlar gerçekte yığın hareketini sınıf savaşımının ve sınıfların üstünde gören entellektüel kendinden hoşnutluğa gıda sağlıyorlar. Bu birinci nokta. İkincisi, proletaryanın çıkarlarının gerçek içeriğinin çarpıtılmasına yardımcı oluyorlar. Yukarda komünistlerin demokratik inançları konusunda önyargılı olduğunu söylediğimiz Manichaeism'in yandaşları böyle hareket ediyorlar. Hiç bir sınıf toplumsal ilerleme ile işçi sınıfı kadar ilgili değildir. Bu nedenle hiç bir sınıf demokrasi konusunda böyle kapsamlı ve gelişmiş görüşlere sahip değildir. Çünkü proletarya *tüm* toplum kurtulmadan kendisinin de kurtulamayacağını bilen tek sınıftır. Demek ki, proletarya açısından demokrasinin sınıfsal özü, «demokrasiyi *sonuna kadar* geliştirmek ⁽⁵⁾, yani her tür baskı ve ezginin kökünü kazımak için savaşımda ifadesini bulmaktadır. Kimileri işte bundan korkuyorlar.

Marksizm için demokrasi, *her zaman* bir yönetim şeklinde cisimlendirilen bir toplumsal yaşam normudur. Demokrasi kavramını, Lenin, basit bir şekilde «çoğunluğun egemenliği» olarak tanımlıyor. Ancak, o, bu çoğunluğun, gerçekten yönetme ve kararlar alma olanağına gecikmeden kavuşması gerektiğini de belirtiyor. Demek ki, bir yandan «Öyle bir sağlam devlet düzeni, öyle bir devlet yönetimi kurulmalıdır ki, bu işleri çoğunluk temeline dayanarak çözmeye olanağı yaratsın ve bu olanağın

⁽⁴⁾ V. I. Lenin, *Tüm Yapıtlar*, c. 27, s. 62.

⁽⁵⁾ Agy, c. 33, s. 79.

⁽⁶⁾ Agy, c. 22, s. 51.

gerçekleştirilmesini güvence altına alsın». (7) Öte yandan Lenin «... bu çoğunluğun sınıfsal bileşimi ve bu çoğunluğun içinde (ve dışında) şu ya da bu sınıfların karşılıklı ilişkisi elbirliğiyle ve etkin bir şekilde devlet arabasını sürbilmelidir» (8) diye vurguluyor.

«Eğer bir devlette politik erk» diye yazıyor Lenin, «Çoğunluğun çıkarları ile bir olan çıkarlara sahip bir sınıfın elinde ise, devleti gerçekten çoğunluğun iradesine göre yönetmek olanaklıdır. Ama eğer politik erk, çıkarları çoğunluğun çıkarlarından ayrılan bir sınıfın elinde ise, o zamon bu çoğunluğa dayalı her tür yönetim şekli kaçınılmaz olarak çoğunluğa aldatan ya da baskı altında tutan bir yönetime dönüşür.» (9)

Önemli bir noktayı daha belirtelim. Lenin, tüm halkın, başka bir deyişle çoğunluğun ve azınlığın katılacağı, genel, eşit ve doğrudan oy kullanma hakkının demokrasiye uygun biricik seçim sistemi olduğunu önemle vurguluyor. Yine aynı temelde, Lenin, devlet eliyle yönetim kademelerine atama yoluyla kişilerin yerleştirilmesinden değil, bu ya da şu şekilde onların seçilmesinden yana idi, Leninizm genel seçimlerin halkın devlet organlarında temsil edilmesi için de gerekli olduğunu belirtiyor.

Marksist için birbirini karşılıklı etkileyen ve etkilemesi gereken doğrudan ve temsili demokrasinin her türünde halkın yönetime katılması temeldir. Dahası, Paris Komünü'nün deneyiminden yararlanarak Marksizm, kendi demokrasi anlayışı kapsamına, yetki verilen kişilerin görevine son verilebilir diyen, ilkeyi de aldı. Bu ilkeye göre, temsili bir organa seçilen bir milletvekilinin çalışmasını onaylama ya da onaylamama, onun görev süresinin bitiminde yeniden seçilmesi ya da seçilmemesinden ibaret değildir. Eğer seçmenlerin büyük çoğunluğu bu görev süresinin sona erdirilmesinden yana ise, esas görev süresinin bitmesi beklenmeden milletvekilinin bu yetkileri elinden alınabilir. Bundan başka seçmenlerin bu hakkını düzenleyen normlar, tüm demokratik sistemin etkinliğini güvenceleyen yasalarla kurumlaştırılmalıdır.

Böylece yurttaşlar, toplumsal işlerin idaresinde doğrudan ve gerçek bir kontrol kurarak etkin bir sisteme sahip olurlar, bu, parlamentonun tekelinden çıkar. Öte yandan bu aynı zamanda parlamentonun yönetim üzerinde kontrolüne de engel olmaz, böyle bir kontrol onun işlevlerinden biri olmayı sürdürür. Başka bir deyişle Marksist-Leninist teori, yönetim şekillerinde genel seçimlerin uygulanmasını ve yukarda belirtilen üç alanda, seçim, katılım, kontrol alanlarında tam bir demokrasi öngörür. Bunun ardından halkın isteğinin özgür ve bağımsız beyanı, genel eşit ve doğrudan oy kullanma hakkının gizli oylama ve özenle düzenlenmiş listelere göre olması gerekir. Seçmenlerin önceden kimi ve ne için seçtiklerini bilmeleri gerekir.

(7) Agy, c. 34, s. 38.

(8) Agy, c. 34, s. 38.

(9) Agy, c. 34, s. 38.

Toplu olarak gözden geçirdiğimiz sorunlar Marksist-Leninist politik demokrasinin gelişmesi anlayışının temellerinin gerçekte ne olduğunu anlamamıza yardım ediyor. Bu arada sözkonusu olan hükümet aygıtının halk yığınlarıyla yakınlaşmasıdır. Bunun sonucunda devlet aygıtının, toplumdan kopuk, toplumun üstünde yer alan bir devlet aygıtının tüm halkın denetiminden kaçma ve halkı, çıkarları çoğunluğun çıkarlarıyla aynı olmayan azınlığa (ya da azınlığın sınıf ve katmanlarına) bağımlı kılma olanağı ortadan kalkacaktır, onun bir ur olma niteliği yok olacaktır. Biz toplumsal özgürlüklerin insan hakları ve sosyal güvencelerin ve bunların tek tek herkes için tanınmasının (sık sık ilan edilen, ama çok seyrek uygulanan bu hakların) gerçekleşmesinin, yalnız istemlerde bulunma ve eleştirmenin sadece bir hak olarak kalmasına son verilmesinin ancak yukarda belirttiğimiz önemli ilkeler temelinde kurulacak bir sistemde olacağına inanıyoruz. Ve böyle bir demokrasiyi, kanımızca, halk kendi kazanmalı, onu düşmanın saldırılarına karşı eldeki tüm araçlarla, sebatla korumalı ve savunmalıdır.

Bu sonuncusunun Şili için özel bir anlamı vardır, çünkü bildiğimiz gibi ülkemizde yenilenmiş, halkçı ve ulusal demokratik rejim «normal» bir evrim yoluyla burjuva demokrasisinin bağrından çıkarak, gelişmeyecek. Finans kapitalin en gerici çevrelerinin terörist diktatörlüğü olan faşizmin yenilmesinden sonra, baskı rejiminin kalıntıları üzerinde kurulacak.

DEMOKRASI VE DEVRİM ÜZERİNE LENİN'İN GÖRÜŞLERİ

Politik demokrasi hakkındaki görüşümüzün özünü daha anlaşılır kılmak için bazı temel konuları kısaca irdelemeye çalıştık. Politik demokrasi üzerine doğru bir görüş elde etmek için, incelediğimiz sorunların tümünün birlikte ele alınması gerekir. Konuya tek taraflı yaklaşma, bunu küçümseme ya da konunun bileşen yanlarından birinin yapay olarak mutlaklaştırılması, bu sorunun kendi iç diyalektiğinin anlaşılmasını engellemektedir. Yine aynı şekilde bu sorunu, tüm belirleyici bağları ve kategoriler toplamının bütününe görebilmek için Marksist-Leninist dünya görüşü ile organik, uyumlu iç bağlantısı ile dikkate almak gerekir. Çünkü demokrasi ve devlet; politik sistem ve politik güç; demokrasi, sınıflar, iktidar, hegemonya ve sınıf savaşımları; demokrasi, çoğunluk ve azınlık; demokrasi ve devrim; demokrasi ve ekonomik temel; tekelsiz olmayan kapitalizm koşullarında demokrasi ve emperyalizm; burjuva demokrasisi ve proletarya demokrasisi; demokrasi ve sosyalizm; devlet gücünün bir biçimi olarak demokrasinin yokedilmesi vb. sözkonusudur. Açık ki, politik demokrasinin gelişmesi ile ekonominin demokratikleştirilmesi gereksinimi arasında da bir bağ vardır.

Yukarda söylediklerimiz, komünistlerin politik demokrasiye nihilist yaklaşıklarını söylemenin ne kadar yanlış olduğunu açıklıyor. «Gerçek ya-

şamda demokrasi asla ayrı bir şey olarak ele alınamaz, o, diğer şeylerle birlikte ele alınmalıdır. Demokrasi ekonomik yaşama etkide bulunuyor, onda değişimler yapmaya teşvik ediyor. Vê kendisi de ekonomik gelişmelerden etkileniyor vb. Bu canlı tarihin diyalektiğidir.» ⁽¹⁰⁾

Biz ancak «canlı tarihin diyalektiği» çerçevesinde proletaryanın demokrasiyi en yüksek derecede geliştirebileceğini anlayabiliriz. Lenin şöyle diyordu: «Bu, sosyal devrim savaşımının ayrılmaz görevlerinden biridir». ⁽¹¹⁾ İşçi sınıfını devrim yapmaya iten aynı nedenler, onun demokrasinin daha da geliştirilmesi için savaşmasını zorunlu kılıyor. Bu, proletaryanın objektif çıkarları gereğidir. Bu nedenle, hiç kimse, tarihsel dönemlerde, demokrasi savaşımının stratejik karakterini proletaryanın kendisi kadar anlayamaz.

Bununla birlikte, işçi sınıfı, sosyalist devrimi daha ileri bir düzene geçiş için demokratik bir olgu olarak kabul eder. Tarihteki ilk devrimin itici gücü olan proletarya, nüfusun çoğunluğunu oluşturan ve ezilen, sömürülen diğer sınıf ve sosyal tabakaların çıkarlarını da gözetir ve yalnız toplumsal bir sistemi yıkmakla kalmaz (burjuvazinin burjuva devrimiyle feodalizmi yıkmaya gibi) aynı zamanda gerçek anlamda yeni bir toplum kurar. Sosyalist devrim kapitalizmi geliştiren önceki burjuva devrimlerinden çok daha demokratiktir ve işçi sınıfının çıkarları çoğunluğun çıkarlarına uygun olduğu için de çok daha mükemmeldir.

Marksist-Leninistler, «finans kapitalin ve genellikle sermayenin, politik demokrasi alanındaki herhangi bir reformla yokedilemez» ⁽¹²⁾ olduğunun bilincindedirler. Bununla birlikte, biz şunu da biliyoruz ki, «kapitalizm yığınlarda demokratik istekler uyandırır, demokratik kurumlar yaratır, emperyalizmin demokrasiyi inkarı ile yığınların demokrasi için gösterdikleri çabalar arasındaki antagonizmi keskinleştirir» ⁽¹³⁾. Bu nedenle, «kapitalizm ve emperyalizmin en 'ideal' demokratik dönüşümlerle bile yıkılmaz olduğunu, onun, ancak ekonomik devrimle yıkılabilir» ⁽¹⁴⁾, olduğunu bilmemize karşın, biz, proletaryanın ve tüm halkın kapitalizm koşullarında da kendi demokratik istemleri için daha büyük bir enerji ile savaşılabilmeleri için demokrasinin olanaklı ve gerekli olduğunu düşünüyoruz. Bu yalnızca taktik bir şey mi? Biz bunu yalnızca güç kazanmak için mi yapıyoruz? Elbette bunun için yapmıyoruz. Çünkü Lenin'in vurguladığı gibi «demokrasi savaşımının okulundan geçmemiş bir proletarya ekonomik devrimi başaramaz». ⁽¹⁵⁾ Lenin bir yanda işçi sınıfının sosyal bilinç kazanmasının bir ürünü olan demokrasi ve öte yanda bununla sosyalist

⁽¹⁰⁾ Agy, c. 33, s. 79.

⁽¹¹⁾ Agy, c. 33, s. 79.

⁽¹²⁾ Agy, c. 27, s. 254.

⁽¹³⁾ Agy, c. 30, s. 71.

⁽¹⁴⁾ Agy, c. 30, s. 71.

⁽¹⁵⁾ Agy, c. 30, s. 71.

devrim arasında kopmaz bir bağ olduğunu söylerken şunları da ekliyordu: «Kapitalizm, bankalara el konulmadan, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyet kaldırılmadan yenilgiye uğratılamaz. Bununla birlikte, bu devrimci önlemler burjuvazi tarafından el konulan üretim araçlarının demokratik bir şekilde yönetilmesi amacıyla tüm halkın örgütlenmesi olmadan, hükümetle ilgili sorunlarda onların katılımını sağlayan, güçlerini birleştirdikleri demokratik örgütleri de içinde, emekçi halkın, proleterlerin, yarı proleterlerin ve yoksul köylülerin gönüllü katılımı olmadan gerçekleşemez» (16). Gerçekten «utkan sosyalizm gerçek bir demokrasi kurmak zorundadır» (17) diye yazıyordu Lenin.

Benim alıntılarla kendimi coşkuya kaptırdığım serzenişinde bulunulabilir. Ama eminim ki, Lenin'in görüşlerini çarpıtanları, basite indirgeyenleri ve yanlış kullananları Lenin'den daha iyi biçimde hiç kimse ortaya çıkaramaz.

Kuşkusuz biz, kapitalizm koşullarında güç toplamak için diğer şeylerin yanı sıra demokrasi de istiyoruz. Bir parti bunu nasıl istemez? Ama bu gerçeğin yalnızca bir yanı, sorunun taktik yanı. Sosyalizm için, başka bir deyişle, tüm toplumun en demokratik bir biçimde örgütlenmesi için savaşmamız ise stratejik yanı. Sosyalizm ancak tüm halkın katılımı ile kurulabilir ve yeni toplumsal sistem, Şili'de olduğu gibi, eğer yığınlar demokrasi, daha yüksek demokratik toplumsal bilinç için ve ayrıca derin kök salmış ve en demokratik tarzda örgütlenme ve yönetme alışkanlığı kazanmak için sağlam savaşım geleneği kazanamazlarsa gelişemez (veya çok büyük engellerle karşılaşır).

Bizce, sosyalist devrim gerçekleştiğinde kazanılmış olan demokratik istemler, kapitalizm koşullarında da kazanılabilir. Bu durumda sosyalizmin kurulmasına, halkın birçok sorununun çözüldüğü koşullarda başlanmış olacaktır. Ne yazık ki, tarihsel gelişme en çok arzu edilen yolu izlemez. Bu nedenle, sosyalizm, kapitalizmin hep sözünü ettiği, ama hiçbir zaman gerçekleştirmeyi başaramadığı birçok demokratik görevin yerine getirilmesi için çaba göstermek zorundadır. Sosyalizmin kesin etkusu istikrarlı bir demokrasi olmadan düşünülemez. Bundan dolayı belli tarihsel koşullarda, devrim, sosyalist olmayan, fakat kapitalizmin demokrasiye getirdiği sınırlamaların kaldırılmasını sağlayacak koşulların yaratılmasına yol açacak aşamalardan geçmek zorundadır. Başka bir deyişle, halk yığınları devrim sürecince sosyalizmin değil, kapitalizmin ortaya çıkardığı antidemokratik engelleri ortadan kaldırmaktadır. Açıktır ki, devrim kapitalizm verdiği sözleri yerine getirinceye kadar bekleyemez.

Demokrasi savaşımına böylesine stratejik bir yaklaşım üzerine Şilili komünistler şunu söylüyorlar: «Sosyalizm ve komünizm ülküsüne bağlı

(16) Agy, c. 30, s. 71.

(17) Agy, c. 27, s. 252.

olan bizlerin amacı, önce emekçiler için, daha sonra da tüm toplum için demokrasiyi genişletmektir.» ⁽¹⁸⁾

ŞİLİLİ KOMÜNİSTLERİN ÖNERİLERİ

Yukarıda söylediklerimizi özetlersek açıkça anlaşılıyor ki, komünistlerin, örneğin, Şili Hristiyan Demokratları'nın lideri Gabriel Valdes'in savunduğu «modern demokrasiye», yine onun «temel yapılar» diye adlandırdığı anayasal kurumlaşmalara hiç bir itirazlan yoktur. Dahası, biz yine onun dile getirdiği «güçsüzün çıkarına hareket edecek ve kolektif çabaları seferber edecek güçlü ve dinamik bir devlet» ⁽¹⁹⁾ gereksinimine de katılıyoruz.

Şili'deki Hristiyan Demokrat Parti'nin başka bir lideri Belisario Velasco ise şunları söylüyor: «Politikalarda iktidar, halkın özgür ve bağımsız iradesinden doğan bir güçtür ve bu iktidar ülke ölçüsünde yaşama geçmeleridir ... amaçları doğrultusunda ilerleyen belli bir toplum gereksinim duyduğu düzeni kendisi kurmuştur. Özgür irade, seçmenlerin kime ne için oy verdiğini bildiği koşullarda yapılan gizli oylamada ifadesini bulmalıdır. Demokratik ülkelerde, halkın ve önderlerinin eylemleri sonucu onların seçtiklerinden oluşan iktidar, vatandaşların onayladıkları veya onaylamadıkları bir şeydir. Onlar kararlarını oylarıyla belirler ve seçmenlerin listesi de önceden çok dikkatli bir şekilde belirlenmelidir. Bizim ülkemizde General Pinochet'in verdiği başlıca sözler, yani hükümetin yasal bir hükümet, halkın hükümeti olacağı yolundaki sözler gerçekleşmemiştir.» ⁽²⁰⁾

Biz bu tür açıklamaları sevinçle karşılıyoruz. Dileğimiz bu söylenenlerin sözde kalmayıp ikincimsiz hayata geçirilmesidir. Şili gerçeğini bilen biri için açıktır ki, bu, işçi sınıfının, sol güçlerin ve komünistlerin katılımı olmaksızın gerçekleşemez.

Ama burada açıklığa kavuşturulması gereken konular var. Kuşkusuz bazı şeyler eksik dile getiriliyor. Bu eksikler komünistlerin öne koyduğu demokratik hedeflerdeki önerilerle tamamlanmaktadır. Bunların hepsi kalıcı bir demokrasinin kurulması sürecinde dikkate alınacaktır. Biz inanıyoruz ki, her durumda, bazı hükümet organlarının halka daha yakın bir duruma getirilmesi sürecinin başlatılmasında ortak noktalar bulmak için yeterli bir temel vardır. Açık ki, bu istem, ancak, önyargılardan oluşan ve komünistleri dışarıda bırakmayı amaçlayan politikadan vazgeçilirse ve – faşizm ve iç ve dış emperyalist gericiler gibi – demokrasinin yeminli düşmanlarına karşı direnmeye hazır olunduğu kararlılıkla dile getirildiği (komünistlerin yaptığı gibi) zaman gerçekleşebilir.

⁽¹⁸⁾ Luis Corvalan Respuesta a la campana anticomunista de Pinochet. Revista Internacional, 1984, № 1.

⁽¹⁹⁾ Şili-Amerika, № 86–87, 1983, s. 65.

⁽²⁰⁾ «Análisis», № 68, 1983, s. 33.

Kuşkusuz ki, diktatörlük karşıtı çeşitli güçlerin ülkemizin geleceği üzerine ileri sürdükleri görüşler aynı değildir. Bununla birlikte, Şili Komünist Partisi'nin önerileri, halkın kendisinin kendi iradesini özgürce dile getireceği ve ileride ülkenin izleyeceği yolu belirleyeceği bir temel yaratmaktadır. Dahası, toplumsal ilerleme, bu sürecin öncüsü durumunda olanları daha da yektinleştirecek, olgunlaştıracaktır. Sonuç olarak, daha da yakınlaşma için yarın bugün olduğundan daha da çok olanaklar olacaktır. Her durumda komünistler bunun gerçekleşmesi için severek çaba göstereceklerdir.

Şili halkının demokratik istemleri yığınların savaşımını güçlendirmek ve halkın birliğini daha da genişletmek için bunu zorunlu kılıyor. Geçen yıl Şili Komünist Partisi demokratik hakların – politik, ekonomik, sosyal – geri verilmesini ve ileride kurulacak devlet düzeni, adalet mekanizması ile ilgili yasaların anayasanın demokratik hakları içermesi gerektiğini vurgulayan teorik bir seminer düzenledi. Burada üzerinde önemle durulması gereken önemli nokta halkın egemenliği sorunudur, yani devlet sistemi ile ilgili her konuda yalnızca halk karar verebilmelidir, ülkenin yönetimi onda olmalı ve bütün iktidar organları ona bağlı olmalıdır. Toplumun yönetimi ile ilgili sorunlar onun kontrolü altında çözülmeli, politik partiler legal olmalı ve söz, haberleşme, toplantı ve örgütlenme özgürlüğü sağlanmalıdır.

Bizim temel istemimiz, emekçi halkın haklarının tanınması, gözetilmesi ve genişletilmesidir. Çalışma yaşamı ile ilgili tüm yasalar ve sendikal özgürlükler sağlanmalı ve işçilerin işverenlerle pazarlık edebilme ve grev hakkı olmalıdır. Mülkiyetin her biçim topluma hizmet etmeli; ulusal demokratik bir eğitim sistemi ile parasız eğitim garanti altına alınmalı ve yeniden örgütlenmiş özerk bir yüksek eğitim sağlanmalı; ulusal kültür hazinelerinden herkes yararlanabilmeli; kadınların gerçek kurtuluşunun sağlanması için çaba gösterilmeli ve aile korunmalı; Kızılderili Mapuche halkı ve Doğu adası yerli halkının kurtuluşu sağlanmalıdır.

Seminerde ayrıca «güvenlik doktrini»nin, hertürlü baskının, terörist yasa ve emirlerin yokedilmesi, bu yasalar temelinde kurulan tüm örgütlerin dağıtılması, faşizmin her biçiminin ve işkencenin yasaklanması, işlenen suçlara ortak olanların cezalandırılması da vurgulandı. Gözaltına alındıktan sonra kaybolmuş kişilerin araştırılması, politik tutukluların serbest bırakılması ve sürgündekilerin ülkeye dönme haklarının garanti altına alınması da üzerinde önemle durulan konular oldu. Gerici «El Mercurio» yayın şirketinin ulusallaştırılması toplum yaşamının normalleştirilmesinde önemli adımlardan biri olacaktır.

Şili komünistlerine göre bu istemler «ne parlamentoda ve ne de iktidarda, adalet sisteminde, denetleme organlarında, yerel yönetimlerde, seçim sisteminde veya herhangi başka bir şeyde köklü değişiklikler yapıl-

madan gerekleŖemez. KuŖkusuz ordu da bugünkü ordunun konumunda olamaz. BaŖka bir deyiŖle, daha önceki rejimden daha demokratik bir rejim kurulması için bu rejim daha fazla özgürlük sağlamalı, faŖizmin yeniden dirilmesine engel olmalı ve ülkenin yeniden despotik bir diktatörlüğün kurbanı olmasının önüne geçmelidir». (21)

Komünist Partisi'nin nerileri ve bunların teorik temelleri budur. Komünistler Ŗili'de gerçek demokrasinin tekrar kurulabilmesinin en gerçekçi yolunun bu önerilerin gerekleŖtirilmesinden geçtiğine inanıyorlar.

(21) Luis Corvalan, Tres periodos en nuestra linca revolucionaria, s. 190–191.

Günümüz dünyasında gençlik

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 1985'i Uluslararası Gençlik Yılı (UGY) olarak ilan etti. «Katılım, Gelişme, Barış» yılın bilgisidir. Yıl için Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan program gençliğin politik, ekonomik, sosyal ve kültürel etkinliklere olanaklı olan en geniş katılımını sağlamaya, yönelik girişimler ve hükümetlere tavsiyeler içeriyor. Program genç kuşağın çıkar ve gereksinimlerine, beklentilerine daha fazla dikkat gösterilecek bir tür sosyal gelişmeyi güvence altına alma gereksiniminden kaynaklanıyor. Bu bağlamda, barışı güçlendirmek ve savaş tehlikesini ortadan kaldırmak zorunlu bir koşuldur.

Uluslararası Gençlik Yılı'nın amacı, kamuoyunun dikkatini gençliğin, ister pek çok «üçüncü dünya» ülkelerinde olduğu şekilde ekonomik gelişme düzeyinin düşüklüğüyle isterse gelişmiş kapitalist ülkelerde görüldüğü gibi sosyal sistemin hastalıklarıyla bağlı olan sorunlara ve zorluklara çekmektir. Aynı zamanda, değişen ölçülerde de olsa yalnız sözde kaldığı, ihlal edildiği ya da baskı altında tutulduğu her yerde genç kuşağın yaşamsal çıkarlarını desteklemeyi amaçlıyor.

Gençlik çok çeşitli sorunlarla yüzyüzedir. Ancak bunların arasında en öne çıkan eğitim ve çalışma hakkının gerçekleştirilmesi oluyor. Gençlerin çevrelerindeki dünyaya ve sosyal ilişkilerine yaklaşımlarını geniş ölçüde biçimlendiren budur. Gençlerin sorumlu yetişkin yaşama girişlerine ilişkin sunduğumuz yazı Birleşmiş Milletler'den, öteki uluslararası resmi ya da gayri resmi kuruluşlardan ve çeşitli ülkelerin basınından sağlanan bilgilere dayanıyor.

Birleşmiş Milletler uzmanları genel olarak 15–20 yaş arasındakileri genç olarak sınıflandırıyor. ⁽¹⁾ Bu yaştakilerin sayısı 80'li yılların başlarında, 20. yüzyılın son çeyreğinden beri yaklaşık 345 milyon artarak 860 milyona ulaştı (dünya nüfusunun 20'si kadar). Genç insanların dörtte üçü gelişmekte olan ülkelerde yaşıyor, 1990'ların başlamasıyla birlikte bu yaş grubundakilerin sayısı 1 milyar sınırına ulaşacak.

(1) Doğal olarak, bu bir anlamda ihtiyari bir bölünmedir. Çünkü örneğin, pek çok «üçüncü dünya» ülkesinde kendilerini geçindirecek iş aramak için yığınsal olarak kırsal alanlardan şehirlere göç eden 11–14 yaş arasındakiler, pekçok bakımdan, artık çocuk olarak sınıflandırılmazlar. Öte yandan yüksek eğitim görmüş, fakat işsizlik nedeniyle hâlâ ailesi tarafından bakılan 30–35 yaşlarındakileri de sosyal-ekonomik terimlerde «genç» olarak değerlendirmek güçtür. Sonuç olarak «gençlik» olarak tanımlanan, çocukluktan yetişkinliğe geçiş süresi toplumundan topluma ve hatta belli bir toplum içinde kişinin sosyal kökenine ve cinsiyetine bağlı olarak değişiyor. Yine de her durumda, tüm ülkelerde gençlik, ulusun yaşamına bağımsız ve yetişkin katılıma hazırlanma dönemidir denebilir.

Bir alanda, genç insanlar dünyanın yakın geleceğidir. On-yirmi yıla kadar, bugünün delikanlıları ve genç kızları en büyük iş kotarma potansiyeli olan ve herhangi bir ülkenin nüfusunun «görünümünü» biçimlendirecek olan grubun temsilcileri olacaklar. Yetişkin yaşa eriştiklerinde nasıl olacaklar? Bu sorunun yanıtı büyük ölçüde ne tür bir eğitim aldıklarına bağlı olacaktır. Bunun kendisi de söz konusu toplumsal sistemin doğasına, amaçlarına ve olanaklarına bağlıdır.

HAKLAR VE GERÇEKLER

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi ⁽²⁾, ilk ve temel eğitimin parasız ve ilk eğitimin zorunlu olması gerektiğine işaret ederek, herkesin eğitim görme hakkı olduğunu ilan ediyor (Madde 26). Mesleki öğretim de kişinin yeteneğine bağlı olarak herkes tarafından kolay elde edilebilir olmalıdır. Ne yazık ki, bu evrensel ilkeler her yerde uygulanmaktan çok uzaktırlar. Burada, eğitim sistemlerinde, birincisi, büyük sosyal-ekonomik zorluklardan ve ikincisi, tam da UNESCO'nun belirttiği gibi «sömürgecilik döneminden miras kalan sistemlerin etkisini sürdürmeye devam etmesi»nden ⁽³⁾ kaynaklanan problemleri ve darboğazları olan pek çok gelişmekte olan ülke üzerinde durmalıyım. Sosyalist ülkelere ve kapitalist dünyanın ekonomik olarak gelişmiş ülkelerine bakalım. ⁽⁴⁾

Sosyalist toplumda eğitim hakkı gerekli maddi, ekonomik ve politik koşullarıyla tam güvence altındadır. Genel orta öğrenim, uzmanlaşmaya yönelik orta öğrenime ve yüksek öğrenim kurumlarına girişte hiçbir ayrımcılığın olmaması, buralarda mektupla eğitim için geniş olanaklar, her düzeyde parasız eğitim ve dahası yetenekli öğrencilerin ezici çoğunluğuna burs, parasız ders kitapları ve yardımcı kitaplar, her tür kamu taşıma araçlarında öğrenciler için indirimli tarife, başka kentlerden gelen öğrencilere sembolik ücretler karşılığında öğrenci yurtlarından yararlanabilme olanağı, bütün bunlar sosyalizmde doğal şeyler olarak kabul edilir.

Eğitim hakkı pek çok *kapitalist* ülkelerin anayasalarında da yer alıyor. Ne ki, ekonomik, idari, yasal, sosyal, psikolojik ve öteki nedenlerden dolayı herkes bu haktan yararlanamadığı gibi yararlanabilenler de farklı ölçülerde yararlanabiliyor.

Çok övülen burjuva «fırsat eşitliği» yüksek öğrenimde özellikle hayaldir. Birincisi, okul ücretleri çok yüksektir. Amerika Birleşik Devletleri'nde pek çok kolej ve üniversitenin yıllık ücreti 8.000–9.000 dolardır, ve bazen bunun da üstündedir. Örneğin, Princeton'da yıllık okul ücreti 10.000 doların

⁽²⁾ 10 Aralık 1948'de BM Genel Kurulu tarafından kabul edildi.

⁽³⁾ Belge 22c/4, 29 Eylül 1983, sayfa 3.

⁽⁴⁾ Olguların ancak küçük bir bölümü bir yazıya alınabildi.

üstünde. Bunun yanı sıra, yüksek öğrenim ücretleri durmadan artıyor. Resmi verilere göre 1984–1985 ders yılında yüksek öğrenim harçları en az % 8 artış göstermiştir. İngiltere'nin muhafazakâr hükümeti yıllık üniversite harçlarını 12.000 sterline yükseltmeyi planlıyor.

Oteki pek çok kapitalist ülkede de benzer bir eğilim kendini gösteriyor. Bu, genel bir kural olarak toplam öğrenci sayısı içinde emekçi ailelerin çocuklarının payının, emekçi halkın toplam nüfus içinde tuttuğu sayının oranından daha düşük olmasının nedenini açıklıyor.

Örneğin FAC'de işçi ve köylü çocuklarının oranı yüksek öğrenime kabul edilenlerin % 15'ten fazla değildir (DAC'de bu oran % 60'tır). Çalışabilen nüfusun % 40'ını işçilerin oluşturduğu Fransa'da, 1984'de yüksek öğrenime girebilen işçi çocuklarının payı tüm öğrenci olanların % 12'sini ancak aştı. İsveç, İtalya ve Japonya'da işçi ailelerden gelen öğrencilerin oranı daha da düşüktür.

Pek çok kapitalist ülkenin eğitim sistemlerinde «seçkin» eğitim kuruluşları göze çarpan bir özelliktir. Fransa'da Ulusal Yönetim Okulu (ENA), İngiltere'de «kamu» (Gerçekte özel teşebbüstür) okulları ve bazı kolejler ve ABD'de özel üniversiteler, az gelirli ve hatta bazan orta gelirli ailelerin çocuklarına bile gerçekten kapalıdır. Çoğunlukla hükümetin ve ekonomik yönetimin yüksek kademlerinde istihdam edilecek personel kaynağı olarak, bu kuruluşlar burjuvazinin egemenliğini korumanın önemli birer aracıdır.

Şunu da belirtelim ki, pek çok kapitalist ülkede de öğrenciler burs almaktadır. Bunlar hükümetin verdiği ya da öteki burslardır (öğrenim kurumunun kendinin verdiği, akademik vakıfların, büyük şirketlerin, yardım kuruluşlarının vb. sağladığı burslar). Ne ki, birincisi, bunlardan tüm öğrenciler yararlanamaz (örneğin, İsviçre'de yalnızca % 25, Fransa'da % 17,5 Avusturya'da % 14, ABD'de % 13, Belçika ve Norveç'te % 10, vb.) İkincisi, burslar çoğunlukla kısmen ya da tümüyle geri ödenmek üzere borç olarak verilir.

Bu, öğrencilerin burs olarak aldığı borcu mezuniyetlerinden sonra 10 yıl içinde ödemek zorunda oldukları ABD'de tipik bir durumdur. FAC başka bir örnektir. Burada 1971'den beri yürürlükte olan eğitimin desteklenmesi ile ilgili federal yasa, tüm öğrencilerin % 25 kadarına burs verileceğini zorunlu kılıyordu. Mezuniyetten sonra toplam alınmış olan bursun % 22'si belirli bir dönemde hükümete geri ödeniyordu. Kohl hükümeti bunun öğrenciler için çok fazla olduğuna karar verdi. 1983–1984 ders yılında yeni bir yasa çıkardı; şimdi tüm alınan burs geri ödenmek zorunda. Açıkça bu çeşit düzenlemeler yüksek öğrenimi pek çok genç için erişilmez kılıyor.

Toplumsal ayrımcılık etnik ve ırksal ayrımcılıkla birleşiyor. Bu açıdan

ABD klasik bir örnektir. Burada $\frac{0}{100}$ 70'in üzerinde çocuk ayrılmış okullara giderken, Los Angeles Üniversitesi'nin verdiği rakamlara göre, kolej ve üniversite öğrencilerinin içinde siyahların oranı sadece $\frac{0}{100}$ 7-8'dir. Bu, siyah derililerin tüm ülke nüfusu içindeki oranından üç kat daha azdır.

Tüm vatandaşlarının bu alandaki ve tüm öteki alanlardaki eşitliğinin tümüyle anayasal olarak garantilendiği sosyalist ülkelerde böylesi bir durum düşünülemez. Çok uluslu Sovyetler Birliği özellikle bu yönde canlı bir örnektir. Yüksek öğrenim kurumlarında 100'ün üzerinde etnik ve ulusal gruptan insanlar eğitim görüyor. Bir zamanlar çarlık Rusya'sının en geri kalmış bölgeleri olan SSCB'nin Birlik Cumhuriyetlerinde her 10.000 kişiye düşen öğrenci sayısı şimdi pek çok gelişmiş kapitalist ülkeden çok daha büyüktür. Örneğin, bu rakam İtalya'da 122, FAC'da 106, İngiltere'de 98'iken Tacikistan'da 137, Kırgızistan'da 155 ve Özbekistan'da 169'dur.

Bunlar, sosyalizm ve kapitalizm koşullarında eğitimdeki temel farklılığı yansıtan olguların sadece bazılarıdır.

Nesnel verileri biraraya getirerek, birçok burjuva «demokrasi»sinde, pek çok genç için sadece yaygın cahillik ⁽⁵⁾ değil, aynı zamanda ciddi bir moral çöküntüye neden olan bir eğitim bunalımından söz etmek için her neden vardır. Bu bunalım, kapitalizmin genel bunalımının bir görünüşüdür ve eğitim sorunları son zamanlarda açık sağ kanat güçlerin iktidarda olduğu ülkelerde daha da karmaşık hale gelmektedir. Bu çevreler, özellikle hükümetin eğitim harcamalarını kısıtlayan bir sosyal soygun politikası izleyerek, yığınların yaşamsal çıkarlarına karşı bir saldırı başlattılar.

Bu ortamda, sosyalist dünyada eğitimdeki ilerleme çok daha açık bir şekilde ortaya çıkıyor. Bu çabaların amacı eğitimin niteliğini iyileştirmek ve onu kişinin çok yönlü gelişmesiyle bağlamak, onu bilim ve teknolojinin en son kazanımlarıyla daha da iyi donatmaktır. Bunu açıklayan en son örnekler DAC ve Çekoslovakya'daki orta ve mesleki öğretimi geliştirmek

⁽⁵⁾ İngiltere ve Fransa'da 2 milyon, İtalya'da 11 milyon ve ABD'de 25 milyonun üzerinde okuma yazma bilmeyen insan var. Büyük ve zengin kapitalist ülkenin Eğitim Bakanlığı verilerine göre, 17 yaşındaki Amerikalıların hemen hemen üçte biri orta öğreminde yoksun ve 70 milyondan fazla yetişkin «fonksiyonel cahillikleri» nedeniyle ciddi güçlüklerle karşı karşıya geliyorlar. Şubat 1984'te Ronald Reagan 17 yaşındaki tüm Amerikalıların $\frac{0}{100}$ 10'unun gerçekten cahil olduğunu ve okullardaki eğitimin kalitesinin sürekli olarak bozulduğunu kabul etti ABD'deki eğitim düzeyinin bir analizi, cahillik ve «fonksiyonel cahillik» çoklukla nüfusun yoksul katmanlarını etkilediğini gösteriyor. Cahillik oranı siyahlar arasında $\frac{0}{100}$ 44 ve İspanyol asıllılar arasında $\frac{0}{100}$ 56'dır. Eğitim Bakanı bile ABD'deki yığınsal cahilliğin her yıl büyüyüp daha da keskinleşen bir ulusal sorun olduğunu kabul etmek zorunda kaldı.

için atılan başlıca adımlar ve Sovyetler Birliği'nde başlayan genel eğitim ve mesleki öğretim okulları reformudur. ⁽⁶⁾

İŞSİZLİK TRAJEDİSİ VE YARATICI ÇALIŞMANIN VERDİĞİ SEVİNÇ DUYGUSU

Eğitim ve öğretim gençleri yetişkin çağın sorumluluğuna hazırlamada zorunlu bir aşama, sosyal bünyeye entegrasyonlarında önemli bir koşuldur. Ne ki, yukarıda gösterilen olgular bu koşula tümüyle yalnızca sosyalizmde yanıt verildiğini kanıtlıyor. UNESCO'nun tahminlerine göre 1980'de 6-11 yaşları arasında 123 milyon civarında çocuk okula gitmedi. ⁽⁷⁾ Bu sayı o zamandan bu yana her halde daha da artmıştır. Bu açıkça, kapitalist dünyadaki gençler arasında yığınsal işsizlik sosyal trajedisini ağırlaştırır okuma yazma bilmeyenlerin sayısının artmasına katkıda bulunuyor.

1980 yılında işsizler arasında gençlerin oranı

Ülke	Yüzde olarak	Ülke	Yüzde olarak
Tayland	73,9	Kanada	47,1
Suriye	69,9	İsrail	46,6
Hindistan	67,2	ABD	45,7
Barbados	66,2	Hollanda	44,7
İtalya	62,4	İsveç	42,4
Gana	60,4	İngiltere	42,2
Venezuela	58,2	Fransa	42,1
Singapur	58,0	Belçika	38,0
İspanya	57,5	Norveç	35,9
Avusturya	55,9	Fillandaya	33,9
Filipinler	54,9	Danimarka	27,9
Türkiye	48,6	FAC	27,3
Güney Kore	48,6	İsviçre	23,5
Portekiz	47,4	Japonya	21,9

Kaynak: BM İstatistikleri

⁽⁷⁾ Belge 22, c. 4, s. 3.

⁽⁶⁾ Burada SSCB'de, dünyanın ilk sosyalist devletinin kurulduğu zamanlarda yığınsal bir biçimde varolan okuma yazmazlığın 1930'ortaları gibi erken bir zamanda gerçekten yok edildiği belirtilebilir.

Bu rakamlar sadece kaybedilmiş olanakları değil, aynı zamanda ümitsizlik, kendine güvensizlik ve hayal kırıklığını ifade ediyor. «İşsizlik», «yarı işsizlik», «ümitsizlik», «güvensizlik», ve hatta «yaşamda kalma kavgası» kapitalist dünyadaki genç insanların günlük yaşamları içinde hergün karşılaştıkları şeyler haline geliyor. Açık nedenlerden, işsizlik geliştirmekte olan ülkelerde özellikle yaygındır. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün tahminlerine göre üçüncü dünya ülkelerinde 200 milyon işsiz var. Ortalama % 60'ını (120 milyon) kadarını gençler oluşturuyor. ⁽⁸⁾

İşsizlik her zaman gençler arasında yaşlılar arasında olduğundan daha yüksek oldu. Ama bu eğilim son yıllarda daha da yüksek ölçüye erişti. Örneğin 24 kapitalist ülkeyi kapsayan Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD)'ye göre 1979'dan 1983'e kadar 15–24 yaş grubundaki çalışabilir nüfus arasında işsizlik oranı İngiltere'de % 10,6'dan % 23,2'ye, FAC'da % 3,4'ten % 10,8'e, Fransa'da % 13,3'den % 21'e yükseldi. Genç işsizler sorunu ABD'de de hayli keskinleşti. Burada, son yıllarda beyaz gençler arasındaki işsizlik oranı % 15'ten % 22'ye yükseldi. Bu artışın % 38'den % 44'e çıkmış olduğu beyaz olmayan genç erkek ve kadınların durumu daha da acıklıdır. Kanada'da hemen hemen her beş genç erkek ve kadından biri iş bulma kurumundaki kuyruğa katılıyor. 1,2 milyon civarındaki İtalyan genci ilk kez işe girebilmek için umutsuz bir çaba içinde dilerler.

İşsizliğin yükselen eğilimi kaçınılmazlıkla, ilk kez iş bulmuş olanların çalışma koşullarının kötüleşmesine yol açıyor: Bunlara çoğunlukla geçici ve kısa vadeli, gecelik ya da mevsimlik işler veriyor. Yani bu daha uzun bir sosyal istikrarsızlık ve belirsizlik dönemine doğru bir eğilimdir. Özellikle, işsizlik pek çok öğrenciyi teklif edilen ilk işi kabul etmeye, hatta bu yüzden daha sonra tamamlamak umuduyla eğitimlerini bile bırakmaya zorluyor. Sonuç olarak bir yere «yerleşmek» ve aile kurmak planları da erteleniyor.

Pek çok kolej ve üniversite mezunu için iş yokluğundan kaynaklanan belirsizlik dönemi bir sosyal çöküntü aşaması haline geliyor. Örneğin Batı Almanya'da 1984 ortalarında, 1977 dönemi mezunlarından her beş kişiden biri işsiz kaldı. Fransa'da her 100 mezundan yalnızca ortalama 30'u vasıflarına uygun bir iş bulma şansına sahip oluyor. ABD'de kolej ve üniversite mezunlarının pek çoğuna uzunca bir işsizlik süresi dayatıldı. Avusturya'da 1982'de öğretmen kolejlerinden mezun olan 1.600 kişi için sadece 200 iş sahası vardı. 1983'te kolej ya da üniversite derecesi olan gençlerin % 80'inin hiçbir işi olmadığı İspanya'da üniversitelere «diplomalı işsizler üreten fabrikalar» deniyor.

Buna benzer bir durumu herhangi bir sosyalist ülkede tasavvur etmek çok zordur. Burada, planlı sosyal-ekonomik gelişme uzmanlaşmış orta

⁽⁸⁾ Bak: 1980'lerde Gençlik, UNESCO, Lozan, 1981, s. 279.

dereceli ve yüksek öğretim kurumlarından mezun olan gençlere öğretim ve niteliklerine uygun işleri güvence altına alır. Örneğin, bu yıl sona eren 11. Beşyıllık döneminde Sovyetler Birliği yüksek ve orta dereceli eğitimi olan 10 milyon mezun yetiştirecek ve mezun olduktan sonra tek tek hepsine uygun alanlarda iş sağlanacak. Öteki sosyalist ülkelerde de durum böyledir. Genç kuşak bu ülkelerin ulusal ekonomileri için iyi eğitilmiş elemanın ana kaynağıdır. Bu ülkelerdeki yeni işe başlayan milyonlarca genç erkek ve kadın kapitalist ülkelerdeki «fazlalık» insanların trajedisinden uzaktırlar. ⁽⁹⁾

Bu trajedi yalnızca günlerce ya da haftalarca değil, aylarca, yıllarca sürüyor. Ve bu arada çok eskilerde değil, daha yenilerde burjuva istatistikçileri en azından altı aylık bir süreyi işaret etmek için «uzatmalı işsizlik» terimini kullanırken, şimdi bu terimi en az bir yıl için kullanıyorlar. ⁽¹⁰⁾ Eylül 1984'de istihdan için çıkış yolları üzerine OECD tarafından yayınlanan son raporu yorumlayan Fransa'nın «Le Monde» gazetesi, «bütün ya da hemen hemen tüm Batı Avrupa ülkelerinde gençler arasında işsizlik çok büyük bir sorun haline geldi» diye yazdı. ⁽¹¹⁾ 1984'te 24 OECD ülkesinden, 12'sinde (ABD, Japonya, FAC, Fransa, İngiltere, İtalya, Kanada, Avusturya, Fillandiya, Norveç, İspanya, İsveç) 10 milyon 250 bin genç (25 yaşın altında çalışabilen nüfusun % 17'si kadar) iş arıyordu. Genç kadın ve erkekler arasındaki işsizlik dört büyük Batı Avrupa ülkesi İngiltere, Fransa, İtalya, FAC'de habis uru gibi artıyor, bunların sayısı 1979'da 2,4 milyon iken 1983'te 4 milyona, 1984'te de 4,5 milyona yükseldi. ⁽¹²⁾

Buradaki işsizler için gelecek hiç birşey vadetmiyor. OECD'nin tahminlerine göre 1985'te gelişmiş kapitalist ülkelerde işsizlerin sayısı en az 500.000 kişi artacak ve 31,5 milyona çıkacak. Gençler, bugün olduğu gibi, bu yığının büyük kesimini oluşturacak.

Ve şimdi sosyal güvensizliğin sonuçları kapitalist dünyadaki genç kuşağı etkiliyor. İş, yalnızca yaşamın bir kanağı olduğu için önemli değildir. Yararlı iş, aynı zamanda, psikolojik bakımdan sağlıklı olmak için

⁽⁹⁾ İşsizliğin kaçınılmaz olduğu düşüncesi kapitalist ülke gençlerinde öylesine derin kök salmıştır ki, kimi zaman politik olarak daha ileri genç insanların bile farklı düşünceleri zor olmaktadır. Şu olay Fransız Komünist Gençlik Hareketi Ulusal Konseyi'nin Ekim 1984'teki oturumdan dile getirildi. Komünist Gençlik Hareketi üyelerinden bir grup Macaristan lideri ile yaptıkları bir görüşme sırasında, bu ülkede işsizliğin olmadığını kendilerine söylediğinde ona inanmadılar. (Bak: «L. Hümanite», 21 Ekim 1984.)

⁽¹⁰⁾ OECD'ye göre, 1983'te tüm işsizler arasında bir yılı aşkın bir süredir işsiz olanların oranı Kuzey Amerika'ya % 13 ve Batı Avrupa'da % 40'ı buluyordu. 1979'da bu oranlar % 4 ve % 27'yd.

⁽¹¹⁾ «Le Monde» 9 Ekim 1984.

⁽¹²⁾ «Ekonomist» 9 Haziran 1984, s. 59.

de, gençliğin toplumun bütünleyici ve herşeyiyle bir parçası olduklarının bilincine varmaları için de önemlidir. Gerçekler bir gelecek sağlama çabalarını bozguna uğrattığında, eğitim ve öğretime, bir iş ve konut sahibi olmoya, boş zamanlarını değerlendirmeye giden yolun önü tıkan-
dığında gençlerin yapısında bulunan iyimserlik derin bir doyumsuzluğa, hoşnutsuzluğa ve ilgisizliğe dönüşüyor. Olumsuz bir ekonomik, sosyal ve kültürel çevre, yoksulluk, eğitim için hiçbir ümidin olmayışı, işsizlik, kötü yaşam koşulları vb., tüm bunlar suç işleme oranını yukarı iterek ve fahişeliği, uyuşturucu kullanımı ve bunalıcı gerçekten kurtuluşun tüm öteki biçimlerinin son aşaması olan intiharı yaygınlaştırarak, gençleri etkiliyor.

Doğal olarak bu olgular *tüm günümüz gençliğinin* ümitsizlik ve sosyal-politik pasifliğine bir işaret olarak yorumlanamaz. Gençlerin çoğunluğa toplumsal gerçeklere aktif bir şekilde yaklaşıyorlar ve toplumsal ilerlemenin gerekliliği, haklarını elde etmek, ilerici değişimi sağlamak ve barışı ve uluslararası güvenliği güçlendirmek için savaşmanın gereği konusunda açık bir görüşe sahiptirler.

HERKESİN YÜZYÜZE OLDUĞU EN ÖNEMLİ SORUN

Günümüz dünyasındaki gençliğin durumuna ilişkin öteki sosyal ve politik konular gibi yukarda tartışılan eğitim, meslek öğrenme ve istihdam sorunları aynı zamanda genel olarak tüm toplumun da sorunlarıdır. Fakat bunlar genç kuşağın gereksinim ve haklarını daha doğrudan ve daha büyük ölçüde etkiliyorlar. Bundan ötürü gençliğin çıkarları için savaşımında gençliğin etkinliğinin yükselişi doğaldır. Gençlik durumunun iyileştirilmesi, haklarının gerçek içerik kazanması, sosyal güvenliğinin sağlanmasının, sosyal ilerlemenin temel bir koşulu olarak dünya barışını koruma ve sağlamlaştırma, emperyalist kaynaklı savaş tehdidini ortadan kaldırma gereksinimiyle ayrılmaz bir biçimde bağlı olduğunu giderek daha iyi kavıyor.

Nükleer savaş tehdidine, emperyalizmin başlattığı ve tırmandırdığı silahlanma yarışına saldırgan emperyalist politikaya karşı eylem, demokratik gençlik hareketinin başlıca yönüdür. Dünya ilerici gençliği onun ulusal ve uluslararası örgütleri baskı ve ayrımcılığın herhangi bir biçimine karşı, gerçek demokratik haklar, ulusal bağımsızlık ve sosyal kurtuluş için savaşanların tümüyle dayanışma hareketinin değişik biçimlerine de büyük önem veriyor.

Değişik ülkelerde gerçekleştirilen böylesi girişimlerden en büyüklerinin bir bir sayıldığı bir listeyi bile buraya almak çok uzun olur. Onun yerine bizim örgütümüz Uluslararası Öğrenciler Birliği (UÖB) tarafından açılan kampanyaların bazılarını belirtelim.

Savaş karşıtı eylemler alanında: «Öğrenciler Barış İçin, Nükleer Sa-

vaşa Karşı» kampanyası. Nisan 1984'te UÖB'nin 14. Kongresi sırasında yapılan özel oturum dünyanın her köşesindeki öğrenciler nükleer yıkım tehdidini sebatla geri püskürtmeye, insanlığın geleceğiyle oynayanları durdurmaya ve nükleer silahların indirilmesi ve yasaklanması için güçlü bir hamle başlatmaya çağırıyordu.

Dayanışma alanında: Halkların ve öğrencilerin emperyalizme, sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe, faşizme, siyonizme, apartayda ve gericiliğe karşı savaşımına desteğin çeşitli biçimlerini yükseltmek. Bu biçimler, uluslararası öğrenci sağlık, inşaat ve eğitim ekiplerinin çeşitli ülkelere ulusal bağımsızlık ve sosyal kurtuluş savaşımında yardım etmek için yollanmasını, ilerici, ulusal gençlik örgütlerini desteklemek için bağış kampanyası açılmasını vb.'ni içeriyor.

Eğitimin demokratikleştirilmesi ve öğrenci hakları için savaşım alanında: «Eğitim, ayrıcalık değil, bir haktır» kampanyası eğitim kurumlarının daha iyi finanse edilmesini, yüksek öğrenime daha geniş bir girişi, okuldan işe geçişte en iyi olanakların, koşulların sağlanmasını amaçlıyor.

İlerici öğrenci hareketinin bu yönleri dünyanın her yerindeki demokrat gençliğin özlemleriyle tamamen uyumludur. Bunlar, barış, dayanışma, ilerleme, en temel insan hak ve özgürlüklerine saygı, daha iyi eğitim, iş ve yaşam koşulları sağlama ve sosyal gelişmenin her yönüne genç kuşağın güçlü katılımı ülkelerini yayma yüce amacına uygundur.

Uluslararası Gençlik Yılı ilgili hükümet kuruluşlarının, bölgesel ve uluslararası örgütlerin dikkatlerini gençlik sorunlarında odaklaştırmalıdır da denebilir. Bunun için genç kuşağın hak ve çıkarlarını savuncak en geniş kamu eylemi geliştirilmelidir.

Doğal olarak gençler kendileri bu çabalardan uzak kalamazlar ve kalmıyorlar. Onların politik etkinliği büyüyor. Bugün onların belgisi anti-emperyalist dayanışma, barış ve dostluktur. Temmuz ve Ağustos 1985'te Moskova'da yapılacak olan 12. Dünya Gençlik ve Öğrenci Festivali nükleer tehdide ve emperyalizmin özgürlük ve bağımsızlığa yönelik çabalarına karşı savaşım, anlayış ve işbirliğini güçlendirmeye gençlerin özlü bir katkısı olacaktır.

Miroslav Stepan
Uluslararası Öğrenciler Birliği
Başkanı

«Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 1984 yılında ele aldığı temel konular

GENEL TEORİK SORUNLAR. PARTİLER BİLİMSEL KOMÜNİZM SORUNLARINI İŞLİYORLAR. İDEOLOJİK SAVAŞIM

Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar

	Sayı	Sayfa
<i>M. Mabhida: Özgürlük savaşının merkezinde</i>	1	—
● Komünistlerin çalışmasının ana anlamını yeniden değerlendirme	1	29
<i>S. Mihaylov: Yeni toplumu kurmanın gereklerini yerine getirirken</i>	2	5
<i>H. Aliev: Sosyalist toplumun temel çekirdeği</i>	3	8
<i>M. O'Riordan: Antikomünizm ve savaş tehlikesi</i>	3	—
● İrkçılığın günümüzdeki tehlikeli yanları	3	—
<i>R. Weidig: Toplumun sınıfsal yapısının gelişme diyalektiği</i>	3	59
<i>V. I. Lenin: Barış, bizim ölkümüzdür</i>	4	3
<i>E. Honecker: Güvenlik, işbirliği, iyi komşuluk için, C. Jagan: Devrimin utkuya ulaşacağına inanıyoruz, H. Mies: Dahinin canlı nefesini duyarak, W. Kashtan: Sosyal gelişmenin temel koşulu, S. Cissoko: Çağımızın gerçek görevi, K. P. Silva: Tüm insanlığa hizmet ediyor.</i>		
<i>M. Mabhida: Kurtuluşun belirleyici etkeni</i>	4	4
<i>A. Fava: Toplumsal ilerlemenin vazgeçilmez koşulu</i>	4	26
<i>S. Nujoma: Kuşatılmış ülkedeki savaşım</i>	5	—
<i>H. Pirsch: Çatışma stratejisinde «psikolojik savaş»ın yeri</i>	5	32
<i>A. Yata: Lenin'in mirası bizim etkin silahımızdır</i>	6	—
<i>E. Wimmer: Teori alanında antikomünizm</i>	6	27
<i>R. Bellamy: Britanya işçi hareketinde gelişmeler</i>	7	—
<i>S. P. Gueye: Marksizm Afrika'da yeni yeni konumlar kazanıyor</i>	7	—
<i>G. Husak: Kurtuluş savaşı yurtseverlik ve enternasyonalizm okuludur</i>	8	3

(*) Sayfa numarası belirtilmeyen yazılar «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Türkçe baskısı olan «Yeni Çağ»da yayınlanmamıştır.

	Sayı	Sayfa
<i>i. Zekeriya: İşçi sınıfının tarih karşısındaki sorumluluğu</i>	8 . . .	18
● Antikomünizmin ideolojik saldırganlığı	8 . . .	62
<i>B. Ponomaryov: Reel sosyalizm barışın güvenilir kale-sidir</i>	9 . . .	3
<i>G. Filipov: Yaratıcı Marksizm-Leninizm'in gücü . . .</i>	9 . . .	20
<i>C. Jagan: Karayip ülkeleri bölgesel çatışmalar politi-kasına karşı koyuyorlar</i>	9 . . .	—
<i>V. Zagladin: Büyük, tükenmez bir miras</i>	9 . . .	68
<i>K. Rusakov: Birlik ve gelişmenin yeni ufukları . . .</i>	10 . . .	3
<i>M. Farhad: Demokrasi uğrunda savaşımları kazan-mak için</i>	10 . . .	—
● Ekim Devrimi ülkelerinin çağdaş dünya politikası . üzerindeki etkisi. <i>C. R. Rodriguez: Sağlamlık, dayanık-lılık ve yaratıcı tutum, F. Muhri: Sovyetler Birliği'yle sürekli dayanışma içindeyiz, J. Stewart: Uluslararası ilişkileri iyileştiren başlıca etmen, H. Bağdaş: İnancımızın kaynakları</i>	11 . . .	3
<i>G. Dias: Sosyal savaşta enternasyonal ve ulusal öğelerin diyalektiği</i>	11 . . .	—
<i>H. Florakis: Sınıfsal, yurtsever bir tutum</i>	11 . . .	32
<i>J. del Prado: Görüş, irade ve eylem birliği</i>	12 . . .	—
<i>N. İsa Conde: Belirleyici olaylar arifesinde</i>	12 . . .	—
<i>A. Nzo: Irkçıları başvurdukları manevralar da kurtar-mayacak</i>	12 . . .	18
● Antikomünizm: Toplumsal ilerlemenin önünde bir engel	12 . . .	45

BARIŞ SAVAŞIMININ GÜNCEL SORUNLARI

*Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar,
yorumlar, röportajlar*

<i>M. J. Grabivker, S. Szorcisk, J. West, V. Seme: Yıl baş-ladı, çatışma şiddetleniyor</i>	1 . . .	3
<i>L. Van Geyt: Barış uğrunda savaşımlar</i>	1 . . .	—
<i>J. Reusch: «Yıldırma» doktrininin tehlikeli biçim değış-tirmeleri</i>	1 . . .	—

	Sayı	Sayfa
<i>I. Nörlund:</i> Amerikan roketleri Avrupa'da. Direniş artıyor	2	25
<i>B. Andersen:</i> Savaş karşıtı hareket yükselirken	2	—
<i>J. Phillips:</i> Amacımız silahsızlanmadır	3	—
● Kadın hareketinin en özlü istemi	3	45
<i>G. Ganev, E. Kazar, S. Mitra:</i> Nükleer tehlike ve politika	4	58
<i>G. Kwiatowski:</i> Emeğin güçleri, barışın güçleridir . . .	5	3
● İnsanlığın geleceği barış yolundadır. <i>J. Perez de Cuellar:</i> Tüm ulusların ortak sorumluluğu, <i>L. P. Figueroa:</i> Tehlikenin nereden geldiğini görmek gerek . .	5	—
● Kutsal bir edim olan yaşamı koruyalım	5	—
● Nükleer çağda barış yasası, <i>P. Mladenov:</i> Sağduyunun utkusu için, <i>J. Jensen:</i> Felaket önlenabilir, <i>J. Pittman:</i> Savaşın propagandasını yapmak suçtur, <i>B. Kent:</i> Uçuruma doğru gidiş durdurulmalıdır, <i>B. Kuçera:</i> Gerçekçi bir yol	6	3
<i>U. Brück:</i> Belgimiz birdir: «Yeni roketlere hayır!» . . .	6	—
<i>E. O'Murcho:</i> İrlanda: Tarafsızlık sürdürülmelidir . . .	6	—
<i>D. Ahrens:</i> Halkların diplomasisinin gücü	7	3
<i>D. Molomjams:</i> Asya'da barış: Sorunları ve perspektifleri	7	—
<i>E. Bahr:</i> Çatışma yerine işbirliği	7	89
<i>Z. Prochazka:</i> Nükleer füzeler Avrupa'da: İki birbirine karşıt doğrultu	7	—
● Prag Çağrısı'nın yankıları <i>G. Kwiatowski:</i> FAC: Eylem Programı, <i>B. Ramelson:</i> Büyük Britanya: Savaşım moralinin semboli, <i>J. Phillips:</i> Kanada: Barış cephesi genişliyor	8	—
<i>G. Arbatov:</i> Nükleer çılgınlık	8	74
<i>J. Pittman:</i> Nükleer silah manyaklarına karşı dünya çapında bir cephe oluşturulmalıdır	9	—
● Barış için savaşıma ara verilmez	9	47
<i>L. Harris:</i> Silahlanma yarışının ekonomiye verdiği zararlar	9	—
● Ortak paydayı bulmak için. Batı Avrupa öğrenci gençliğinin savaş karşıtı hareketteki yeri	10	—

	Sayı	Sayfo
● Reagancılık: Uluslararası eşkiyalığın teori ve pratiği	10	65
M. Bushmann: 1984 yılının «barış sonbaharı»	10	—
E. Jorgen: Uzay maceracılığını gizlemeğe çalışıyorlar	10	—
J. Waszcuk, D. Lopes, R. Samhun: Anıların koruyucusu, barışın bekçisi	11	66
M. V. Tuominen: Ayrı ayrı çıkışlardan ortak eylemlere doğru	12	25
O. Björkbacka: Barış sorununda tarafsız kalınamaz	12	—

Kısa yorumlar

V. Prucht: Barış savaşçılarına copla saldıranlar	5	—
R. Weiler: Ortak moral sorumluluğun bilincine vararak	12	—

Belgesel materyaller, sorular ve yanıtlar

● Sağduyu, gerçekçilik, büyük sorumluluk duygusu. Sovyetler Birliği'nin savaş tehlikesini ortadan kaldırmak için 1983 yılında yaptığı öneriler	1	—
● Anlaşmalar yolunu reddedenler	6	80
M. Dikerdem, A. Taygun: Barışseverler neden yargılanıyor?	7	33
● Emperyalizmi suçlama belgesi	11	83
● Gelişimin temel koşulu olarak silahsızlanma	12	—

Yazın ve basına toplu bir bakış, eleştiriler, değerlendirmeler

W. Prucht: Ortak kaygıları yansıtan bir görüş	1	—
E. Jorgen: Orwell modası	3	—
E. Jorgen: Ön sezgi doğru çıktı	5	—
R. V. Vivo: Saldırgan rezalet çarmihına gerilmelidir	6	—
A. Ason: Yeni «haçlı seferi» çılgınlığına karşı	6	87
D. Wenzel: Geçmişin derslerini unutmayalım	8	—
J. Alexander: Yalanlardan örülü çit arasından	9	—
A. Ason: Yeni telden çalınan eski türküler	10	—
Y. Oganisyan: İlkesel, ardıcıl politika	12	—
U. Sander: Antisovyetik efsaneler kime hizmet ediyor?	12	—

Sayı Sayfa

**KARDEŞ PARTİLERİN POLİTİKALARI VE EYLEMLERİ,
KOMÜNİSTLERİN SAVAŞIM DENEYİMİ**

Partilerin kongre, toplantı ve konferansları üstüne yazılar

● Sosyalist Ülkeler Komünist ve İşçi Partileri Merkez Komiteleri İdeolojik Savaşım ve Uluslararası Sorunlar Sekreterlerinin toplantısı	2	—
<i>J. Pittman: Barış, iş ve eşitlik için</i>	2	35
<i>G. Rabesahala: Halkın kıldığı kararı yerine getirmek için</i>	2	—
<i>H. Kutlu: Yığınların çıkarlarının sözcüsü</i>	3	35
<i>İ. McKay: Tüm işçi hareketiyle birlikte</i>	3	—
<i>F. Muhri: Temel doğrultumuz</i>	4	—
<i>H. Gautier: Yeni durum, yeni perspektifler</i>	4	39
<i>R. Urbany: İyimserliğimizin kaynakları</i>	5	—
<i>F. Varrad: Savaşımımızın amaçları</i>	7	—
<i>S. Alvares: Uzun erimli hedefler</i>	7	—
● Sosyalist Ülkeler Komünist ve İşçi Partileri Merkez Komiteleri Örgüt Sorunları Sekreterlerinin toplantısı	8	—
<i>K. P. Silva: Bağımsızlık, demokrasi ve sosyal ilerlemeyi savunarak</i>	8	—
● Sosyalist Ülkeler Komünist ve İşçi Partileri Merkez Komitesi İdeolojik Savaşım ve Uluslararası Sorunlar Sekreterlerinin toplantısı	9	—
<i>N. Aşhab: Ülkenin geleceği için sorumluluk duygusuyla hareket ediyoruz</i>	9	31
<i>H. Fazio: Tüm halkın başkaldırısını hazırlama doğrultusu</i>	10	38
<i>A. Fava: Yoldaşlık ve eylem birliği ruhunda</i>	11	18
<i>D. Ahrens: Barış ve emek kenti için</i>	11	—
<i>H. Kleven: Başlıca yönelim çizgimiz</i>	12	—
<i>B. Altangerel: Çabalarımızın etkinliğinin temeli</i>	1	—
<i>J. Czyrek: PBİP'nin sosyalizm ülkülerinin utkusu için savaşımları</i>	5	13
<i>A. Veloso: Nisan Devrimi'nin kazanımlarını savunurken</i>	6	—
<i>N. Gertel: Bizim alternatif çizgimiz</i>	8	—
<i>H. Tung: Barış ve ilerleme adına</i>	10	—

	Sayı	Sayfa
<i>S. Karacov:</i> Biricik ayrıcalık: En zor olan yerde çalışmak	10	29
<i>Ç. Davaadaş:</i> Bilimsel temele dayalı eğitim çalışmaları	10	—
<i>Ş. Mazengia:</i> Öncü partinin kuruluş yolu	11	—
<i>T. Baranyai:</i> Daha ilkel, daha titiz bir yaklaşım	12	34

YENİ DENEYİM ÜSTÜNE

<i>R. Lopez:</i> Zafere ulaşmak için sağlanan birlik	1	—
<i>C. Jimenez:</i> Seçimlerdeki başarıdan sonra	2	—
<i>K. Ahmed:</i> İşçi sınıfının kazanımlarını savunurken	4	—
<i>M. Auer:</i> Biricik yol-politik savaşım	4	—
<i>A. Raşid:</i> Baskı ve terör koşullarında	5	—
<i>P. Trigazis:</i> Barış geleneklerini geliştirelim	6	38
<i>E. Wimmer:</i> Savaş karşıtı çıkışlarda	8	—
<i>P. Rabemananjara:</i> Amacımız sosyalizmdir	8	—
<i>A. Lemrini:</i> Yüzyıllık gerikalmışlığa karşın	9	—
<i>F. Parteçek:</i> Aday üyelik süresi	9	—
<i>H. Erkut:</i> Sol güçlerin birliği yolunda ilk adımlar	10	48
<i>K. S. Shukla, U. Krishnan:</i> Gücümüz artıyor, kadrolar çelikleşiyor	11	—
<i>F. Kerim:</i> İdeolojik savaşım pratiğini genelleştirerek	11	48
<i>J. Gomes:</i> Bütçe işte böyle oluyor	12	—
<i>S. Yastrjemski:</i> Parti okulunun bulunduğu kent	12	—

YIGİTLİK ÖYKÜLERİ

<i>A. D. Lourenco:</i> Eğer tutuklanırsan yoldaş	1	20
<i>R. Gonzales:</i> «Canlılar mezarlığı»nda bir mahkum	4	90
<i>A. Havari:</i> Prometheus'un yaktığı ateş söndürülemez	5	25

KOMÜNİST GENÇLİK ÖRGÜTLERİ

Sovyetler Birliği Leninci Komünist Gençlik Örgütü	4	100
Fransa Komünist Gençlik Hareketi	4	102
Kıbrıs Birleşik Demokratik Gençlik Örgütü	4	103
Moğolistan Devrimci Gençler Birliği	6	96
Şili Komünist Gençliği	6	98
Çekoslovakya Sosyalist Gençler Birliği	7	95

	Sayı	Sayfa
Büyük Britanya Komünist Gençler Birliği	7	97
İrlanda Connolly Gençlik Hareketi	7	98
Alboniy Ndiaye Demokratik Gençler Birliği	7	99
Demokratik Alman Cumhuriyeti'nin Özgür Alman Gençler Birliği	8	92
ABD Komünist Gençler Birliği	8	94
Sudan Gençler Birliği	8	96
Bulgaristan Dimitrofçu Komünist Gençlik Örgütü	10	94
Avusturya Komünist Gençliği	10	95

DEĞERLENDIRMELER, ELEŞTİRLER

O. Melendez: Mariatogui'nin mirasına sahip çıkanlar	4	—
D. Canale: Komünistlerin hedefi	5	—
M. J. Grabivker: Tarihsel gelişmeyle ilgili gerçekler	6	—
İ. Urban: Geçilen yolu değerlendirirken	7	—
J. M. Lanao: Arjantin komünistlerinin partisi üstüne	10	—
A. Bittner: İdeolojik savaşım. Başarının ölçütleri	10	—
S. Jeleu: Efsanevi bir yaşam	11	—

SOSYALİZMİN KURULUŞU, YASALLIKLARI, REEL SOSYALİZMİN BAŞARILARI VE SORUNLARI

Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar, yorumlar, röportajlar

J. Lenart: Kollektivizm bayrağı altında	1	—
R. V. Vivo: Küba: İşçi erkinin çeyrek yüzyılı	1	54
M. Benö: Yığınlarla sıkı bağ öncünün etkinliğinin temelidir	2	16
● Tinsel kültürün sosyalist yaşam tarzının oluşmasın- daki rolü	2	44
S. Tsukasov: Devrimin en güzel çiçeği	2	—
Y. Yakovlev: Leninci titizlik	4	14
D. D. Tung: Öncünün aktifliği ve etkinliği herkesin çıkarınadır	4	49
● Temsili demokrasi. G. Wirth: Seçimli organ. Uygula- ma ve sorunlar. V. Pergi: Kenti kim yönetiyor? P. Smidt: Ulus çapında bir tartışmadan sonra. E. Kem- para: Yerel yönetim. Önce ve şimdi	4	71

	Sayı	Sayfa
<i>L. Pezlar: Sosyalist toplumun gelişme stratejisinde ideolojinin yeri</i>	6	—
● <i>Sosyalizmde ekonomik çıkarlar. Uluslararası sem-pozyum materyalleri</i>	6	—
<i>R. Valbuena, G. Kwiatowski, A. Salem, M. P. Silvan-s-kaya: Polonya işçileri arasında</i>	6	43
<i>W. Felve: Sosyalizm koşullarında tarım politikası üstüne</i>	7	37
● <i>20. yüzyılın 40'lı yıllarındaki sosyal devrimler</i>	7	37
<i>P. Auersperg, S. Tsukasov: Sosyalizmin ekonomik gücü barış politikasının maddi temelidir</i>	7	30
<i>Y. Ambartsumov, G. Ganev: Halk erki toplumsal iler-lemenin itici gücüdür</i>	8	48
<i>W. Stoph: Emekçilerin yararına bir ekonomik politika</i>	10	18
<i>R. F. Retamar: Kültürün gelişmesi sosyalizmle bağlıdır</i>	10	—
<i>J. Batmunh: Devrimci halk egemenliğinin gelişme yolu</i>	11	—
<i>H. Sinderman: İnsan adına demokrasi</i>	11	—
<i>Z. Şedivi: Sosyalist ekonomi: Yeni aşamanın süreçleri</i>	11	—
<i>E. Şevardnadze: Gelişmiş sosyalizm koşullarında eko-nominin parti tarafından yönetilmesi</i>	12	3
<i>T. Porebski: İşçi sınıfının öncü rolünü güçlendir-mek için</i>	12	—
<i>Belgesel materyaller</i>		
<i>G. Lindner: Bağlaşıklık-demokrasi platformu</i>	1	—
● <i>İşbirliğinin biçimlerini genişletirken. EYK üyesi ülke-lerin uluslararası ekonomik örgütleri</i>	9	—
<i>J. Waszcuk: «Moskova çizgisi»mi yoksa çıkar ortak-lığı mı?</i>	10	88
<i>Eleştiriler</i>		
<i>N. T. Fan: Yönetmeyi öğrenmek</i>	2	—
<i>M. Alekseyev: Halkın kahramanlığı</i>	6	—
<i>M. Davidow: Amerikalı enternasyonalistler Sibiry'a'da</i>	8	—
<i>Ç. S. Çiong: Lenin'in öğütlerine bağlı kalarak</i>	8	—
<i>L. Tolkunov: Sovyet toplumunun sınanmış öncüsü</i>	9	94
<i>B. Lhamsuren: Köylülerin yeni yaşamı</i>	9	—
<i>M. A. Doupre: Bir Fransızın gözüyle Sovyet Doğusu</i>	11	—

Sayı Sayfa

GELİŞMİŞ KAPİTALİST ÜLKELERDE SINIF
SAVAŞIMININ SORUNLARI

Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar, röportajlar

D. Sarlis: Devletleştirme: Kimin çıkarına	2	63
A. Voronov: «Kızıl Toprak»ın yazgısı	3	—
● Bir numaralı «sosyal hastalık». Buna karşı nasıl savaşıılır?	5	51
G. Farakos: «Ortak Pazar»ın tuzakları	5	43
H. Flessner, H. K. Werner: Geniş çıkarlar ve aktif rol	5	—
H. Kalt: Yayıncıların reklamı yapılan iyileşme mi, yoksa bunalımın süregelmeye mi?	5	87
M. Gremetz: Emperyalizmin politikasına kesin karşı koyuş	6	20
S. Halvadjis: Gençlik değişikliği istiyor	9	39
A. Boffi: Mafyacılar kimin hizmetinde	10	78
● Bunalımın sonuçları. Komünistlerin alternatifleri	11	43
M. Costello: Britanya madencilerinin savaşım kararlılığı	11	76
V. Perlo: Tekeller emekçilerin sırtından semiriyor	12	66

Kısa yorumlar

A. Land: Seçimönu manevraları	4	—
N. Georgopolus: Olimpiyat geleneklerini kim baltalıyor?	8	84
N. Farrell: Elektronik denetleyiciler	9	—

Belgesel materyaller

● İşsizlerin iş bulma ümidi var mı?	1	—
V. Şenayev, E. Hesin, Y. Yudanov: «Güçler üçgeni»nde çatışma	2	84

Basına toplu bir bakış, eleştiriler

M. A. Parra: Ekonomik bunalım koşullarında	2	—
A. West: «Kadın hareketi»nin sınıfsal kökenleri	2	—
S. Yastrjemski: Emperyalizm «Karamfiller Devrimi»ne karşı	3	—

	Sayı	Sayfa
<i>F. Schuster</i> : Devlet tekellerin aracı haline geldiği zaman	4	—
<i>S. Mark</i> : Eskinin etkisinde	4	—
<i>N. Farrel</i> : Dize gelmediler	4	—
<i>G. Pocock</i> : Thatcher savaşı	6	—
<i>İ. Nedinger</i> : Roket değil iş, kışla değil kreş istiyoruz	6	—
<i>M. Pitt</i> : Madencinin yaşamı	7	—
<i>G. Briquerier</i> : Maskeler düşünce	9	—
<i>N. Farrell</i> : Bir kampanyanın perde arkası	12	—

ASYA, AFRIKA VE LATİN AMERİKA ÜLKELERİNDE ANTIEMPERYALİST, ULUSAL KURTULUŞ HAREKETİ

Kollektif hazırlanmış materyaller, yazılar, yorumlar

<i>R. Banegas, L. O. Corrales</i> : Dün «süngü diplomasisi», bugün doğrudan saldırı	1	—
<i>R. Samhun</i> : Lübnan'a yapılan Amerikan-NATO saldırısı neyi gösterdi?	1	64
● Şovenizme karşı. <i>A. S. Malhotra</i> : Sıradan insanların kardeşliği için, <i>P. Keuneman</i> : Çatışmanın ardında ne gizleniyor?, <i>P. Gogoi, P. Bora</i> : Assam'da «yabancılar» sorunu	2	—
<i>L. E. Veintimilla</i> : Geleceğe yolu döşerken	2	—
<i>N. Aşhab</i> : Çetin, sarp yolda	3	24
<i>M. Kamel</i> : Mısır'da ne değişti?	3	71
Latin Amerika'da gericilik konumlarını yitiriyor. <i>C. Jimenez</i> : Peru'da köklü değişiklikler için, <i>S. Behak</i> : Uruguaylılar diktatörtüğü reddediyor	3	89
<i>R. Valbuena</i> : Militarizm, gericiliğin silahıdır	4	—
● Afrika'da köklü değişiklikler stratejisi. <i>V. Cabral</i> : Halkın yaşam koşullarını iyileştirmek için, <i>R. Boma</i> : Tarım sektörünün gelişmesi	4	—
<i>R. V. Vivo</i> : Latin Amerika ile ABD arasında çelişkiler artıyor	5	72
<i>İ. Gupta</i> : Hindistan'da işçi hareketinin gelişmesinin etmenleri	5	—
<i>H. Hammami</i> : Kurtuluş savaşının tükenmez gücü	6	—

	Sayı	Sayfa
L. Müller, F. Rische: Çelişkiler derinleşirken	6	58
H. Campos, R. Gonzalez: Faşist diktatörlüğe karşı sa- vaşımnda	6	70
D. Ramotar, A. Salem, R. Collure: «Üçüncü Dünya»- daki toplumsal çalkantılar fırtınası neyi gösteriyor?	7	25
F. Maura: Sandinist bayrağı altında Nikaragua	7	77
P. Martinez, A. B. Paiz: Guatemala trajedisinden çık- rılacak dersler	7	—
A. Roy: Kapitalist yönelimin çıkmaz sokağı	8	—
G. Gebre: Etiyopya devriminin aşamaları	9	—
O. Millas: Antifaşist savaşım ve Şili katolikleri	9	83
● Devrimci sürecin belirleyici gücü	10	52
D. Hristofinis: Kıbrıs'ın bölünmesi uluslararası güven- lik için bir tehlikedir	12	57
M. B. Taleb: İlerici yönelimi savunalım	12	—

Belgesel materyaller, kısa yorumlar, yanıtlar

G. Malasse: UNITA kimden yana, kime karşı?	3	—
● Güney Afrika'da ırkçıların manevraları	7	—
E. Caicedo: «Contadora Grubu» nedir?	9	—

Baskı ve kovuşturmalara karşı

E. Caicedo: Diktatörlüğün vahşetine son veril- melidir	1	—
A. Havari: Devrimi yıkmak için partiyi eziyorlar	3	82
S. Behak: Jose Luis Massera özgürlüğe kavuştu	5	—
A. Cubeyli: Fas'ta baskı teröre son!	5	—
R. Samhun: Ansar toplama kampı kapatılmalıdır	10	—

Basına toplu bir bakış, eleştiriler

V. Vallejo: Tehdit, keyfilik, zorbalık politikası	1	—
R. Lewis: Köleden ücretli işçiye kadar	1	—
T. Abdalla: CIA'nin Afrika'daki eylemleri	3	—
K. Ahmed: Bağımlılığın ekonomi politiği	5	—
E. Pahad: Kırbağın sözünün geçtiği yerde	6	—
A. Malaşenko: Kurtuluşa götüren yol	7	—
N. Gertel: Bu reçetelerle değil	7	—

	Sayı	Sayfa
Y. Derviş: İhanetinin cezasını çekti	8	—
R. Collure: Bağlantısızlar Hareketi: Kökênleri, amaçları, sorunları	11	—
S. Vorstein: Ekonomi alanında «enformasyon emperyalizmi»	12	—

KOMÜNİSTLER VE YİĞİN İLETİŞİM ARAÇLARI

Yazılar, demeçler

Z. Tanin: Yiğınların güvenini kazanmak için	1	26
F. Melo: «Avante!» yayınlıyor	2	—
G. P. Siqueira: Birlik çağırısı, demokrasi çağırısı	3	—
P. Rusev: Propagandanın kilit sorunu	4	—
A. Bunzlova: Adaletle götüren zorluklarla dolu yol	4	—
F. Than: Yiğınlar için politik literatür	5	—
A. Çarrel: «L'Humanite»nin dört baharı	5	—
P. Beauvois: «Le Drapeau Rouge»: Kaygı ve umutları	7	—
M. Sepeda: Yiğınlara seslenme yeteneği	8	39
T. Tadesse: Devrimin canlı sözü	8	—
R. Samhun: Saldırı koşullarında	8	—
E. Montes: Kişiliğini bulmak	9	—
C. Soria: Gelenekler ve perspektifler	12	—

TARİHTEN SAYFALAR

Yazılar, değerlendirmeler, eleştiriler

M. Hundt: Komünist hareketin kaynağında	1	—
● 1984 yılının en önemli günlemeleri	1	—
E. Ona: Nesillerin eylemlerinde yaşıyor	2	—
● Onlar faşizmin yolunu kestiler	2	—
G. Ganev: Komünistin inancının gücü	3	98
● Savaşın potasında çelikleşti. IKP 50 yaşında	4	96
H. Paul: Proletaryanın bayrağı altında	4	—
A. Boffi: Partizanları esinlendiren güç	7	—

	Sayı	Sayfa
<i>E. Waszcuk, R. Eman, Y. Panfilov: 1914 Ağustos'u arifesinde: Uyarıcı dersler</i>	8	—
<i>C. Dascalescu: Tarihsel gelişme yolunda dönüm noktası</i>	10	—
<i>H. Hammami: Suriye Komünist Partisi 60 yaşında</i>	10	84
<i>R. Şamhun: Lübnan Komünist Partisi 60 yaşında</i>	12	75

SANATÇININ SAVAŞIMDAKI YERİ

<i>M. Teodorakis: Sanat barışın ve ilerlemenin hizmetinde olmalıdır</i>	1	14
<i>N. W. Thiong'o: «Ezilenler ve teslim olmayanlar için»</i>	2	74
<i>A. Guma: «Kitaplarım evime döndü»</i>	5	—
<i>H. Bidstrup: Mizah silahını kullanmak</i>	8	84
<i>D. Ramotar: Bugün de Şililerle birlikte</i>	12	—

Duyuru

Partilerimiz arasında bir süreden beri yürütülen çalışmaların bir sonucu olarak Aralık 1984'de üst düzeyde yöneticilerden oluşan delegasyonların katılmasıyla bir toplantı yapıldı.

Toplantıda dünyada, bölgemizde ve Türkiye'deki son gelişmeler değerlendirildi. Görüşmeler sonunda faşizme ve emperyalizme karşı mücadelede güçlerini birleştirmeyi kararlaştıran partilerimiz, TÜRKİYE VE TÜRKİYE KURDISTANI SOL BİRLİĞİ (SOL BİRLİK) adı altında bir güç birliği oluşturdular.

Partilerimiz, SOL BİRLİK'in işlevini, görev ve amaçlarını belirleyen bir deklarasyonla birlikte acil hedef olarak belirledikleri faşist yönetime son verilmesi için tüm demokrasi güçlerinin istemlerine cevap veren ve onları barış ve demokrasi mücadelesi için işbirliğine çağıran demokratik bir programın kamuoyuna açıklanması kararını aldılar.

SOL BİRLİK'i oluşturan partilerimiz, aynı zamanda aşağıdaki duyurunu kamuoyuna sunulmasını kararlaştırdılar:

Başta ABD emperyalizmi olmak üzere en gerici emperyalist güçler, uluslararası sorunları şiddet yoluyla çözmek, nükleer, kimyasal ve konvansiyonel silahların yapımını tırmandırma, silahsızlanma ve barış yanlısı girişimleri engelleme politikasını bugün de var hızıyla sürdürüyor ve dünyamızı bir nükleer savaş felaketiyle tehdit ediyorlar. ABD'de Reagan'ın yeniden başkanlığa seçilmesi bu konudaki kaygılarımızı artırıyor. ABD, Nikaragua'daki devrimci yönetimi zorla işbaşından uzaklaştırmak için Grenada benzeri bir işgalin hazırlıklarını yapıyor.

Bu nedenle emperyalizmin saldırgan politikasına karşı durmak, savaş yanlısı güçleri dizginlemek ve geriletmek, dünyamızı ve tüm insanlığı bir nükleer savaşın yıkımından korumak bugün tüm halklar için hayati bir görev oluşturuyor. Biz, dünya barış güçlerinin eylemlerini var gücümüzle destekliyor ve bu mücadelenin içinde yer alıyoruz.

Bölgemiz Ortadoğu, bugün de, emperyalizmin ve siyonizmin devam eden saldırıları ve bölgedeki gerici güçlerin buna çanak tutan politikaları nedeniyle önemli bir gerilim ve savaş ocağı olmakta devam ediyor. Emperyalistler ve İsrail gerici Arap rejimleriyle işbirliği içinde Filistin sorununa ilişkin olarak kendi gerici planlarını yaşama geçirmeye çalışı-

yorlar. Biz bu gerici planı reddediyor ve Filistin halkının kendi topraklarında bağımsız devlet kurma hakkını savunuyoruz.

Biz, İran-Irak arasında süregelen ve ancak emperyalizmin işine yarayan savaşın son bulmasını istiyor, bu ülkelerde demokrasi ve sosyal haklar için savaşan ilerici halk güçlerini ve ulusal demokratik haklar için savaşan Kürt halkını destekliyoruz.

Dört yıla yakın süredir halklarımız üzerinde terör estiren faşist rejim, tüm demagojisine karşılık, insanlarımıza yaygın bir işsizlikten, açlıktan, ekonomik ve sosyal çöküntüden başka bir şey getirmedi.

Faşist rejim ülkemizi ekonomik, politik ve askersel bakımdan emperyalizme daha da bağladı. Uluslararası mali kuruluşların bir kâhyası gibi davranan Özal hükümeti, ülkeyi ekonomik yıkıma götürüyor. Faşist rejim, topraklarımızı ABD emperyalizminin komşu ülkelere ve kurtuluş hareketlerine karşı bir saldırı rampası haline getirdi. O, Kıbrıs'ta, Ege Denizi'nde ve doğu sınırlarında gerilimi arttıran, yayılmacı, maceracı bir politika izliyor.

Evren-Özal ikilisinin halk ve barış düşmanı bir politika izlediği açıktır. Bugün kitleler onun gerçek yüzünü daha iyi görmekteler. Cunta ve onun kukla hükümeti geniş halk yığınlarını karşısına almıştır ve ancak süngü gücüyle ayakta durmaktadır.

Cunta sıkışmıştır ve buna karşılık çareyi rejim ABD emperyalizmine daha çok bağlanmakta, kitleler üzerinde terörü arttırmakda görüyor. Bazı sınır olayları bahane edilerek Türkiye Kürdistanı'nda estirilen yeni terör dalgası, sınırları aşan saldırganlık, yeni kitlesel tutuklamalar, Barış Derneği üyeleri ve aydınlar aleyhine açılan yeni davalar, yeni idam cezaları ve infazlar bunun somut örnekleri. Cunta bir yandan «vatanın bölünme tehlikesinde» olduğu safsatasını yayarak dikkatleri başka yana çekmekte, şövenizmi kışkırtmakta, diğer yandan, sol harekete ve diğer demokrasi güçlerine yeni saldırılar düzenlemektedir.

Ancak tüm çabalar faşist rejimi yıkımdan kurtaramayacaktır. Ne var ki, faşist rejim kendiliğinden göçüp gitmeyecek ve ülkeye demokrasi kendiliğinden gelmeyecektir. Bunun için demokrasi güçlerinin birliğine, yığınların zorlu mücadelesine gerek vardır.

Bu nedenle, faşist rejimi bir an önce işbaşından uzaklaştırmak, demokrasiyi getirmek ve geniş halk kesimlerinin acil istemlerine cevap vermek ve halklarımızın ulusal ve sosyal kurtuluş yolunu açmak için partilerimiz güçlerini birleştirmeye karar verdiler.

Türk ve Kürt emekçileri, barış ve demokrasiden yana tüm güçler! SOL BİRLİK, faşizme karşı olan herkesi birliğe ve mücadeleye çağırıyor.

Faşizmi yıkmak ve ülkeyi ekonomik çöküntüden, maceradan, halklarımızı bunca acı ve yoksulluktan kurtarmak için birleşelim!

KÜRDİSTAN ÖNCÜ İŞÇİ PARTİSİ

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

TÜRKİYE KOMÜNİST EMEK PARTİSİ

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

TÜRKİYE KÜRDİSTANI SOSYALİST PARTİSİ

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ

10 Aralık 1984

Türkiye Komünist Partisi Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin 4-6 Aralık 1984 günlerinde düzenlediği toplantıda yaptığı konuşma

Değerli yoldaşlar,

TKP, BSS Yazı Kurulu ve Yazı Konseyi'nin raporunu tümüyle onaylıyor. Özellikle önümüzdeki dönem ile ilgili önerilerde, partimizin de çözmekle karşı karşıya bulunduğu ideolojik, politik ve örgütsel görevlerle ilgili yayın faaliyetinin bulunması bizim için sevindiricidir.

Biz, raporda belirtilen, hesap verilen dönem içerisinde BSS dergisinin çalışmalarının iyileşmesi ve saygınlığının artması sürecini kendi deneyimimizle de gözlemledik. Dergi, bugün yalnızca parti kadrolarımız tarafından değil, aynı zamanda sol güçlerin ve ilerici aydınların da aradığı, değer biçtiği ve başvurduğu bir organdır. TKP, BSS Yazı Kurulu'nu, Yazı Konseyi'ni, uluslararası kolektif sekreteryayı ve dergi çalışmalarına omuz veren tüm kardeş partileri yürekten kutlar. TKP, bugüne dek olduğu gibi, bundan sonra da BSS kolektifinin çalışmalarına elinden gelen katkıyı yapmak için yoğun çaba gösterecektir.

İdeolojik-politik hattımızı çizmede, yığınlar içindeki çalışmalarımızı iyileştirmede BSS sık sık başvurduğumuz bir organdır. Kadrolarımızın eğitiminde değerli bir araç, bize savaşım deneyimleri aktaran eşsiz bir kaynaktır.

Yoldaşlar,

BSS dergisinin Türkçe baskısı ile ilgili olarak ele aldığımız dönemdeki kimi gelişmelere değinmek istiyorum. Bu dönem içerisinde derginin Türkçe basımındaki gecikme giderilmiştir. Şimdi TKP, BSS dergisini oldukça çabuk çıkartabilen partiler arasındaki yerini almış bulunuyor. Bu arada derginin Türkçe basımının dağıtımında artış sağlanmıştır. Öte yandan 1984 başından itibaren BSS dergisini Türkiye içinde de illegal koşullarda basıp dağıtma işini örgütlemiş bulunuyoruz. Bu, bizim parti kadrolarımızın ideolojik-politik düzeyini yükseltme çalışmalarımız kapsamındadır. 1985 yılında partimiz, bu illegal baskının daha fazla sayıda basılması ve her birinin daha çok insana ulaştırılmasını hedef olarak önüne koymuştur. Önümüzdeki dönemle ilgili olarak bir başka hedefimiz, belli konularda dergide yayınlanmış yazılardan oluşan derleme kitap ve broşürlerin basılmasıdır. 1985 yılında bunun ilk örneklerini sizlere ulaştırabileceğimize inanıyoruz.

Yoldaşlar,

Bugün ülkemizdeki faşist diktatörlüğün, ülkemiz ve dünya kamuoyunu yanıltmak için başvurduğu «demokrasiye dönüş» manevraları iflas etmiş

durumdadır. Yurtseverlerin idamlarının yeniden hızlanması, demokrasi isteyen binlerce aydın hakkında kovuşturma açılması, Barış Komitesi davasının genişletilmesi, sol güçlere yönelik yeni bir tutuklama dalgasının başlaması, Kürt halkının barbarca kırılması bunun açık kanıtıdır.

1983 Kasım'ında başvurulmuş seçim manevrasından sonra, özellikle diktatörlüğün sözde «sivil» hükümetinin bir yıllık faaliyeti bitiminde, faşist rejim ile karşıtları arasındaki çelişkiler daha da derinleşmiştir.

1984 Kasım'ında Türkiye'deki durum nedir? IMF kontrollü ve ülkeyi yerli yabancı tekellerin talanına açan ekonomik politika, durumu görülmedik ölçüde kötüleşen işçi sınıfından sanayicilere kadar geniş güçlerin artan muhalefetiyle karşılaşılıyor. Derinleşen ekonomik bunalım, politik alana yansıyor. Parlamentodaki sahte muhalefet partileri daha da aşınıyor. Sendikal yasalarla sendikal hareket, gerici yüksek öğretim yasasıyla öğrenci gençlik ve bilim adamları, meslek örgütlerine konan yasaklarla farklı mesleklerden insanlar, düşünceye konulan zincir ile aydın hareketi, kısacası mevcut anayasa ve antidemokratik yasalarla ve uygulamalarla yığınsal halk hareketinin farklı kolları arasındaki çelişkiler keskinleşiyor. Bir yanda sahte parlamentosu, Özal hükümetiyle faşist rejim, öte yanda, TKP, sol güçler ve yasal muhalefet partileri arasındaki kampaşma daha da belirginleşiyor. Türkiye ve Irak Kürtlerine yönelik kırım operasyonları, rejimin içyüzünü açığa vuruyor. Pentagon ve NATO'nun Türkiye'ye, sosyalist ülkelere ve Ortadoğu halklarına, Kıbrıs halkına yönelik olarak biçtiği saldırgan misyon, ülkemizin ve halkımızın çıkarlarıyla çelişmektedir. Uluslararası durumla ilgili konularda en Amerikancı konumlarda yürüyen rejimin sürekli ABD dayatmalarıyla karşı karşıya kalması, rejimin dış politikasının çıkmazını gösteriyor.

İşte bu durum nedeniyle Türkiye'deki faşist diktatörlük, dünyadaki öteki benzerleri gibi, antikomünizmi, antisovyetizmi ve şövenizmi tırmandırarak, TKP'ye, sol güçlere, demokrasi hareketine ve Kürt halkına karşı baskılarını, saldırılarını artırarak, sıkıştığı köşeden kurtulmaya çaballıyor. Kısa bir süre önce toplanan TKP MK'nin 3. Plenumu bu gelişmeleri dikkate alarak, tüm diktatörlük karşıtı güçleri artan saldırılar karşısında gerilememeye, güçlerini birleştirmeye, Türk-Kürt halkımızı iş, ekmek, barış ve özgürlük istemlerini daha gür sesle haykırmaya çağırdı. Partimiz, diktatörlüğün hükümetinin yıkılması, erken seçimlere gidilmesi için her çabanın zorunluluğuna işaret ediyor. Bu uğurdaki savaşımın, diktatörlük karşıtı güçlerin birliğine dayandığı koşullarda, halkın politik eyleminin daha da yükselmesi ve faşizmin yıkılması, ulusal demokrasinin kurulması sonucunu getireceğini gösteriyor. Sol güçlerin birliği bu amaç için önem taşıyor. TKP de içinde 6 sol partinin bu birlik için attığı adımlar gelecek için umut veriyor.

İşte, böylesi çetin koşullar altında ve böylesi çok yönlü savaş görevleriyle karşı karşıya olan partimiz, BBS'de yayınlanan deneyim aktarma

yazılarına büyük önem veriyor. Politik bağlaşıklık, partilerin politik etkinliğinin artırılması ve yığınlar içindeki çalışmaların örgütlenmesi gibi konularda daha somut, verili yazılar yayınlanmasının yararlı olacağı görülmüşündeyiz.

Raporda, uluslararası toplantı ve seminerlerin düzenlenmesinde yeni adımların atıldığı, bu yöndeki çalışmaların bundan sonra da sürdürülmesinin planlandığı belirtilmektedir. Biz bu yoldaki tüm çabaları destekliyoruz. Çeşitli somut konuların ele alındığı daha geniş ve daha sık toplantıların yapılması, bizim ideolojik-politik ve örgütsel çalışmalarımıza büyük destek oluyor.

BSS dergisinde yer alan kapitalizm analizlerinde, gelişmiş kapitalist ülkeler ağırlıklı bir yer kaplıyor. Kuşkusuz, bu ülkelerdeki süreçlerin irdelemesi önemlidir. Ama bizce, dergide, gelişmekte olan kapitalist ülkelerin ekonomi politığı konusu görece zayıf kalmaktadır. Kapitalist sistem analizlerinin bizce, aynı zamanda, gelişmekte olan kapitalist ülkeleri de kapsamasına daha fazla dikkat verilmelidir.

Bir başka konu, gelişmekte olan kapitalist ülkelerin politik sistem analizlerinin yeterince ele alınmamasıdır. Bugün dünyanın çeşitli ülkelerinde kurulan yapılar, oluşturduğu kurumlar üzerine egemen güçler arasında yoğun bir bilgi alışverişi vardır. Komünist hareketin bilgi ve deneyim alışverişinin en temel organı olan BSS dergisi, gelişmekte olan kapitalist ülkeler politik sistemlerj üzerine ayrıntılı yazılar yayınlıyarak, farklı coğrafi bölgelerde, benzer koşullarda savaşım veren komünistlere yardımcı etmelidir.

Bununla bağlı bir başka konu, neo-faşizmin gelişmekte olan ve gelişmiş ülkelerde edindiği yeni değişik çizgilerdir. Aynı zamanda uluslararası aşırı gericilik ile neo-faşizm arasındaki ilişkilerde de yeni olgular oluştuğunu görüyoruz. Neo-faşizmin analizine geçmişte de büyük katkıları olan BSS tüm bu yeni unsurları değerlendirmede partilere yardımcı olmalıdır.

TKP, barış konusıyla ilgili olarak, Yazı Kurulu ve Yazı 'Konseyi'nin raporunda yer alan görüşlere tümüyle katılıyor. Ancak kanımızca, bu yöndeki çalışmaların daha da iyileştirilmesi çabaları, gelişmekte olan ülkeler halklarının barış savaşımına daha fazla dikkat verilerek tamamlanmalıdır. Barış savaşımının gelişmekte olan ülkeler açısından aldığı özgül biçimler, karşılaştığı özne-nesne güçlükler, antiemperyalist ve toplumsal ilerleme savaşımı ile sıkı bağı BSS'de yer alan yazılarda ayrıntılı bir biçimde temellendirilmelidir.

Komünist saflara hergün taze güçlerin katıldığı açık bir gerçektir. Bu güçler kendi «yeni» düşünceleri ile geliyorlar. Bu durum bildiğiniz gibi, bize yeni yeni görevler yüklüyor.

Marksizm-Leninizm'in yaşamın zenginliğini kucaklayacak yetenekte olduğunu göstermeye daha fazla özen göstermeliyiz. Bu, komünistlerin ortak ideolojik çabalarını yakından ilgilendiriyor. BSS bu konuda bize örnek oluyor.

Biz bugün, reel sosyalizmin kazanımlarını halkımıza gösterebilmeyi, bizim savaşımıza doğrudan bir destek olarak görüyoruz. Komünist ve işçi partileri kendi tarihlerinde ve günümüzde, sosyalist ülkelerle iyi ilişkilerin kendi ülkeleri ve halkları için somut yararlarını daha fazla sergilemelidirler. Biz kendi halkımıza başka ülkelerin bu konudaki deneylerini aktararak daha etkili olabileceğimize inanıyoruz. Bu konuda BSS dergisine daha çok katkı yapmak bizim görevimizdir.

Bir başka konu, sağ ve «sol» oportünizme karşı savaşım konusudur. BSS «haçlı seferi» politikası koşullarında, eşi görülmedik psikolojik savaş yöntemleriyle karşı karşıya bulunan komünist hareketin genel sorunlarına ilişkin önemli bir işlev görüyor. Bu yöndeki çalışmaların devam etmesi, daha ayrıntılandırılması, somutlandırılması, argümanlarının zenginleştirilmesi bizim hem gereksinimimiz, hem de isteğimizdir. Fakat bu arada, sağ ve «sol» oportünist yaklaşımlarla ideolojik savaşım, bizce zayıf kalıyor. Özellikle şu sıralarda, böylesi akımların işçi sınıfı hareketine zarar verdiğini, halkların antiemperyalist çıkışlarına gölge düşürdüğünü gözölüyoruz. BSS önümüzdeki dönemde, bu konuya daha da ağırlık vermelidir.

Değerli yoldaşlar,

Nükleer yıkım tehlikesinin ABD ve NATO'nun en saldırgan, gerici, serüvenci çevrelerinden kaynaklandığı artık açık bir gerçektir. TKP, SSCB'nin, Varşova Antlaşması Örgütü devletlerinin çok sayıda barış önerileri ve girişimlerine yüksek bir değer biçiyor. Tüm devletlerin, toplumsal örgüt ve güçlerin barışın korunması yolundaki girişimlerini destekliyoruz. Kardeş partilerin bu yoldaki çabaları büyük önem taşıyor. Ancak partimiz, uluslararası komünist ve işçi hareketinin, gerek dünya barışının korunması, gerekse emperyalizmin tüm ülkelerdeki komünist partilerine ve halkların kurtuluş savaşımına yönelik «sosyal aç» politikası ile ilgili olarak önünde duran bir görevi henüz yerine getirmediği görüşündedir. Bu, komünist ve işçi partilerinin uluslararası düzeyde yeni bir danışma toplantısının yapılması ve kardeş partiler arasındaki koordinasyonun olanaklı olan en üst düzeye çıkarılması görevidir. TKP, bunun gereksinimini derinden duymaktadır. Kanımızca, tüm kardeş partilerin de buna nesnel gereksinimi vardır.

Komünist ve işçi partilerinin son danışma toplantısından bu yana 15 yıl geçti. Bu süre içinde komünistler dışındaki tüm politik güçler, aralarındaki uluslararası koordinasyonu korudukları gibi, buna yeni biçim ve boyutlar da kattılar. Bugün komünist partilerin, uluslararası koordinas-

yonu açısından, sosyal reformizmden de tutucu burjuva partilerinden de daha geri konumlarda kaldığı bir gerçektir.

Bu durumda biz halkımızın karşısına «demokrasi güçlerinin birliği», «sol güçlerin birliği» istemi ile çıkıyorken, bir komünist partisi olarak ne kadar ikna edici olabildiğimizi düşünüyoruz. Düşman, komünist hareketin birliğindeki zayıflıkları halkımızın gözünde reel sosyalizmi karalamak için kullanmaya çalışıyor. Derin gizlilikteki, işkencedeki komünistin moralini yıkmak için kullanmaya çalışıyor. Üstelik oportünizm, uluslararası komünist ve işçi hareketinin içindeki sorunları, solu parçalamak ve hatta bir dönem partimizi bölmek için kullanmaya yeltendi. Demokratik santralizm ilkesine saldırdı, fraksiyonculuğu meşru ilan etti. Gerekçe olarak komünist partilerinin bir araya gelemeyişlerini gösterdi.

TKP, komünist ve işçi partilerinin yeni bir uluslararası toplantısının yapılmasını tek tek tüm komünist partilerinin görevi sayıyor. Partimiz, kardeş partiler arasındaki kimi konulardaki farklılıkların tartışılmasının ancak birliğin pekiştiği, ortak düşmana karşı konumların güçlendiği koşullarda yarar getirebileceği görüşündedir.

Hemen hergün sınıf düşmanlarımız, Sovyetler Birliği'nin, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin dünya barışının savunulmasına, dünya devrimci sürecinin güçlendirilmesine, halkların mutlu geleceğine katkılarını gören her komüniste ve hatta ilericilere «Moskovacı», «bağımsız değil» diye saldırdığı zaman, biz bunu onun sınıf çıkarları ile açıklayabiliyoruz. Ama bu görüşlerin işçi sınıfı saflarında savunulması anlaşılabilir değildir. Antikomünizmin, antisovyetizmle nasıl elele gittiğini ülkemizde somut olarak yaşıyoruz. Bunlar birbirinden ayrılamaz.

Bizim yaşadığımız ve burada konuşan yoldaşların dile getirdiği gerçekler, nükleer savaş tehlikesinden, savaş kışkırtıcısı Reagan ile, barışın kalesi Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin «eşit sorumlu» olduğu görüşünü de yalanlıyor.

Bir «propaganda makinesinden» söz edilecekse bu Reaganizm'in zehirli propaganda makinesi olmalıdır.

Biz bağımsız bir komünist parti olarak «tarafsız» değiliz, ne Afganistan ne de başka konuda; biz gerçeğin tarafındayız. Tarafsızlık bir Türk ata sözü ile taşları bağlamak, köpekleri serbest bırakmaktır.

TKP, komünist ve işçi partilerinin yeni bir danışma toplantısının yapılması yolunda BSS dergisinin önemli bir işlev görebileceğini düşünüyor. 65 komünist ve işçi partisinin kolektif emeğinin ürünü olan BSS dergisi bu toplantının koşullarının yaratılmasına ideolojik katkıda bulunmalıdır.

Dünya komünist hareketi bu konuda bir gecikmenin sorumluluğu altına girmemelidir. Çünkü söz konusu olan yalnızca tek tek partiler arasındaki

ilişkiler değil, insanlığın geleceği ve bunun garantisi olan toplumsal ilerleme sürecinin daha da ilerlemesidir.

Şimdi gerçekleştirdiğimiz konferans da, komünizm düşmanlarına, komünist hareketin bölünmesini, parçalanmasını umanlara etkili bir yanıt olmalıdır. Biz böyle olacağına bütün yüreğimizle inanıyoruz. .

Yoldaşlar,

Partimizin Nikaragua, El Salvador, Grenada, Lübnan, Filistin halklarıyla, emperyalizme, faşizme, ırkçılığa, apartayda karşı savaşım içindeki tüm halklarla kardeşçe dayanışmasını dile getirmek isteriz.

Konferansımıza sağladığı mükemmel olanaklar ve gösterdiği sıcak konukseverlik için Çekoslovakya Komünist Partisi'ne içten teşekkür ederiz.

Türkiye Komünist Partisi, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisine, yeni çalışma döneminde en içten başarılar diler.

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

Yaşasın uluslararası komünist hareketin birliği ve kardeşliği!

Emektar komünistlerin bildirisi

TKP MK Politik Bürosu, partinin en eski üyeleri, emektar komünistlerle bir toplantı yaptı. Bu toplantıya güvenlik nedeniyle yalnızca yurt dışında bulunan yoldaşlar çağırıldı. Toplantı TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın açış konuşmasıyla başladı. Parti stajları 30 ile 57 yıl arasında değişen, uzun yıllar illegalitede çalışma yürütmüş, işkencelerden geçmiş hapislerde yatmış, sürgünlerde yaşamış, hücre sekreterliğinden, Merkez Komitesi üyeliğine kadar çeşitli görevlerle en zor koşullarda parti çalışması sürdürmüş yoldaşlar bir araya geldiler.

Bu toplantı, uzun bir süreden sonra, ilk kez söz konusu yoldaşları bir araya getirmesi bakımından, özel bir anlam taşıyor.

Aynı zamanda bu toplantıyla, partimizin 65. kuruluş yıldönümünü kutlama kampanyası açılmış bulunuyor.

Toplantıya katılan emektar komünistler, şu anda ülkemizdeki ağır koşullarda dünyada barış ve halkımızın mutlu geleceği uğrunda savaşanları, zindanlarda direnenleri coşkuyla selamladılar.

Onlar herkesi, TKP 5. Kongresinde açılan tüm tutuklular ve aileleriyle maddi ve manevi dayanışma kampanyasını güçlendirmeye çağırıyorlar. Toplantıda TKP 5. Kongresinde onaylanan TKP Tarihi Üzerine Tezleri geliştirmek amacıyla kurulan komisyonun yurtdışı bölümü oluşturuldu.

Toplantıya katılanlar aşağıdaki bildiriyle, tüm parti üyelerine ve halka seslendiler.

Türkiye Komünist Partisi şanlı tarihi ve savaşkan bugünü ile güçlüdür! Yarın daha güçlü olacak ve tarihsel görevini ergeç yerine getirecektir

Yurttaşlar, yoldaşlar,

Bugün ülkemiz ve halkımız tarihinin en karanlık günlerinden birini yaşıyor. İşsizlik, açlık, hastalık, yokluk, baskı ve işkenceler kol geziyor.

Amerikan emperyalizmi ile işbirliği yapan faşist diktatörlük cumhuriyeti cumhuriyet yapan ne varsa tek tek yok ediyor. Halkımızın ulusal çıkarlarını, bağımsızlığını ve hatta ulusal egemenlik haklarını ayaklar altında alıyor. Ülkemiz her an Amerikan çıkarları için savaşa sürüklenme tehlikesiyle yüzyüzedir. Diktatörlük aynı zamanda bölgemizde ilerici rejimlere, komşumuz sosyalist ülkelere karşı bir tehdit unsuru oluyor.

Ülkemizin bağımsızlığı ve barış için, Türk ve Kürt halkının demokratik hakları için seslerini yükselten ilericilere, yurtseverlere ve diktatörlüğe karşı çıkan herkese aralıksız bir baskı uygulanıyor.

Cumhuriyet tarihinin son dikili taşı olan ekonominin ulusal temelleri yok ediliyor. Ülke bir avuç işbirlikçi tekelin ve emperyalizmin sömürü ve yağmasına terkediliyor.

Şimdi ülkede ekonomik bunalım daha da derinleşmiş, diktatörlüğün hükümeti ve parlamentosu politik bir bunalımla yüzyüze gelmiştir. İşte bu karmaşık durumda, TKP, «ülkeyi bu kör gidişten nasıl kurtarmalı» sorusunu soran her yurttaşın özlemine yanıt veren bir programla halkın önüne çıkmıştır. TKP, bu aşamada bütün ulusal demokratik güçleri birleştirmek ve ulusal demokrasiyi gerçekleştirmek için savaşıyor.

TKP Türkiye'nin en eski partisidir. Daha 1918'lerde ilk önce İstanbul'da olmak üzere çeşitli kentlerde ilk komünist çekirdekler kuruldu. Bu ilk komünistler halkımızın ulusal kurtuluş savaşının en önündeydiler. İşte onlar, 10 Eylül 1920'de Mustafa Suphi önderliğinde birleşerek TKP'yi kurdular. TKP, işçi sınıfımızın, emekçi halkımızın en büyük eseridir.

TKP, Mustafa Kemal'in önderliğindeki ulusal kurtuluş savaşımızı destekledi, bu savaşa aktif biçimde katıldı. Ama aynı zamanda, ülkeyi emperyalizme karşı canıyla, canıyla savunan işçi ve emekçilerin çıkarlarını kararlı bir şekilde savundu. Vurguncu, talancı harp zenginleri, toprak ağaları emperyalizmin işbirlikçileri erkten uzaklaştırılmadıkça, halkımızın gerçek kurtuluşa kavuşamayacağını ısrarla duyurmaktan geri kalmadı.

Ne yazık ki, kurtuluş savaşından sonra egemen burjuvazi zamanla cumhuriyetin ulusal ülkülerine ihanet etti, ülkeyi tekrar emperyalizmin ağır boyunduruğuna soktu. İşte o günden bu yana tüm bu gerçekleri halka duyuran ve kurtuluş yolunu gösteren TKP, gericiliğin ağır saldırılarına uğramıştır ve uğramaktadır. Fakat hiçbir dönemde, burjuvazi TKP'yi yok etme amacına ulaşamamıştır. Bunun en iyi kanıtı partimizin bugünkü durumudur. Parti, 12 Eylül askersel darbesi ile uğradığı ağır saldırıya rağmen ülkede savaşımını sürdürebilmiş, tarihsel 5. Kongresini başarıyla gerçekleştirebilmiştir.

TKP, işçi sınıfının partisidir. Sınıf düşmanlarının tüm çabalarına, saldırılarına karşın, işçi sınıfımızın bağrından, fabrikalardan, işçi yataklarından sökülememiştir. «Fabrikalar kalelerimizdir» belgisiyle TKP savaşını aralıksız sürdürmüştür. İstanbul başta olmak üzere proleter yatağı olan kentler, kuruluşundan bu yana TKP'nin asıl gelişme alanları olmuştur. Bugün de İstanbul İl Komitesi ve öteki il komitelerimiz bu geleneğin mirasçısıdır. İstanbul İl Komitesi'nin çıkardığı «Proleter İstanbul» gazetesi bunun canlı bir kanıtıdır ve geçmişte komünistlerin çıkardığı «Kızıl İstanbul», «Kızıl Samsun», «Kızıl İzmir» gazetelerinin geleneğini sürdürüyor.

TKP, köylülerin en güvenilir başlağı işçi sınıfının partisidir. Partimiz, kurulduğu günden bu yana, yoksul köylülerin, az topraklı köylülerin, kü-

çük üreticilerin toprak ağalarına, tefecilere ve jandarma zulmüne karşı savaşını aralıksız destekledi, onlara kurtuluş yolunu gösterdi.

TKP, gençliğin en güvenilir dostu işçi sınıfının partisidir. TKP gençliğe, onun sorunlarına her zaman büyük bir önem verdi. Gençlik her dönem kadro kaynağımız oldu. Geçmişteki İlerici Gençler Birliği, İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneği, Türkiye Gençlik Derneği (Ankara) gibi anti-emperyalist, antifaşist gençlik hareketlerinin geleneğini 1973 sonrasında İGD yaşattı. Bugün ağır illegal koşullar altında ilerici, demokratik gençliğin özverili yiğit savaşı sürüyor. Üç yıldır aralıksız yaşamını sürdüren «İleri» gazetesi gençlik yığınlarına yol gösteriyor.

Ulusal kurtuluş savaşımızda kahramanlık örnekleri veren kadınlarımız komünist partisinin sıralarında da aktif biçimde yer aldılar. 12 Eylül öncesi, antiemperyalist demokratik savaşında İKP önemli görevler gördü. Kadınlarımızın savaşı bugün de zor koşullara rağmen sürüyor.

Geçmişte, komünistlerle birlikte, hertür gericiliğe, savaş kısırtıcılığına karşı, barış için seslerini yükselten sayısız bilim adamı, sanatçı, gazeteci, öğretmen ve çeşitli meslek sahipleri ağır baskılara, zorbalığa yiğitçe göğüs gerdi. Bugün de faşist diktatörlüğe karşı aydınlarımız aktif mücadele ediyor. 1.256 aydının demokratik hak ve özgürlükler için giriştiği eylem büyük önem taşıyor.

Komünistler, daha en baştan beri dünyada barışın savunulması uğrunda çalışmış ve bütün barışseverlerin birliği için elden gelen herşeyi yapmışlardır. Özellikle soğuk savaş döneminde, ülkemizin Kore harbine sürüklenmesine karşı onlar yiğitçe seslerini yükseltmişlerdir. Bugün de komünistler, hangi politik, ideolojik görüşte olursa olsun barışsever herkesle birlikte insanlığın bir nükleer felâkette yok olmasını önlemek için vargüçleriyle çalışıyorlar.

TKP kurulduğundan bu yana burjuvazinin komünistleri halktan, ilerici, sol güçlerden yalıtılmak, solu parçalamak, demokratik güçleri ezmek için kullandığı ince, kaba her yönteme karşı savaşım verdi. Bugün partimizin de içinde olduğu 6 sol partinin gerçekleştirdiği «Sol Birlik» solun parçalanmışlığından yararlanmak isteyen diktatörlüğe etkili bir yanıt olmuştur. Bu, faşist diktatörlüğün yıkılması, emperyalist saldırının geriletilmesi savaşımında demokrasi güçlerinin birliğe ve halkımızın geleceği için umut veren bir adımdır. «Sol Birlik»in daha da güçlenmesi, genişlemesi için TKP elinden gelen her çabayı harcayacaktır. Emperyalizme karşı, demokrasi için tüm ulusal demokratik güçlerin cephesinin kurulması, TKP'nin değişmez politikasıdır.

Yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi'nin tarihi, yapılan hatalar ve elde edilen başarılarla birlikte şu gerçeği açıkça kanıtlıyor: Bir partinin sınıf sava-

şının karmaşık koşullarında yolunu yitirmemesi, dünya komünist hareketinin sınanmış ortak devrimci ilkelerinden sapmamasına bağlıdır.

Türkiye Komünist Partisi'nin tarihi işçi sınıfının savaşım tarihidir. Başından beri TKP ve onun tüm yönetimleri Marksizm-Leninizm'in, proleter enternasyonalizminin ana doğrultusundan, işçi sınıfının, köylülerin, halkın ulusal çıkarlarını savunma çizgisinden hiçbir zaman şaşmadı. TKP Büyük Sosyalist Ekim Devrimi'nin doğrudan etkisi altında ve ulusal kurtuluş savaşımızın ateşleri içinde doğdu. Ve Üçüncü Enternasyonal'e katıldı. Sermaye egemenliğini ilk defa yıkan SBKP ile kardeşçe birlik, TKP'nin her zaman savunduğu temel bir ilke olmuştur. TKP, şaşmaksızın Türk-Sovyet halkları arasındaki dostluğu savunmuştur. TKP, Sovyetler Birliği'nin halkımızın ulusal çıkarlarıyla tam bir uyum içinde olan barış ve halk-lararası dostluk politikasının destekçisi olmuştur.

TKP'nin gelişmesi her zaman düz ve yalnızca başarılarla nitelenen bir çizgi izlemedi. Partimizin şu ya da bu döneminde, ortaya çıkan yeni koşulların zamanında tahlil edilemeyişinden, karşılaşılan yeni problemlere zamanında yanıt verilemeyişinden, demokratik santralizm ilkesinin her zaman titizlikle uygulanamayışından ve başka objektif, subjektif nedenlerden doğan hatalar ve zayıflıklar yer yer ortaya çıkan başarısızlıkların nedeni olmuştur. Ama bütün bunlar, her zaman Marksizm-Leninizm'e sadık kalmış olan partimizin nice kurbanlara, acılara mal olan şanlı savaş tarihine asla gölge düşürmedi.

TKP'nin tarihi her zaman geniş çevrelerin ilgisini çekmiştir. Ama ne yazık ki, partimizin tarihi üzerine konuşanlar, her zaman gerçeklere bağlı kalmadılar, kimi zaman ise bu tarihi tümüyle çarpıttılar. Biz inanıyoruz ki. TKP'nin gerçek tarihi *ancak onun safında olanlar* tarafından yazılabilir ve ancak böyle bir tarih sınıf mücadelesinde etkili bir silâh olabilir.

Belirli dönemlerde ortaya çıkan, herşeyden önce polis saldırının yol açtığı zayıflıkları «TKP'nin yok olduğu» biçiminde yorumlayanlar haklı değildir. Böyle yorumlar, tarihe ve yaşayan gerçeklere terstir.

TKP en zor, karmaşık dönemlerde, hatta tüm parti yönetiminin tutuklandığı, derin bölünmelere uğradığı 1950 ve 1960'larda bile sesini duyurmasını bilmiştir. Parti üyeliğinin ne demek olduğunu iyi bilen nice komünist büyük bir alçakgönüllülükle, sabırla ülke içinde ve dışında Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizminin ilkelerini savunmak, onları canlı tutmak, halka gerçekleri duyurmak için ellerinden geleni yapmıştır. Bu komünistler, yüksek bir moralle, geleceğe iyimserlikle bakmışlardır. Bu iyimserlik, TKP'nin bugün zorlukları aşması ve gelişmesiyle haklılık kazanmıştır. TKP'nin emektar üyelerinin bu toplantısı, her şeyden önce bu gerçeğin canlı kanıtıdır.

Yoldaşlar,

TKP, kurulduğundan bu yana burjuvazi tarafından yasal çalışma hak-

kindan yoksun bırakılmıştır. Bu 64 yıllık zorlu savaşımında, TKP pek çok yaralar almıştır. Ama uğranılan her başarısızlık, komünistlere paha biçilmez deneyim kazandırmıştır. Bizi şimdi daha da güçlendirecek olan, bu tarihten gerekli dersleri çıkarmayı bilmektir.

Parti yaşamının bütün ilkelerine titizlikle uyulmadığı, disiplinin zayıfladığı, üye normlarının düşürüldüğü, gizlilik kurallarının çiğnendiği, demokratik santralizme sıkıca bağlı kalınmadığı durumlarda, parti, kendisini sınıf düşmanının, polis saldırılarına karşı başarıyla koruyamamıştır.

En zor durumlarda bile, işçi emekçi sınıfların karşısındaki görevlerini ihmal etmemeyi, baş düşmana karşı savaşı gevşetmemeyi, teoriyi küçümsemeyi, burjuvaziye, antikomünizme, antisovyetizme karşı ideolojik savaşı gevşetmemeyi gözdardı eden bir parti kaçınılmazlıkla içe kapanmaktan, dedikoduların yıpratıcı etkilerinden ve fraksiyoncu eğilimlerin ortaya çıkmasından kendisini koruyamaz.

Partimizin deneyi gösteriyor ki, böylesi zayıflıklar, burjuvazinin bir yandan partiyi tutuklamalarla çökertmeye çalışmak, öte yandan fraksiyonları kışkırtıp, dolaylı dolaysız desteklemek yolundaki yıkıcı eylemlerine elverişli ortam yaratıyor.

Bu derslerin ışığında, parti yaşamının parti tüzüğü temelinde aralıksız mükemmelleştirilmesi, partinin yığınlar arasındaki çalışmalarının güçlendirilmesi, teorik düzeyimizin yetkinleştirilmesi ve ideolojik savaşım görevlerinin en iyi bir şekilde yerine getirilmesi, kısaca Leninçi parti disiplininin bütün koşullarının yaratılması, illegal savaşan parti için çok daha hayati önem taşıyan hususlardır. Parti 5. Kongresinde onaylanan çizgi, işte bütün bu alanlarda partiyi güçlendirerek, komünist hareketi düşman saldırılarına, provokatörlerin eylemlerine ve fraksiyonculuğa karşı daha da dayanıklı kılmıştır.

12 Eylül darbesinden sonra, bugün de TKP ağır saldırılar altındadır. Partinin faşizm koşullarında elde ettiği illegal savaşım deneyimini, geçmişteki illegal savaşım deneyiyle birleştirmek ve zenginleştirmek şimdi çok daha güncel ve zorunludur.

Yoldaşlar,

TKP işçilerin, emekçilerin tüm halkımızın çıkarlarının en açık sözlü savunucusudur. Ülkemizde kuruluşundan bu yana halkımızın ulusal çıkarlarını böylesine kararlı savunan, bu denli köklü tarihi bir parti yoktur.

TKP, Türk ve Kürt tüm halkımızın yüzlerce yıldır sömürü ve baskıya, adaletsizliğe, horlanmaya karşı verdiği bütün savaşımaların, yaratılmış ulusal kültürün bütün olumlu yanlarının mirasçısı ve savunucusudur.

Komünist öncü demek tarihte derin kökleri olan, bu nedenle yanlışları ve eksikleriyle, başarı ve yenilgileriyle zengin deneylere sahip, komünist idelerden ayrılmamış parti demektir.

Bu anlayışlardır ki, TKP 5. Kongresi gelmiş geçmiş tüm yönetimlerine sahip çıkmıştır. TKP, Mustafa Suphi, Ethem Nejat, Şefik Hüsnü, Salih Hacıoğlu, Zeki Baştırmaz, Reşat Fuat Baraner, Nazım Hikmet, İ. Bilen gibi işçi sınıfının en değerli evlâtlarını yetiştirmiş bir partidir. Bu partinin savaş yolunda nice komünist can vermiştir. Mustafa Suphi ve 14 yoldaşımız, «Yaşasın TKP» diye idama giden Mesut yoldaş, işkenceyle öldürülen Hasan Basri, İskeçeli Küçük Hasan, Salih Bozışık, MK üyesi Deniz yoldaş (Mustafa Hayrullahoğlu), Ali Gider, Meryem Karakız, Barış Yıldırım, Kenan Öztürk, Hüseyin Güzel, Avni Ece, Fevzi Kuruçay, Talip Öztürk, Ali İhsan Özgür, Celâlettin Kesim, Mehmet Çakmak, Demir Yaraşık, Bahri Gürpınar ve adı bilinen ve bilinmeyen daha nice yoldaşımız, partimizi kendileri gibi ölümsüzleştirdiler.

İşte şimdi, bu şanlı tarihin mirası sağlam ellere düşmüştür. Genel Sekreterimiz Haydar Kutlu yoldaşın önderliğindeki MK etrafında kenetlenen parti, önüne koyduğu yepyeni görevleri yerine getirmek için güvenli adımlarla ileriye doğru yürüyor.

Terör, zorbalık, yalan TKP'nin 64 yıldır sürdürdüğü barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm savaşımını durduramaz. 65. kuruluş yılında TKP daha da güçlenmiş olacaktır.

TKP şanlı tarihi ve savaşkan bugünü ile güçlüdür. Yarın daha güçlü olacak ve tarihsel görevini ergeç yerine getirecektir.

TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın «TKP'nin Sesi» radyosunda yaptığı yeni yıl konuşması

Değerli yurttaşlar, yoldaşlar, kardeşlerim,

Yeni bir yıla, 1985 yılına sevinçlerle değil ama daha umutlu olarak giriyoruz. Umutlarımız boş hayallere dayanmıyor. Yepyeni olanaklara sahibiz. Halkımız, dünyada tüm insanlık haklı olarak daha iyi bir geleceğin beklentileri içindedir. 1985, 1984'ten çok daha iyi olabilir. Bu elimizdedir. Ama hiçbir şey kendiliğinden bize armağan edilmeyecektir. Her iyi şeyi zorlu savaşımlarla kazanabiliriz.

Tüm insanlık 1985'in kapıda duran nükleer savaş tehlikesinin uzaklaştırıldığı, silahlanma yarışının durdurulduğu, uluslararası alanda gerginliklerin yumuşadığı bir yıl olmasını bekliyor. Bu beklenti güçlü bir istek demektir. Savaş tehlikesinin azalmadığı günümüzde milyonlara varan dünya barış güçleri, insanlığı saran bu güçlü istek savaş çılgını Reagan yönetimini ve NATO başlarını durdurmada önemli bir olanaktır. Daha da önemlisi milyonlarca insan bugün savaş tehlikesinin nereden geldiği ve barışın gerçek koruyucularının kimler olduğunu kendi deneyleri ile gördüler.

ABD yönetimi bugün kendisinin de barıştan yana olduğunu söylemek zorunda kalıyorsa, bu, barışın güçlü kalesi olan Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerin kararlı barışçı politikalarının ve dünya barış güçlerinin bir eseridir. Reagan yönetimi sözlerinde ne kadar samimidir? Şimdi Gromiko ve Shulz arasında Cenevre'de yapılacak olan görüşmelerde bunu göreceğiz.

Halklar kendi geleceklerini hiç bir dış karışma olmaksızın kendileri belirlemek, bağımsız, özgür, demokratik ve sürekli ilerlemeden yana bir gelişme içinde olmak istiyorlar. Geçtiğimiz yıl Lübnan, Filistin, El Salvador, Grenada, Nikaragua halklarına karşı ABD emperyalizminin saldırgan, terörist politikasına tüm dünya şahit oldu. Ama yine gördük ki, emperyalizm artık dünyada istediği gibi at oynatamamaktadır. Grenada halkının bağımsızlığını kanla boğdu. Ama aynı şeyi henüz Nikaragua'da gerçekleştiremedi. Lübnan'da ağır bir yenilgiye uğradı. 1985 yılının ulusal kurtuluş savaşçılarının yeni başarılarına tanık olacağına yürekten inanıyoruz.

Halklar, uzun yılların kazandırdığı deneyle artık iyi görüyor ki emperyalizme tek yanlı ekonomik, politik, askersel bağımlılık felaketler getiriyor. Günümüzde halklar uluslararası alanda eşit haklı, karşılıklı yarara dayalı, ulusal bağımsızlığını, onurunu koruma temelinde ilişkiler içinde

olma çabosındadır. Halklar bu nedenle Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle dostluk ve işbirliğini geliştirmenin yalnızca çıkarlarına olduğunu iyi kavıyor.

Sovyetler Birliği Başbakanı Tihonov'un geçtiğimiz günlerdeki Ankara ziyareti sırasında bu gerçek ülkemizde de çok geniş güçlerce paylaşıldı.

Ne yazık ki, Türkiye bugün ABD emperyalizmine kölece bağlı, NATO'nun en dirençsiz, en uysal ülkesidir. Diktatörlük rejimlerini ayakta tutabilmek için Evren-Özal çetesi ve tatlı kârlarının daha da artmasından başka birşey düşünmeyen bir avuç parababası emperyalizmin her dediğine evet diyor. Bu nedenle ülkemiz her on bir savaş tehlikesine sürüklenmekle yüzyüzedir.

Ne kadar acı vericidir ki, ilk ulusal kurtuluş savaşında yedi düvel denilen, hemen bütün emperyalist ülkelerin ülkemizin bağımsızlığına yönelik saldırısını püskürtmekle öğünüşümüz bugün yalnızca tozlu tarih sayfalarında kalmıştır. Faşist diktatörlük eliyle ulusal bağımsızlığımızdan geride ne kalmışsa ayaklar altına alınmış, halkımızın ulusal onuru, ulusal egemenlik hakları çiğnenmektedir.

Bugün halkımız, ulusumuzun ezici çoğunluğu hiç haketmediği bir durumda yaşıyor. Doğanın özenerek yarattığı ve geniş olanaklara sahip ülkemizde halkımız varlık içinde yokluk çekiyor. İşsizliğin, pahalılığın, hastalıkların, yoklukların pençesinde kıvranıyor. Çocuklarımız, gençlerimiz ne çocukluk, ne gençlik çağını yaşıyabiliyor, ne geleceğe iyimserlikle bakabiliyorlar. Analar, babalar evlâtlarına iyi bir gelecek hazırlamak bir yana onların karınlarını doyuramamanın kahrını çekiyorlar. Yaşlılar yaşadıklarına bin pişman.

Yeni yıla girerken iyi şeyler söylemek isteriz ama ülkemizi halkımızı bu duruma getirenlere, şu soğuk kış gününde bir kucak oduna, bir kova kömüre, bir somun ekmeğe muhtaç duruma getirenlere kin ve nefret duymamak elde değildir.

Ülkemizde demokrasinin temiz havası esmiyor. Zindanlar hâlâ ilerici, yurtseverlerle doluyken, yoldaşlarımız, omuzdaşlarımız işkenceler altındayken, tutuklamaların ardı arası kesilmemişken yeni yıla elbette sevinçle giremiyoruz.

Kimdir bizleri bu duruma getirenler? Halkımızla alay eder gibi biz de sıkıntı çekiyoruz diyebilen bir avuç işbirlikçi parababası tekelcilerdir, ordunun tepesini tutan militarist generallerdir. Bunların çıkarlarını, bu rejimi savunmakla görevli politika madrabazlarıdır. Ülkemizi soyup soğana çevirmek isteyen emperyalizmdir. Bunların terörist diktatörlüğüdür. Kısaca 45 milyon içinde bir avuç kişidir. Ne yazık ki bu bir avuç kişi ülkemizin geleceğini kendi tapulu malları gibi görüyorlar. İşte öfkemizi artıran gerçek durum budur. Bu halk düşmanı ulusal hıyanet politikası izleyenlere dur demenin zamanı geldi de geçiyor bile.

İyi olan şu ki bu öfkeyi duyanların, bu düzen böyle gitmez diyenlerin sayısı hızla artıyor. Bu sağlam bir temeldir. Evrenler, Özallar kendi çizdikleri iyimser tabloya kendileri bile inanmıyor. Özal sıkışıkça suçu kendisinden önceki hükümete yani dolaylı olarak generallere atıyor. Generaller ise daha da darda kalırlarsa suçlu bu hükümdür diyebileceklerini umuyorlar. Aralarındaki çelişki işte bundan ibarettir.

Yalan ve demagoji ile erki ele geçiren generaller ve onların yordakçıları kendi kazdıkları çukura düşeceklerdir. Evren 12 Eylül öncesindeki politikacıları, partileri, parlamentoyu ve ağırlıkla da işçi sınıfını, solu suçlayarak geldi, kötü durumun sorumlusu onlardır dedi. Parlamento feshedildi, anayasa değiştirildi, eski politikacılar politika dışına itildi, işçi sınıfının hakları elinden alındı, solcular hapisanelere dolduruldu. Ama sonuç değişmedi. Bugün ekonomi bunalımın da ötesinde çöküşün eşiğine geldi, ülkede istikrar sağlanamadı. Uluslararası alanda Türkiye'nin itibarı daha da sarsıldı. Türkiye insan haklarının çiğnendiği bir ülke ilan edildi.

Öte yandan diktatörlüğün partilerinin, sahte parlamentonun, hükümet demeye bin tanık isteyen şu hükümetin haline bakın. Birbirlerini yiyorlar. Bir hükümet partisi düşününüz ki, kendi içinde kaç ayrı politika güdüyor? Bir hükümet düşününüz ki içinde MHP'li katiller devlet adamı sorumluluğu taşıyor. Rüşvet ve hırsızlıkların üstüne gitmek isteyenler susturulmak isteniyor. Terörü önleyeceğiz diye gelenler şimdi yaygın bir devlet terörü uyguluyorlar. Sovyetler Birliği'nin «devlet terörü önlenmelidir» önerisine ABD ile birlikte karşı çıkıyorlar. Kürt halkı üzerinde barbarca kırım uyguluyorlar. Sivil silahlı birlikler kurmaya çalışıyorlar. İşte onların terörle mücadelesi böyledir.

Şimdi herkes görüyor ki, bu düzenin Atatürk dönemi cumhuriyet rejimi ile uzaktan yakından ilgisi kalmamıştır. Bugünkü rejim, zaten hiçbir zaman halkın çıkarlarına uygun bir demokrasiyi temsil etmemiş olan burjuva devletin kendi demokrasi anlayışını da yiyor. Kendi eli ile burjuva parlamentarizmini yerin dibine batırıyor. Bu düzen böyle gitmez diyenlerin büyük bir çoğunluğu yalnızca demokratik haklar yok demekle yetinmiyor, Cumhuriyet Türkiye'sine ne olduğunu soruyor, onu savunuyor. Bu istem desteklenmesi gerekli haklı bir istemdir.

Görülüyor ki, halkımız durumun köklü biçimde değişmesini istiyor. Türkiye böyle bir değişime gebedir ve değişim istemi olgunlaşıyor.

Bina temellerinden salsılmıştır. Ufak tefek onarımlarla ayakta kalması olanaksızdır. Bugün öyle bir durum vardır ki örneğin döviz rezervlerinin olası bir daralmasında bütün ülke ekonomisi felce uğrayacaktır. İş çevrelerini büyük bir panik saracaktır. Kontrolsüzlük, denetimsizlik nedeniyle işsizlik bir anda şu an varolanın kat kat üstüne fırlayabilir. Ciddi bir

kuraklık köylerde köylüyü kendi karnını doyurmak için bile ürün alamaz duruma düşürebilir.

TKP bu gerçeklere 6 Kasım 1983 seçimlerinden bu yana işaret ediyor. MK I. Plenumumuz şu saptamayı yapmıştı: «... Halkımızın ezici çoğunluğu MDP'ye oy vermeyerek faşist baskı ve teröre, cuntanın üç yıllık uygulamalarına genel olarak karşı olduğunu gösterdi... Seçimlerin sonuçları halktaki demokrasi istemini, değişim istemini çok açık ortaya çıkarmıştır. Bu durum şimdi işçi sınıfını, tüm demokrasi güçlerini daha da yüreklendiriyor. ... Özal hükümetinin beş yıl ayakta durabileceğine Türkiye'de kimse inanmıyor.»

Partimiz durumu doğru analiz ederek değişim isteğinin dayandığı en temel güncel savaşım hedeflerini bu Plenumda saptadı. 1984 yılı için 4 temel savaşım hedefi ilan etti. 1984 yılı Amerikan üslerine, nükleer silahlara karşı zindanların boşaltılması için, kemer sıkma politikasına karşı sendikal haklar için, kısaca barış ve ulusal demokrasi için savaşım yılı olmalıdır dedi.

Aradan bir yıl geçtikten sonra bu hedefler için halkımızın, demokrasi güçlerinin aldığı yol nedir? Olağanüstü baskılara karşın yol alınmıştır. Bugün hükümet ülkeye nükleer füze yerleştirmeyi şimdilik düşünmediğini söylemek zorunda kalıyor. DISK ve Barış Komitesi yöneticilerinin serbest bırakılması demokrasi güçlerinin bir başarısıdır. Dün diktatörlüğün hükümetine destek veren Türk-İş yönetimi bugün bu desteği çekmiştir. İşçiler grev hakkını zorluyorlar. Aydınlar demokratik haklar için seslerini gür bir biçimde yükselttiler.

Bu kazanımlara karşın bu istemler doğrultusunda savaşım olanca yakıcılığını koruyor. 1985 bu yolda daha ileri sonuçların alınacağı bir yıl olmalıdır.

Kardeşlerim,

Ülkemizde şimdiye dek görülmedik ölçüde önemli gelişmelerin kendini hissettirmeye başladığını görüyoruz. Temelde köklü bir değişim isteğinden kaynaklanan tüm ulusal demokratik güçlerin birleşme eğilimi gerçeklik kazanmaya başlıyor.

Partimize dört bir yandan sözlü, yazılı, mektuplarla partimizin de içinde olduğu 6 sol partinin gerçekleştirdiği SOL BİRLİK'in yarattığı sevinç, coşku ve umut akıyor. Gerçekten de 6 sol partinin ortak eseri olan bu birlik 1985 için taşıdığımız umutları güçlendiren en önemli bir adımdır. Bu adının sınıf düşmanlarımızı ne denli ürküttüğünü burjuva basınından anlamak çok kolaydır. Türk ve Kürt halkının ulusal çıkarlarına ihanet edenlere karşı en yakıcı, en ivedi sorunlar çerçevesinde ve ilkesel temellerde gerçekleşen bu birlik halkımızın umutlarının gerçekleşmesi için

güçlü bir ışık ve çekim merkezi olacaktır. TKP Sol Birlik'in daha da genişlemesi ve güçlenmesi için herşeyi yapmayı boynunun borcu biliyor.

Öte yandan SODEP ile DYP arasında diktatörlüğe karşı demokrasi için işbirliği yapma eğilimi görülüyor. Bu eğilimin de diktatörlüğü nasıl korkuttuğunu anlamak için burjuva basınına bakmak yeterlidir. Bu partilerin tabanındaki işçi ve emekçiler bu işbirliği ve diyalog eğilimine destek vermeli, seslerini yükseltmelidirler. Bu işbirliğini bozmak isteyenlere karşı çıkmalıdır.

1256 aydının demokrasi ve özgürlük için biraraya gelebilmeleri ülkemiz tarihi içinde çok önemli bir gelişmedir.

Diktatörlüğün mahkemelerinde barış savaşçıları, Mahmut Dikerdem örneğinde olduğu gibi savcılarının tüm antikomünist, antisovyetik saldırılarını püskürtebilmişler ve ülkemizde aydın olmanın onurunu korumuşlardır. Bu dünya çapında yankı yaratan bir direnme örneği olmuştur.

Diktatörlüğün baskı ve tehditlerine karşı Türk-İş temsilciler toplantısında işçiler demokratik hak ve özgürlüklerini cesurca savunmuşlardır.

En ağır baskılar altında kalan DİSK'e bağlı işçiler sendikal birliği gerçekleştirmenin gereğini kavramışlardır.

Legal örgütlenmeden yoksun bırakılan ilerici, demokrat gençlik susturulamamıştır.

Yurtdışındaki politik göçmenler diktatörlüğün beklentilerinin tersine moralleri sağlam, ülkeye dönecekleri günleri tetik üstünde bekleyerek, diktatörlüğün iç yüzünü dayanışma eylemleriyle dünya kamuoyuna sergilediler. Göçmen işçiler hergün daha fazla barış ve ulusal demokrasi savaşımına katılıyorlar.

Diktatörlüğün solu karalama, ezme yolundaki kuduzca saldırıları boşuna çıkmıştır. Bugün ülke içinde ve ülke dışında sola yönelim çok daha güçlüdür.

Tüm bu gelişmeler bir iki yıl önce ancak tahmin edilebilir şeylerdi. Bugün ise gerçektir.

Evren-Özal diktatörlüğüne karşı olan, ülkenin bir Amerikan sömürgesi olmasını istemeyen, ülkenin barışçı, özgür, mutlu bir geleceğe sahip olmasını isteyen herkes birleşebilir. Birleşmelidir.

Diktatörlüğe karşı olan yasal muhalefet partileri ile sol güçler arasında bir işbirliği hayal değildir. Bunun yolu herşeyden önce ortak noktalarda karşılıklı diyalogdan geçiyor. Biz bugün «erken seçim» isteminin böyle bir diyalog ve işbirliği için elverişli bir zemin olduğunu düşünüyoruz.

Bugün demokrat çevrelere önemli görevler düşüyor. Artık sola karşı yeni bir yaklaşımla zorunludur. Sola karşı antikomünist, antisovyetik sal-

dırılara karşı çıkmamanın kendilerine de zarar verdiğini görmelidirler, Şovenizm tehlikesine artık göz yumulmamalıdır. Kürt halkının varlığına gözleri kapamanın, Türk ve Kürt halkının kendi istekleri ile, özgürce kardeşçe birarada yaşamalarına engel olduğunu görmelidirler.

Yoldaşlar,

Partimiz açısından 1984 yılı ileri adımların atılabildiği bir yıl olmuştur. TKP en kötü ve zor koşullara karşın kendi varlığını, gücünü pekiştirdi. Ülkede yığınların içinde kararlı bir savaş verdi. Ülke dışında sesini daha gür bir biçimde duyurdu.

Şimdi her yoldaşımız, partimize gönül vermiş her yurttaş TKP'nin önüne gerçekçi hedefler koymayı, bunları gerçekleştirmek için planlı adım adım çalışmayı, söylediğini yapmayı başarabilen bir parti olduğunu daha iyi görebilir. Bu yolda daha kararlı adımlarla yürüyebiliriz.

TKP bundan böyle de izlediği aktif birlik politikasından ayrılmayacaktır. Ulusal demokratik güçlerin birliği için her özveriye gösterecektir.

Biz, sınıf düşmanımızla savaşta her gücü, her potansiyeli değerlendirmeye kararlılığı içinde savaştık. Dar amaçlar, kısır çıkarlar bize yabancıdır.

Partimiz, 1984 yılını büyük önem taşıyan yeni bir adımla tamamlıyor. Geçtiğimiz günlerde TPK'nin emektar üyeleri uzun yıllardan sonra ilk kez bir araya geldiler. Güvenlik nedeniyle yalnızca yurt dışında olanların katıldığı bu toplantı partimize yeni bir güç kattı. TKP'nin bugünü şimdi geçmiş ile çok daha sıkı, çok daha canlı biçimde bağlıdır. Bu bağ partimizin geçmiş deneylerini bugünün güçlü silahı yapmamıza daha fazla olanak verecektir. Emektar komünistlerin toplantısı partimizin şanlı tarihine gölge düşürmek isteyenlere güçlü bir yanıt oldu.

1985 yılı aynı zamanda partimizin 65. kuruluş yıldönümüdür. Bu yıldönümünü «TKP'nin daha da güçlendirilmesi» belgisi altında kutlayacağız. 1985 bu yolda yeni yeni başarılar kazanacağımız bir yıl olacaktır. Böylece TKP, toplumun gebe olduğu değişime hazır bir parti haline gelecektir.

Eğer biz komünistler önümüze koyduğumuz görevleri başarıyla yerine getirmek için enerjimizi kat kat arttırsak, eğer bütün sol güçler halkımızın davasına daha aktif katılıp sahip çıkarlarsa, eğer tüm muhalefet güçleri ortak hedeflerde birleşirlerse, 1985 yılı gerçekten de ülkemizin uğursuz kaderinde bir dönüm noktası olabilir, inisiyatifin demokrasi güçlerinin eline geçtiği, bu insanlık dışı düzenin değişmesinin yolunun açıldığı yıl olabilir.

Bu umutla ve çabalarınızı bu yolda daha da arttırmanız dileğiyle hepinizin yeni yılını en sıcak duygularla kutlar, sağlık ve başarılar dilerim.

TKP YAYINLARI

1. «ATILIM»
2. «YOL VE AMAÇ»
3. «YENİ ÇAĞ»
4. TKP 5. KONGRE BELGELERİ
 - TKP 5. KONGRESİ'NE SUNULAN MK ÇALIŞMA RAPORU
 - TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ PROGRAMI
 - MUSTAFA SUPHI 100. YIL TEZLERİ
5. TKP MERKEZ KOMİTESİ PLENUM RAPORLARI
6. V. İ. LENİN (BİYOGRAFİSİ)
7. V. İ. LENİN – «İKİ TAKTİK»
8. L. İ. BREJNEV – «SBKP MK'NİN 26. KONGREYE SUNDUĞU ÇALIŞMA RAPORU VE İÇ VE DIŞ FOLİTİKA ALANLARINDA PARTİNİN ÖNÜNDE DURAN GÖREVLER»
9. L. İ. BREJNEV – «ANILAR»
10. GEORGI DİMİTROF 100 YAŞINDA
11. ERİCH HONECKER – «YAŞAMIMDAN»
12. S. ÜSTÜNGEL – «SAVAŞ YOLU»
13. S. ÜSTÜNGEL – «GÜNEŞLİ DÜNYA»
14. TERÖRİZMİN ARDINDA KİM VAR
15. KARL MARKS VE GÜNÜMÜZ (ULUSLARARASI KONFERANS, BERLİN 1983)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Batı Avrupa'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçı-
lardan sağlayabilirler:

FEDERAL ALMANYA'DA

5100 Aachen

Collectiv-Buchhandlung
Adam Kuckhoff
Annuntiatenbach 1

5060 Bergisch-Gladbach 2

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Bensberger Straße 128

4800 Bielefeld

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Feilenstraße 10

5300 Bonn

Progress-Buchhandlung
Oxfordstraße 17

2800 Bremen 1

Volksbuchhandlung
Richtweg 4

6100 Darmstadt

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Lauteschlägerstraße 3

4600 Dortmund

Buch International
Königswall 22

4000 Düsseldorf

Heinrich-Heine-Buchhandlung
Ackerstraße 3

4300 Essen 1

Karl-Liebnecht-Buchhandlung
Viehofer Platz 15

6000 Frankfurt/Main 1

collectiv-Buchhandlung
Bornwiesenweg 4

7800 Freiburg i. Br.

Friedrich-Hecker-Buchhandlung
An der Mehlnwaage 2

2000 Hamburg 13

Internationale Buchhandlung GmbH
Johnsallee 67

3000 Hannover 1

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Hamburger Allee 37

6900 Heidelberg

Buchhandlung collectiv
Plöck 64a

3500 Kassel

Wissen und Fortschritt
Buchhandelsges. m.b.H.
Werner-Hilpert-Straße 5

2300 Kiel

collectiv-Buchhandlung
Käthe Kollwitz
Muhliusstraße 38

5000 Köln

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Fleischmengergasse 31

6500 Mainz

Anno-Seghers-Buchhandlung
Bilhildisstraße 15

6800 Mannheim

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
U 2,3

3550 Marburg/L.

collectiv-Buchhandlung
Wilhelm Liebknecht
Wettergasse 19

8000 München 40

Libresso-Buchhandlung
Türkenstraße 66

4400 Münster/Westf.

Collectiv Buchhandlung GmbH
Roggenmarkt 15–16

8500 Nürnberg 1

Libresso-Buchzentrum
Peter-Vischer-Straße 25

2900 Oldenburg

Collectiv-Buchhandlung
Donnerschweerstraße 12

6600 Saarbrücken

Collectiv-Buchhandlung
lenchen demuth
Berliner Promenade 12

7000 Stuttgart

Collectiv-Buchhandlung
Friedrich Wolf Inh. Anita Laufer
Wilhelmsplatz 1

5600 Wuppertal 1

Friedrich-Engels-Buchhandlung
Gathe 55-57

BATI BERLIN'DE

Das Europäische Buch
Knesebeckstraße 3
1000 Berlin 12

Das Europäische Buch
Thielallee 34
1000 Berlin 33

DANIMARKA'DA

Bogcafe
Frederikssundsvej 64
2400 NV Koebehaun
Danimarka

ISVIÇRE'DE

Buchhandlung Waser
Rumelinplatz 17
4051 Basel
İsviçre

ISVEÇ'TE

Inter-Bok AB
Fleminggatan 85
10028 Stockholm
İsveç

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

- Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?
- Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?
- Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?
- Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?
- Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?
- Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

**«YENİÇAĞ» I
OKU
VE
OKUT!**